

Theodore J. Kaczynski:
Az ipari társadalom és jövője (Unabomber kiáltvány)

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	4
A modern baloldaliság pszichológiája.....	4
Kisebbségi komplexus	5
Túlszocializáltság.....	8
Hatalmi folyamat.....	10
Pótcselekvés.....	11
Autonómia.....	12
A társadalmi problémák forrása.....	13
A hatalmi folyamat bomlása a modern társadalomban.....	15
Hogy alkalmazkodnak egyesek.....	19
A tudósok motivációi.....	22
A szabadság természete.....	23
Néhány történelmi alapelv.....	25
Az ipari-technológiai társadalom megreformálhatatlan.....	26
Az ipari társadalomban elkerülhetetlen a szabadság korlátozása.....	27
A technológia „rossz” oldala nem választhatók el a „jó” oldalától.....	29
A technológia sokkal erősebb szociális mozgató, mint a szabadságvágy.....	30
Az egyszerűbb szociális problémák bizonyítottan kormányozhatatlanok.....	33
A revolúció egyszerűbb a reformnál.....	34
Az emberi viselkedés ellenőrzése.....	35
Az emberi faj útelágazódáshoz érkezett.....	40
Emberi szenvedés.....	41
A jövő.....	42
Stratégia.....	44
Kétfajta technológia.....	50
A baloldaliság veszélye.....	51
Végszó.....	55
A fordító utószava a Kiáltványhoz: Ki is valójában Unabomber?.....	56

A fordítás alapjául szolgált: *Industrial Society and its Future in Technological Slavery, The Collected Writings of Theodore J. Kaczynski a.k.a. „The Unabomber”* szerk. Dr. David Skrbina, Feral House, 2010.

Fordította és jegyzetekkel ellátta Kudri Dávid
A fordítást az eredetivel egybevetette Zöldi Erik
Lektorálta Horváth Csaba, köszönet Pajger Lillának az átfogó észrevételeiért

A borítón Orosz István *A Bolondok Hajója IL* című képe látható

2014.

Bevezető

1. Az ipari forradalom és következményei katasztrófaként érték az emberi fajt. Nagymértékben növelte a „fejlődő” országokban élő emberek várható élettartamát, viszont destabilizálta a társadalmat, beteljesíthetetlenné tette az életet, megaláztatásba taszította az emberi lényeket, széleskörű pszichikai szenvedéshez vezetett (a harmadik világban fizikaihoz is), és súlyos csapást mért a természetre. A technológia folyamatos fejlődése csak rontani fog a helyzeten. A jövőben bizonyosan még nagyobb megaláztatásba taszítja majd az emberi lényeket, valószínűleg még nagyobb pusztítást végez majd a természetben, és még a „fejlett” országokban is jobban fogja növelni a fizikai szenvedést.

2. Az ipari-technológiai rendszer fennmaradhat, vagy összeomolhat. Ha túlél, LEHETSÉGES, hogy végső fokon egy alacsony fizikai és pszichikai szenvedést valósít meg, de csak egy hosszú és fájdalmas kiegyenlítő periódust követően, és csakis azon az áron, hogy az emberi lényeket és számos egyéb, élő organizmust folyamatosan műszaki termékekké, vagy a szociális gépezet pusztá fogaskerekévé alacsonyít le. Sőt, ha a rendszer túlél, következményei elkerülhetetlenek: nem lehetséges annak reformja és módosítása a célból, hogy megelőzzük az emberek méltóságtól és autonómiától való megfosztását.

3. Ha a rendszer összeomlik, annak a következményei is rendkívül fájdalmasak lesznek. És minél nagyobbra nő a rendszer, annál katasztrofálisabb lesz összeomlásának eredménye, ezért ha már összeomlik, a legjobb, ha hamarabb következik be, mint később.

4. Ezúton tehát forradalmat kiáltunk ki az ipari rendszer ellenében. Ez a forradalom véres lesz, de az is lehet, hogy nem; hirtelen lezajlik, vagy relatíve fokozatosan átível néhány évtizeden. Egyiket sem tudjuk megjósolni. Viszont nagy általánosságban körvonalazzuk annak lépéseit azok számára, akik szintúgy utálják az ipari rendszert, hogy fel tudjanak készülni a forradalomra a társadalom ezen formája ellen. Ez nem egy POLITIKAI forradalom lesz. A célja nem kormányok, hanem jelen társadalmunk gazdasági és technológiai alapjainak elmozdítása.

5. Ebben a cikkben csak néhány negatív fejleményre fordítunk figyelmet, amelyek az ipari-technológiai rendszerből nőttek ki. Más hasonló fejleményeket csak marginálisan érintünk, vagy teljesen ignorálunk. Ez nem azt jelenti, hogy nem tartjuk őket fontosnak. Ezen írásunkban praktikus okokból azokra a területekre koncentrálnak, amelyekre vagy a közfigyelem nem irányul nagymértékben, vagy amelyeknél valami újat tudunk mondani. Példának okáért, mivel már nagyon sok kiterjedt környezetvédő mozgalom létezik, keveset írtunk magáról a környezetszennyezésről és az érintetlen természet pusztulásáról, holott rendkívül fontos témának tartjuk.

A modern baloldaliság* pszichológiája

6. Majdnem mindenki egyetért abban, hogy zavaros társadalomban élünk. Világunk örületének egyik legelterjedtebb megnyilvánulása a baloldaliság, tehát a baloldaliság pszichológiájának elemzése bevezetőként szolgál a modern társadalom problémáinak általános felvázolásához.

* Eredetileg így: *leftism*. A *leftist*, *leftism* szavakat az ismétlődésük miatt *baloldali*, *balos* illetve *baloldaliság*, *balosság* kifejezésekre fordítottam. A fordító megjegyzése. (K.D.)

7. De mi is a balosság? A XX. század első felében jószerével a szocializmussal azonosították. Mára a mozgalom széttöredezett és ezért nem egyértelmű, kit lehet teljes alaposággal baloldalinak nevezni. Amikor ebben az írásban balosokról beszélünk legfőképpen szocialistákra, kollektivistákra, a „politikailag korrekt” fajtára, feministákra, meleg és sérült egyénekért küzdő aktivistákra, állatjogi harcosokra és hasonlókra gondolunk. De nem mindenki baloldali, aki a felsorolt mozgalmakban részt vállal. Amit meg próbálunk határozni a baloddallal kapcsolatban, az nem egy mozgalom vagy ideológia pszichológiai típusa, és még csak nem is az ide vonatkozó embertípusok gyűjteménye. Ennél fogva amit „balosnak” titulálunk, írásunk baloldali pszichológiával foglalkozó részében fog tisztábban megjelenni. (Lásd továbbá a 227-230. bekezdéseket.)

8. Még ennek ellenére is, baloldaliságról alkotott koncepciónk jóval kevésbé marad nyilvánvaló, mint ahogy azt óhajtanánk, erre azonban úgy tűnik nincs ellenszer. Minden, amit kimutatni próbálunk e téren az a nyers, megközelítő leírása annak a két pszichológiai tendenciának, amelyek, úgy hisszük a modern baloldal fő mozgató rugói. Semmi esetre sem állítjuk, hogy feltárjuk az EGÉSZ igazságot a baloldali pszichológiáról. Emellett dolgozatunk csak a modern baloldalra alkalmazható. Nyitva hagyjuk a kérdést, hogy melyik definíciónk lenne ráhúzható a XIX. vagy korai XX. századi baloldaliakra.

9. A két pszichológiai tendencia, amelyek a modern baloldaliság alapjául szolgálnak az „kisebbségi komplexus” és a „túlszocializáltság”. Az alsóbbrendűség-érzet az egész modern baloldaliság karakterológiáját adja, míg a túlszocializáltság csak egy konkrét szegmensére igaz; viszont ez a szegmens nagyon nagy befolyással bír.

Kisebbségi komplexus

10. Kisebbségi komplexus alatt nem a szó szoros értelemben vett alsóbbrendűség érzését, hanem az ide vonatkozó jellemvonások egész spektrumát értjük; alacsony önbecsülés, erőtlenség érzet, depresszív hajlamok, kishitűség, bűn, öngyűlölet stb. Bizonyosnak tartjuk, hogy a modern baloldal hajlamos a fenti érzelmekre (lehetőség szerint jobban, vagy kevésbé elnyomva), és, hogy ezen érzelmek döntően meghatározzák a baloldal irányvonalát.

11. Ha valaki negatívan értelmez majdnem mindent, amit róla (vagy olyan csoportokról, amelyekkel azonosul) állítanak, azt mondjuk, kisebbségi komplexusa van, vagy kicsi az önbecsülése. E tendencia kimondottan jellemző a kisebbségjogi aktivistáknál, tekintet nélkül arra, hogy tagjai-e a kisebbségi csoportnak, amelynek jogait védik, vagy nem. Hiperérzékenyek azokra a kifejezésekre, amelyekkel az adott kisebbségi csoportot illetik, vagy egyáltalán bármire, amit rájuk mondanak. Eredetileg az olyan szavaknak, mint „nigger”, „sárga”, „fogyatékos” vagy „csaj”, sosem volt negatív mellékjelentése egy afrikai, ázsiai, szellemileg károsult, vagy nő esetében. A „tyúk” és „spiné” szavak csupán a „srác”, „haver”, „pajti” kifejezések női megfelelői voltak. A negatív tartalmakat maguk az aktivisták ragasztották hozzájuk. Néhány állatjogi aktivista odáig ment, hogy elutasítja a „háziállat” kifejezést, helyette pedig a „társállat” megnevezést tartja kívánatosnak. Baloldali antropológusok hosszasan vitatkoznak azon, hogyan lehetne anélkül beszélni a primitív népekről, hogy mondandónk bármilyen negatív jelentést hordozzon. Ezért a „primitív” jelzőt „írásbeliség nélkülivel” kívánják helyettesíteni. Már-már paranoidként viselkednek bármivel, ami azt sugallná, hogy a primitív kultúrák alacsonyabb rendűek a sajátunknál. (Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy egyértelműen a primitív kultúrák ALACSONYABB RENDŰBBEK nálunk. Csupán rá kívánunk mutatni a baloldali antropológusok túlérzékenységére.)

12. Azok, akik a legjobban érzékenyek a „politikailag korrekt” terminológiára nem átlagos fekete gettólakók, ázsiai bevándorlók, bántalmazott nők vagy szellemileg károsultak, hanem kisebbségi aktivisták; sokuk nemhogy egy „elnyomott” csoporthoz sem tartozik, hanem a társadalom privilegizált rétegéből származik. Biztos keresetű és jó fizetésű egyetemi professzorok és közép- vagy felső-középosztálybeli, heteroszexuális, fehér férfiak adják a politikailag korrektek legnagyobb bázisát.

13. Sok baloldali tud intenzíven azonosulni a gyenge (nők), legyőzött (amerikai indiánok), visszataszító (homoszexuális), vagy másképp alacsonyrendű képet nyújtó csoportok problémáival. Sőt, ők maguk is úgy gondolják, e csoportok alacsonyrendűek. Ilyen irányú érzelmeiket sosem vallanák be maguknak, egészen pontosan azért, mert olyannyira alacsonyrendűnek tartják e csoportokat, hogy képesek azonosulni a problémáikkal. (Nem állítjuk, hogy a nők, Indiánok stb. ALACSONYRENDŰEK; csak a baloldali pszichológiával kapcsolatban hozzuk őket szóba.)

14. A feministák reménytelen buzgalommal bizonygatják, hogy a nők ugyanolyan erősek és ugyanolyan képességeik vannak, mint a férfiaknak. Egészen világos, hogy ennek oka az attól való félelem, hogy a nők MÉGSEM olyan erősek és olyan kvalitásúak, mint a férfiak.

15. A balosok hajlamosak gyűlölni mindazt, ami az erős, a jó és a sikeres képét jeleníti meg. Utálják Amerikát, a nyugati civilizációt, a fehér férfiakat, a racionalitást. Utálatuk a nyugat és társai iránt egyáltalán nincs kapcsolatban a valós okokkal. Azt ÁLLÍTJÁK, azért utálják a nyugatot mert háborúzik, imperialista, szexista, etnocentrikus és így tovább. Viszont amikor ugyanezek a hibák szocialista vagy primitív kultúrákban tűnnek fel, kifogásokkal hozakodnak elő, vagy legjobb esetben is mindössze MOROGVA elismerik azok létezését; mialatt LELKESEN rámutatnak (gyakran felnagyítva) ugyanezekre a gondokra a nyugati civilizációban. Ennél fogva teljesen világos, hogy Amerika és a nyugat gyűlöletében a balosokat nem ezek az indokok motiválják. Azért utálják Amerikát a nyugattal együtt, mert erős és sikeres.

16. Az olyan kifejezések, mint „önbizalom”, „magabiztosság”, „kezdeményező képesség”, „vállalkozás”, „optimizmus” vajmi kevés helyet foglalnak a baloldali és liberális szótárban. A baloldali anti-individualista és kollektivizmus-párti. Elvárja a társadalomtól, hogy megoldja az egyén problémáját helyette, gondoskodjon mindenkiről, és elégítse ki szükségleteit. Nem az a fajta ember, aki az önbizalom belső érzékével rendelkezik, képtelen megoldani saját problémáit és kielégíteni az igényeit. Egy baloldali antagonisztikusan éli meg a verseny koncepcióját, mert legbelül vesztesnek érzi magát.

17. A modern baloldali intellektuelekre jellemző művészeti formák hajlamosak az aljasságra, a vereségre és a kétségbeesésre koncentrálni, illetve egyfajta tobzódó hangnemet megütve levetni a racionális kontrollt, mintha csak nem lenne remény bármit is racionális keretek között véghezvinni, és nem maradna más, mint feloldódni a pillanatnyi észleletekben.

18. A modern baloldali filozófusok hajlamosak elhagyni a józan észet, a tudományt, az objektív valóságot, és ragaszkodnak ahhoz, hogy minden kulturálisan relatív. Igaz, komoly kérdéseket tudnak feltenni a tudományos tudás alapjával kapcsolatban, és arról, miként definiálható az objektív valóság (ha ez lehetséges egyáltalán). Ugyanakkor nyilvánvalóan a modern baloldali filozófusok nem egyszerű tiszta fejű logikus gondolkodók, akik szisztematikusan vizsgálják a tudás alapjait. Érzelmileg mélyen beleélik magukat az igazság és valóság támadásába, teszik mindezt saját pszichológiai szükségleteik okán. Először is, támadásuk a rosszindulat levezetése, és ha sikerrel is járnak, kielégíti a hatalmi ösztönüket. Lényegében a balos filozófusok gyűlölik a tudományt és a racionalitást, mert adott eszméket sorolnak igaz (vagyis sikeres, felsőbbrendű) és hamis (bukott, alsóbbrendű) kategóriákba. A baloldali alsóbbrendűség érzete olyannyira mély, hogy képtelen tolerálni bármilyen

osztályozást, ami sikeres, felsőbbrendű, vagy megbukott és alacsonyabb rendű kategóriákra sorolna bizonyos dolgokat. Ez is adja az alapját annak, hogy számtalan balos elutasítja a mentálisan sérült egyénnel való bánásmód koncepcióját, valamint az IQ-tesztek alkalmazását. A baloldaliak antagonisztikusan viszonyulnak az emberi képességek és viselkedés genetikai úton való meghatározásához, mert ezzel elismernék, hogy egyes emberek eredendően alacsonyabb vagy felsőbbrendűek a többiekhez képest. Jobb szeretik a társadalmat hibáztatni az egyén képességeiért, vagy azok hiányáért. Vagyis az egyén „alacsonyabb rendűsége” nem a saját, hanem a társadalom hibája, mert az nem nevelte fel rendesen.

19. Egy baloldali nem az a típus, akit az alsóbbrendűségi érzése nagyképűvé, egoistává, erőszakossá, magamutogatóvá, vagy könyörtelen versenyzővé tesz. Egy ilyesfajta ember nem veszi el teljesen az önmagába vetett hitét. Erőérzeti és önértékelési hiányban szenved, viszont még ezek után azt hiszi magáról, hogy képes erősnek lenni, és erre irányuló erőfeszítése eredményezi kellemetlen viselkedését¹. Am a baloldali ennél sokkal tovább ment. Alsóbbrendűségi tudata olyannyira beleivódott, hogy képtelen magát egyénileg erősnek és értékesnek ítélni. Csak egy olyan kiterjedt szervezet vagy tömegmozgalom tagjaként érzi magát erősnek, amivel azonosulni is tud.

20. Megemlítenő a baloldali taktikák mazochisztikus volta. Baloldali tiltakozók gyakran fekszenek teherautók elé, és szándékosan provokálják ki a rendőröknél vagy rasszistáknál, hogy bántalmazzák őket stb. E taktika gyakorta akár hatásos is lehet, viszont egy balos nem a cél érdekében használja, hanem mert az önsanyargató taktikát PREFERÁLJA. Az önutálat egy baloldali jellemző vonása.

21. A balosok állítják, hogy cselekedeteiket a könyörület, vagy morális elvek motiválják, a morális elve) pedig leginkább a túlszocializált típusnál figyelhetőek meg. Ugyanakkor a könyörület és a morális eszme a balosok cselekedeteiben nem lehet motiváló tényező. A baloldali viselkedésmód legkiemelkedőbb komponense a rosszindulat; illetve a hatalmi ösztön. Elég az hozzá, hogy sok balos magatartásforma, ha ésszerűen belegondolunk, nem lehet előnyös azok számára, akiket a balosok védeni próbálnak. Például, ha valaki azt hiszi a pozitív diszkrimináció előnyös a feketéknek, van értelme követelni a pozitív diszkriminálásukat ellenséges és dogmatikus retorikával? Nyilvánvalóan sokkal hatásosabb lenne egy diplomatikus és békéltető közelítés, ami legalább egy verbális és szimbolikus gesztus azoknak a fehéreknek, akikre nézve a feketék pozitív diszkriminálása hátrányos. A baloldali aktivisták viszont nem fogadják el az ilyesféle megközelítést, mert az nem elégítené ki az érzelmi szükségleteiket. A feketéken való segítség nem a valódi céljuk. Ehelyett a faji problémák ürügyén ki tudják élni ellenséges énjüket és frusztrált hataloméhségüket. És gyakorlatilag így a feketék kárára cselekszenek, mert az aktivisták fehér többség felé mutatott ellenséges magatartása bizonyosan növeli a fajgyűlöletet köreikben.

22. Ha jelen társadalmunkban egyáltalán nem lennének szociális problémák, a balosoknak ki kéne TALÁLNI egy problémát azért, hogy biztosítsanak maguknak egy ürügyet a fontoskodásra.

23. Hangsúlyozzuk, hogy az e fejezetben leírtak nem vonatkoztathatóak teljes egészében mindenkire, akit a balosok közé sorolnánk. Mindez csupán egy általános leírása a baloldali tendenciáknak.

¹ Állítjuk, hogy MINDEN, de legalábbis a legtöbb erőszakos és könyörtelen versenyző-típus kisebbségi komplexusban szenved.

Túlszocializáltság

24. A „szocializáció” terminust a pszichológusok arra a folyamatra alkalmazzák, amikor a gyermek megérett a társadalom által elvárt gondolkodásra és cselekvésre. Egy személyről akkor mondható el, hogy megfelelően szocializálódott, ha hisz társadalmi morális szabályaiban és engedelmeskedik azoknak, valamint jól beilleszkedik a társadalom egészébe. Értelmetlenségnek tűnhet azt állítani, hogy a baloldaliak nagy része túlszocializált, minthogy lázadóknak tekintjük a baloldaliakat. Mindazonáltal álláspontunk megvédhető. Sok baloldali nem abban az értelemben lázadó ahogyan elsőként gondolnánk.

25. Társadalmunk morális, íratlan törvénykönyve olyannyira követelődő, hogy képtelenség teljesen morális úton gondolkodni, érezni vagy cselekedni. Például nem jó dolog gyűlölni valakit, holott majdnem mindenki utál időnként egy másik személyt, kérdés, hogy bevallja-e magának vagy nem? Néhányan olyan magasan szocializáltak, hogy a a morális gondolkodásra vagy cselekedetre irányuló próbálkozás súlyos teher számukra. A büntudat elkerülése végett folyamatosan becsapják magukat, és olyan morális magyarázatokat hoznak érzelmeikre vagy cselekedeteikre, amelyek a valóságban eredendően erkölcstelenek. Az ilyen típusú emberre használjuk a „túlszocializált” kifejezést.²

26. A túlszocializáltság alacsony önbecsüléshez, erőtlenségérzéshez, kishitűséghez, büntudathoz vezethet. A gyermekek szocializációjának egyik legfontosabb aspektusa a szégyenérzetkeltés, minden olyan elkövetett szóbeli vagy tettleges cselekedettel kapcsolatban, ami ellentétes a társadalmi elvárásokkal. Ha ezt sikeresen túlzásba viszik, vagy egy gyerek különösen fogékony ezen érzésekre, végeredményben SAJÁT MAGÁTÓL szégyenül meg. Sőt, a túlszocializált személy viselkedése és gondolatai sokkalta korlátozottabbak a szociális elvárások által, mint egy gyengén szocializált egyén esetében. Az emberek nagy többsége jelentős mértékben alkalmaz helytelen viselkedésformákat: hazudnak, piti dolgokat lopnak, megszegik a közlekedési szabályokat, hibáznak a munkájukban, gyűlölködnek, szitkozódnak, vagy különböző trükkökkel túljárnak a másik eszén. A túlszocializált egyén képtelen minderre, vagy ha mégis, szánalmat és önutálatot gerjeszt magában. A túlszocializált személy, büntudat hiányában, még csak nem is ismerheti azokat a gondolatokat és érzelmeket, melyek az elfogadott morállal ellentétesek; tisztátalan gondolatok meg se fordulnak fejében. A szocializáció pedig nem csak moralitás kérdése; a folyamat során alkalmazkodunk sokféle viselkedési normához, amelyek kívül esnek a morálon. Következésképp egy túlszocializált ember pszichológiai pórázon függve a társadalom által lefektetett síneken mozogva tengeti életét. Sok túlszocializált személynél mindez szörnyű kínokkal járó kényszerérzetet és erőtlenséget eredményez. Feltételezzük, hogy, a túlszocializálás egyike a legkomolyabb kegyetlenségeknek, amelyeket egy emberi lény a másik kárára elkövethet.

27. Állítjuk, hogy a modern baloldal legfontosabb és legbefolyásosabb része túlszocializált, ezen meghatározó tulajdonságuk pedig nagy fontossággal bír a modern baloldal irányultságát tekintve. A balos, túlszocializált típus nagyrészt értelmiségi, vagy felső középosztály-béli. Megemlítendő, hogy az egyetemi értelmiség³ alkotja társadalmunknak, és magának a baloldali mozgalomnak a legjobban szocializált szegmensét.

28. A túlszocializált baloldali próbálja levetni pszichikai pórázát és a lázadásán keresztül bizonygatni autonómiáját. Habár legtöbbször nem elég erős ahhoz, hogy a társadalom

² A Viktoriánus korban sok túlszocializált ember szenvedett pszichikai károsodást, mert próbálták, vagy teljes egészében elnyomták a bennük rejlő szexuális készletét. Ezen embertípus vizsgálatain alapulva alkotta meg Freud pszichoanalitikus elméletét. Manapság a szocializáció kutatása a szexualitástól az agresszió felé tolódik.

³ Ebbe nem feltétlenül tartoznak bele a mérnökök vagy a természettudósok.

legalapvetőbb értékei ellen lázadjon. Általánosságban véve, a mai baloldal célja NEM az elfogadott morál elleni küzdelem. Pont fordítva, a baloldal fog egy általános morális tant, a saját képére formálja, aztán pedig annak megsértésével vádolja a mainstream társadalmat. Példák: faji és nemi egyenlőség, szegények segítése, a béke szembeállítás a háborúval, általános erőszakellenesség, szólásszabadság és az állatok védelme. A legalapvetőbb az egyén kötelessége a társadalom irányába, és a társadalom kötelessége az egyén gondozásáról. Mindez régóta mélyen társadalmunk értékeiben gyökeredzik (vagy legalábbis a közép és felsőosztály értékrendjébe).⁴ Ezen értékek számunkra explicit vagy implicit módon feltételezhetően kifejezésre jutnak a legtöbb, mainstream kommunikációs média és oktatás által terjesztett anyagban. Főként a túlszocializálódott baloldaliak nem lázadnak közvetlenül ezen tanok ellen, hanem érvényesítik rosszindulatukat a társadalom felé úgy, hogy megvádolják (valamelyest jogosan) azok be nem tartásával.

29. Itt egy példa rá, hogyan mutatja ki kötődését a túlszocializált baloldali a hagyományos társadalmi attitűd felé, miközben támadást színlel ellene. Sok baloldali segíti a feketéket magas presztízsű állásokhoz, segíti iskolázásukat, vagy pénzbeli adománnyal segíti a színes bőriűeket oktató intézményeket; szerintük tehát a fekete „osztályalatti” élete társadalmi szegénység. Integrálni akarják őket a rendszerbe, üzletembert, ügyvédet, tudóst faragni belőlük, mint egy átlagos felső-középosztálybeli embert. Erre azt válaszolnák, az utolsó dolog amit akarnak, hogy egy fekete személy egy fehér másolatává degradálódjon; helyette inkább fenn akarják tartani az afroamerikai kultúrát. De miből is áll az afroamerikai kultúra fenntartása? Aligha jelenthet ez többet a feketék által preferált ételnél, zenénél, öltözködésnél, templomnál vagy mecsetnél. Másképpen fogalmazva, kimerül a felületes dolgok kifejezésében. Minden LÉNYEGES vonatkozásban a legtöbb túlszocializált baloldali a feketéket a fehér-középosztályi ideálokhoz akarja illeszteni.* Azt akarják, ők is reáltantárgyakat tanuljanak, hogy főnökökké és tudósokká válva felküzdjék magukat a számlára tetejére, és elmondhassák magukról, ők is vannak ugyanolyan jók, mint a fehérek. Azt akarják, a fekete szülők viselkedjenek „felelősen” gyermekeikért, a fekete bandák ne legyenek erőszakosak stb. De mindezek pontosan az ipari-technológiai társadalom értékei. Hiszen a rendszert aligha érdekli, milyen zenét hallgat egy ember, milyen ruhát hord és milyen vallású addig, amíg rendesen eljár iskolába, tiszteletreméltóan dolgozik, eljut karrierje csúcsára, „felelős” szülőként, erőszakmentesen viselkedik, és így tovább. Tehát bármennyire is tiltakozik ez ellen a túlszocializált baloldali, valójában integrálni szeretné a feketéket a rendszerbe, és elfogadtatni velük értékrendjét.

⁴ Sok egyéniség van az említett két osztályban, akik elutasítják ezen értékeket, viszont ellenállásuk többé-kevésbé burkolt. Nagyon korlátozott mennyiségben ez az ellenállás megjelenik a tömegmédiában. A propaganda fő iránya összhangban van ezen értékekkel. Az értékek meglétének fő oka, hogy úgyszólván a hivatalos társadalmi értékek hasznosak az ipari rendszernek. Az erőszak helytelen, mert bomlasztja a rendszer működését. A rasszizmus helytelen, mert az etnikai konfliktusok is bomlasztó hatásúak, illetve a diszkrimináció elfecsérel azokat a kisebbségben élő tehetségeket is, akiknek a rendszer hasznát venné. A szegénységre „gyógyírt” kell találni, mert az alsóbb osztályok problémát okoznak a rendszernek, valamint érintkezve felsőbb osztályokkal, csökkentik a morális szintjüket. A nőket karrierépítésre ösztönzik, mert a rendszer az ő tehetségüket is hasznosítja, de sokkal fontosabb, hogy ha főmunkaidőben dolgoznak jobban integrálódnak magába a rendszerbe, és jobban is kötődnek hozzá, mint családjukhoz. Mindez elősegíti a családi szolidaritás gyengülését. (A rendszer vezetői a családi kötelékek erősítéséről beszélnek, miközben ezt úgy értik, a családnak a hatásos szocializációt megteremtő eszközként kell szolgálnia, hogy a gyermekek könnyebben beilleszkedjenek majd a rendszerbe. Az 51. és 52. bekezdésekben bizonyítjuk, hogy a rendszer nem engedheti, hogy családokhoz hasonló kis csoportok függetlenek és erősek legyenek.)

* Erről a tendenciáról intercivilizációs megközelítésben ír Segesváry Viktor a *Civilizációk dialógusa* című könyvében (Argumentum, 2010.). Szerinte a nyugati civilizáció saját értékrendszerét próbálja ráerőltetni a többi civilizációra (pl. iszlám), mivel értékeit univerzális jónak tekinti. A fordító megjegyzése. (K.D.)

30. Egyáltalán nem állítjuk, hogy még a túlszocializált baloldali sem lázad SOHASEM az alapvető társadalmi értékek ellen. Persze, néha ezt teszik. Néhány effajta baloldali olyannyira messzire ment, hogy fizikai erőszakot alkalmaz a modern társadalmi vívmányok ellen. A saját részükről ez az erőszak egyfajta „önfelszabadítás”. Másképpen fogalmazva azzal, hogy erőszakos eszközökhöz nyúlnak áttörnek a beléjük nevelt pszichológiai korlátokat. Mivel túlszocializáltak, ezen korlátok számukra még zártabbak, mint másoknál; így hát szükségük van ezek szétzúzására. Viszont általában inkább a mainstream értékekkel igazolják lázadásukat. Például ha erőszakot alkalmaznak, akkor állításuk szerint a rasszizmus és társai ellen harcolnak.

31. Tudatában vagyunk, hogy sok ellenvetés jöhet szóba az eddig nagyjából felvázolt baloldali pszichológiával kapcsolatban. A valós helyzet összetett, és mint minden teljes leírásnál, az összes szükséges adat birtokában több kötetnyi helyre lenne szükség a teljes kifejtéséhez. Jelen esetben csak nagy vonalakban nyújtunk vázlatot a modern baloldali pszichológia legfontosabb tendenciáiról.

32. Egy balos egyén problémái egyben egész társadalmunk gondjait is megjelenítik. Az alacsony önbecsülés, depresszió és kishitűség nem csak a baloldalra jellemző. Habár különösen jellemzőek a baloldalra, széles körben elterjedtek a társadalomban is. És napjaink társadalmában minden eddigénél jobban törekszik az egyén szocializációjára, szakértők még azt is megmondják nekünk, hogy étkezzünk, edzünk, szeretkezzünk, hogyan neveljük gyermekeinket, és így tovább.

Hatalmi folyamat*

33. Az emberi lényeknek (valószínűleg biológiai okokból) szükségük van valamire, amit mi *hatalmi folyamat* nevezünk. A fogalom nagyon közel áll a széles körben elterjedt hatalmi szükségülethez, de nem teljesen ugyanaz. A hatalmi folyamatnak négy eleme van. Ebből hármat határozottan hívhatunk úgy, mint cél, törekvés és a cél elérése. (Mindenkinek kell cél, aminek az elérése erőfeszítést igényel, és mindenki számára szükséges, hogy megvalósítson céljai közül legalább egyet.) A negyedik alkotórészt nehezebb definiálni, de nem is biztos, hogy mindenkinek szüksége van rá. Autonómiának nevezzük, és később még foglalkozunk vele (42-44. bekezdés).

34. Képzeljünk el egy embert, akinek mindene megvan, amit csak kívánhat. Egy ilyen személynek hatalma van, azonban komoly pszichológiai problémák fejlődhetnek ki nála. Első ránézésre jól érzi magát, viszont idővel úrrá lesz rajta az unalom és demoralizálódik. Végül is, klinikai értelemben depresszióssá válik. A történelem bizonyossága szerint a tétlen arisztokrácia hajlamos a hanyatlásra. Ez az állítás azonban nem áll azokra az arisztokráciákra, amelyeknek

* *Power process*. A fordítás során ez a Kaczynski által kreált terminus okozta a legnagyobb fejtörést, és hosszas tanakodás után is e kevésbé kifejező verzióját találtuk a legalkalmasabb magyar megfelelőnek, mivel valószínűleg az eredetiben sincs meg az a fajta konzisztencia amit elvárunk tőle. A *power* erőt és hatalmat jelent, a *process* pedig folyamatot. Kezdetben *hatalomértékesítésként* fordítottam, azonban a *hatalom* a képesség a hatásra, bírni és gyakorolni lehet, de érvényesíteni nem. A magyar *hatalom* szó félrevezető lehet, mivel az uralommal hozható összefüggésbe, itt viszont nem egyik ember másik felett gyakorolt kontrolljáról van szó, emiatt szóba került az *akaratértékesítés* is, mint lehetséges fordítás. Azonban a szövegben a *power process* szervesen összefügg a *hatalmi ösztönnel (drive for power)*, amit viszont egyszerűen képtelenség máshogy fordítani, pláne nem az akarat vonatkozásában. Így a *power* szóra mégis a *hatalom* kínálkozik legrelevánsabb fordításnak, a *process*-re pedig további ötlet hiányában a *folyamat*. A *Technikás technofóbok* blog szerkesztője *akarati folyamatként* fordította, azonban e pszichológiai szakszó nem azonos a Kaczynski által felvázolt folyamattal (<http://technofobia.blog.hu/>). Horváth Csaba észrevétele alapján a fordító megjegyzése. (K.D.)

folyamatos harcot kell folytatni hatalmuk fenntartása érdekében. Nem úgy az eltunyult, biztonságos arisztokráciák, akik rendelkeznek ugyan hatalommal, de fáradtságos küzdelem hiányában unalmassá, hedonisztikussá válnak és demoralizálódnak. Mindez jól illusztrálja, hogy a hatalom nem elég. Az egyénnek kell, hogy legyenek céljai, melyek elérése érdekében érvényesítheti hatalmát.

35. Mindenkinek van életcélja; ha más nem, legalább az élet fizikai feltételeit megteremtő szükségletek megszerzése: az étel, ital, valamint az éghajlat által megkövetelt ruha és hajlék adottak a természet által. Viszont az eltunyult arisztokratának mindez eleve a rendelkezésére áll, melynek eredményeként unatkozik és elcsügged.

36. Az élethez nélkülözhetetlen célok el nem érése halálhoz is vezet, valamint erős frusztrációhoz, ha a teljesíthetlenség a túléléssel függ össze. Ha ez következetesen, egy egész életen át így megy, kishitűséget, alacsony önbecsülést vagy depressziót eredményez.

37. Következésképpen azért, hogy elkerülje a tartós pszichikai károsodást, egy embernek kell, hogy legyenek céljai, melyeknek az elérése erőfeszítést igényel, valamint kell, hogy méltányos arányú sikereket érjen el, mialatt ezen célokat megvalósítja.

Pótcselekvés

38. Ugyanakkor nem minden unatkozó arisztokrata demoralizálódik. Például Hirohito császár a hedonista hanyatlás helyett a tengerbiológiának szentelte az életét, ahol jelentős eredményeket tudott elérni. Ha az ember nincs rákényszerülve a fizikai létszükségletei kielégítésére, mesterséges célokat tűz maga elé. Sokszor ugyanannyi beleéléssel, ugyanannyi energiát fektetnek e célok elérésébe, mint amennyit egyébként a fizikai szükségletek kielégítésére szentelnének. Ily módon a Római Birodalom uralkodó rétege irodalommal foglalkozott; néhány évszázaddal ezután az Európai arisztokrácia hatalmas energiát és időt fordított a vadászatra, holott egyáltalán nincs szükségük az így nyert húsmennyiségre; mások a különböző pozíciókért versengve fitogtatták vagyonosságukat; néhány arisztokrata pedig, mint Hirohito a tudomány felé fordult.

39. A „pótcselekvés” terminust olyan tevékenység definiálására használjuk, amelyet művelője egy önmaga által mesterségesen létrehozott cél érdekében végez, pusztán azért, hogy legyen miért küzdenie; mondhatni, csupán a küzdelem során érzett remegő „beteljesedés” végett. Álljon itt egy hozzávetőleges egyenlet a pótcselekvés meghatározásához! Adott egy személy, aki sok időt és energiát fordít X cél elérése érdekében. Kérdezd meg magadtól: ha legtöbb idejét és erejét biológiai szükségleteinek kielégítésére kellene fordítania, és ehhez az erőkifejtéshez mentális és fizikai képességeit számára érdekes és változatos módon szükséges művelni, az illető valóban céltalannak érezné magát X cél elérése nélkül? Ha nemmel válaszoltál, az illető törekvése X cél megvalósításához, pótcselekvés. Hirohito tengerbiológiai tanulmánya egyértelműen pótcselekvés, minthogy egészen biztos, ha munkaidejét egy nem tudományos, ám érdekes feladatnak szenteli alapvető létszükségleteinek megteremtéséhez, egyáltalán nem érzett volna belső űrt a tengeri állatok anatómiájának és életciklusának tanulmányozása nélkül. Másrészt viszont a szex és szerelem (például) nem pótcselekvés, hiszen a legtöbb, egyébként teljes életet élő ember rosszul érezné magát, ha az ellenkező nemmel történő testi kapcsolat nélkül kéne leélnie az életet. (A mértéktelen szexuális élet ugyanakkor több szimpla létszükségletnél és pótcselekvésnek számít.)

40. A modern, ipari társadalomban minimális erő kifejtés is elég a fizikai szükségletek kielégítéséhez. Elegendő, ha elvégzünk egy tanfolyamot, amivel szert teszünk egy kis technikai képzettségre, onnantól kezdve pedig elég, ha időben érkezünk munkába és a legcsekélyebb erőfeszítéssel meg tudjuk tartani állásunkat. Az egyetlen általános elvárás egy kis mérsékelt intelligencia, de legfőképpen ENGEDELMESSÉG. Ha mindkettő megvan, a társadalom eltart a bölcsőtől a sírig. (Valóban, van egy osztályalatti réteg, aminek nem adattak meg az alapvető fizikai szükségletek, viszont most a mainstream társadalomról beszélünk.) Ezek után nem meglepő, ha a modern társadalom bővelkedik pótcselekvésben. Ilyen a tudományos munka, a sport, a humanitárius misszió, a művészi vagy irodalmi alkotás, a karrierépítés, a létfenntartáshoz szükségtelen pénzmennyiség és anyagi javak indokolatlan felhalmozása; valamint azon szociális tevékenységek, amelyek egyáltalán nem fontosak az aktivista létfenntartáshoz, mint például a fehér aktivista esetében, aki a fekete kisebbség jogaiért küzd. Mindez nem mindig TISZTA pótcselekvés, mivelhogy sokakat részben inkább a szükségletek motiválnak, mint valamiféle célok kitűzésének szükségessége. A tudományos munka részben a presztízsért folyhat, a művészetet az érzelmek kifejezése, a mozgalmi aktivistákat pedig a rosszindulat motiválhatja. Viszont sok ember jobbra pótcselekvésből végzi ezeket. Például a tudósok nagy többsége valószínűleg egyetért abban, hogy sokkal fontosabb a pénznél és hírnévnél a kutatás során érzett „beteljesülés”.

41. Ha nem is a legtöbb, de sok ember számára a pótcselekvés kevésbé kielégítő, mint a valódi célokért folyó küzdelem értsd ez alatt azon célokat, amelyeket az egyén meg szeretne valósítani, annak ellenére, hogy a hatalmi folyamat már véghezvitte. Mindezt jól mutatja a tény, hogy a legtöbb, pótcselekvésben elmélyedt egyén sohasem elégedett, sohasem nyugszik. Minthogy a pénzhajhászok is folyamatosan csak halmozzák vagyonukat. Vagy a tudós sem áll meg egy probléma megoldásánál, hanem újat keres. A hosszútávfitó is mindig a leggyorsabban, a legmesszebbre akar jutni. Sokan, akik effajta elfoglaltságokat üznek állítják, hogy sokkal teljesebb ebbéli cselekvésük, mint a pusztán életben maradáshoz szükséges „földi” teendők; még hozzá azért, mert az ez irányú erőfeszítések jelen társadalmunkban jelentéktelenné redukálódtak. Még fontosabb, hogy ma az emberek biológiai szükségleteiket nem AUTONÓM LÉNYEKKÉNT, hanem egy óriási szociális gépezet részeként elégítik ki. Ezzel ellentétben az emberek a pótcselekvést általában nagyfokú önállósággal végzik.

Autonómia

42. A hatalmi folyamatban nem szükséges az egyénnek autonómnak lennie. Viszont sokaknak több-kevesebb fokú függetlenségre van szüksége céljuk elérése érdekében. Belekezdett munkájukhoz elengedhetetlen a saját kezdeményezés, a tevékenység irányultságának megszabása és kontrollálása. Ugyanakkor, valakinek elég egy KIS csoport tagjaként működni célja eléréséhez, és felesleges az előbb említett önálló irányítás és ellenőrzés. Ily módon elegendő fél tucat embernek meghatározni egy közös célt, és azáltal, hogy együttes erővel elérik azt, kiszolgálják hatalmi folyamatukat is. Viszont ez utóbbi elmarad, ha szigorú, felülről jövő szabályok hatálya alatt működnek, ami kizárja az autonóm kezdeményezés és döntés minden formáját. Ugyanez áll fenn akkor is, ha a nagy tagságú csoport kollektíve hoz egy döntést, mert olyankor az egyén szerepe elvész a tömegben.⁵

⁵ Vitatható, hogy az emberek nagy többsége nem akar önálló döntést hozni, ezért elvárja a vezetőktől, hogy gondolkodjanak helyette. Egy kis igazság van ebben. Az emberek kis dolgokban szeretnek saját döntést hozni, viszont a nehéz, alapvető kérdéskörök megoldása pszichológiai ellentmondáshoz vezet náluk, és nyilván ez

43. Való igaz, néhány egyénnek vajmi kevés önállóság is elég. Hatalmi ösztönük is gyenge, vagy egyszerűen csak egy erős szervezet tagjaként élük ki azt. És vannak gondolkodásra képtelen, birkaszerű emberek, akik beérik a puszta fizikai erőérzettel (a jó katona, aki hatalomérzetét folyamatos edzéssel tartja fenn, és vak engedelmességgel hajlandó azt bevetni).

44. A legtöbben, akik a hatalmi folyamaton keresztül és ÖNÁLLÓ erőfeszítéssel érik el céljukat – magabiztosak, öntudatosak és erősek lesznek. Akinek nem adatott meg a lehetőség a hatalmi folyamatra (az egyéntől és érvényesítő-képességétől függően) a következmények szemmel láthatóak: unalom, demoralizáltság, alacsony önbecsülés, alsóbbrendűség-érzet, kishitűség, depresszió, aggodalom, bűntudat, frusztráció, agresszió, családon belüli erőszak, telhetetlen hedonizmus, abnormális szexuális viselkedés, alvás és evészavar, stb.⁶

A társadalmi problémák forrása

45. A következőkben leírt tünetek bármelyik társadalomban előfordulhatnak, viszont a modern, ipari társadalomban masszívan jelen vannak. Nem mi vagyunk az elsők, akiknek feltűnt, a világ láthatóan megőrült. Ez nem normális jelenség egy emberi társadalomban. Jó okunk van azt hinni, a primitív ember kevesebbet stresszelt és jóval elégedettebb volt az életével, mint modernkori utódai. Persze, a primitív népek élete sem csupa móka és kacagás. A nők bántalmazása gyakori az ausztrál aboriginálok közt, a transzszexualitás pedig mindennapos néhány amerikai indián törzsben. Az viszont kétségtelen, hogy ÁLTALÁNOSÁGBA VÉVE az előző bekezdésben felsorolt problémák sokkal elenyészőbbek a primitív kultúrákban, mint korunk társadalmában.

46. A modern társadalmi problémákat annak a ténynek tulajdonítjuk, hogy a társadalom az egyéntől merőben más feltételeket követel meg, mint amilyenek magában az emberi fajban kialakultak; továbbá elvárja, hogy azon viselkedésmintákkal ellentétben cselekedjünk, mint amik a korábbi emberi fejlődés során kifomálódtak. A leírtakból világosan következik, hogy a hasznos cselekvés lehetőségének a hiányát (hatalmi folyamat) a legfontosabb, modern társadalom által az emberekre erőltetett abnormális feltételrendszernek tekintjük. De nem ez

kellemetlen számukra. Ezért átruházzák másokra a döntéshozatal jogát. Ugyanakkor mindebből nem következik, hogy akarják is azon döntések érvényesítését, amelyek meghozatalából ők kimaradtak. A legtöbb ember természeténél fogva alattvaló, nem vezető, viszont a vezetővel való személyes kapcsolattartást igénylik, és a szívesen beleszólnak még nehéz kérdésekbe is. Legalább ilyen alacsony szinten is, de autonómok akarnak maradni.

⁶ A felsorolt szimptomák hasonlóak a ketrecbe zárt állatoknál tapasztaltakhoz. Hogy megmagyarázzuk e tünetek megjelenését a hatalmi folyamaton keresztül: az emberi természet (ha józan ésszel belegondolunk) hajlamos unalomra, ha hiányoznak az elérendő céljai; az unalom pedig hosszútávon depressziót szül. A célok meg nem valósítása frusztrációhoz és nagyobb önbizalomhiányhoz vezet. A frusztráció dühöt, a düh agressziót eredményez, sokszor családon belüli erőszakban megtestesülve. Kimutatták, hogy a hosszan tartó frusztráltság általában depresszióhoz, az pedig bűntudathoz, evés és alvászavarokhoz és rossz közérzethez vezet. Akik áttestek a depresszió az élvezeteket, mint ellenmérget hajszolják; vagyis új ingerként végtelen hedonista és vad szexuálisan perverz élményeket keresnek. Az unalom is túlzott élvhajhászt hajlamos előidézni; értelmes cél híján az emberek gyakran az élvezetekhez, mint új célhoz viszonyulnak. A leírt fejezet egyszerűsítés. A valóság sokkal bonyolultabb, és természetesen a nélkülözés (a hatalmi folyamat vonatkozásában) nem CSAK a felsorolt tünetek eredménye. Apropos, depresszió alatt nem feltétlenül a pszichiáterek által gyógyított elfajult formáját értjük, hanem a szelídebb változatait is. Továbbá a célok alatt sem szükségszerűen hosszú távú, átgondolt célokat. A legtöbb ember a történelem során beírta a vegetatív életformával is (puszta élelemszerzés a családjának, vagy saját magának).

az egyetlen. Mielőtt belekezdünk a hatalmi folyamat bomlasztó aspektusainak vizsgálatába, nézzünk néhány egyéb problémaforrást!

47. Modern, ipari társadalmunk abnormális tendenciáiként megemlítendő a túlzott népsűrűség, az ember természettől való elszigeteltsége, a társadalmi változások követhetetlen gyorsasága, és a természetes kisközösségek eltűnése (mint a nagycsalád, a falu vagy a törzs).

48. A túlzásúfoltság köztudottan növeli a stresszt és az agressziót. A zsúfoltság jelenkori mértéke, valamint az ember izoláltsága a technikai fejlődés egyenes következményei. A preindusztriális korban a társadalom túlnyomórészt falusi jellegű volt. Az ipari forradalom hatalmas méretűre duzzasztotta a nagyvárosokat, a modern mezőgazdasági technológiák elterjedése pedig minden eddiginél sűrűbb népesedéshez vezetett. (Továbbá a technológiai fejlődés fokozza is a sűrű népesség gondjait, mert még több romboló hatású eszközt ad az emberek kezébe. Például ilyenek a különböző zajkeltő eszközök: fűnyíró, rádió, motorkerékpár, stb. Ha ezek használata nincs szabályokhoz kötve, frusztrálóan hathat a békét és csendet keresők számára. Hogyha pedig törvényeket vetünk ki rájuk, azok használói lesznek elégedetlenek a tiltás miatt. Ha ezeket a gépeket nem találták volna föl, talán soha nem okoznának konfliktust és feszültséget.)

49. A primitív társadalmak számára (az alapvetően lassan változó) anyatermészet egy stabil keretet, ebből következően biztonságot nyújtott. A modern társadalom viszont pont fordítva, maga alá rendeli a természetet, és követhetetlenül gyorsan változik a technológia fejlődésének köszönhetően. Éppen ezért nyoma sincs stabil keretnek.

50. A konzervatívok mind bolondok: nyafognak a tradicionális értékek hanyatlása miatt, miközben lelkesen támogatják a technikai fejlődést, a gazdasági növekedéssel karöltve. Kétségtelen, fel sem tűnik nekik, hogy a technológia gyors és drasztikus megváltoztatása ugyanúgy radikális változásokat idéz elő a társadalomban is, valamint elkerülhetetlenül pusztítja a hagyományos értékrendszert.

51. Ezen értékek összeomlása maga után vonja a tradicionális kisközösségek kötelékeinek felbomlását is. A modern élethelyzet gyakran csábítja, vagy megköveteli az egyénektől a lakóhelyüktől, közösségüktől történő elszakadást, ez pedig az adott kisközösség bomlásához vezet. Továbbmegyek, a technológiai társadalomnak MUSZÁJ elszakítani a családi vagy közösségi kötelekeket, hogy megfelelően funkcionáljon. Hiszen a lojalitás elsősorban a rendszer felé lehetséges és csak másodsorban a kisközösségek irányába, mert ha az előbbi erősebb, e kis társadalmak ráerőltethetik igényeiket az egész rendszerre.

52. Tegyük fel, hogy egy köztisztviselő, vagy ügyvezető az unokatestvérét, barátját, vallásbelijét nevezi ki egy olyan pozícióba, amire egy jobban kvalifikált egyén alkalmasabb lenne. Alárendelte a rendszerhűségét a személyes érzelmeinek, ez pedig „nepotizmus” vagy „diszkrimináció”, mindkettő hatalmas bűnnek számít a modern társadalomban. Azon ipari társadalmak, amelyek hagyták a személyes, vagy helyi lojalitást a rendszerhűség felé kerekedni, hatástalanok maradtak. (Például Latin Amerika.) Mindezek fényében egy fejlett ipari társadalom csak kiherélt, megszelídített kisközösségeket tolerálhat, amelyeket immáron saját eszközeivé tett.⁷

⁷ Részbeni kivételnek számít az olyan passzív, introvertált közösség, mint az Amish, amelynek vajmi kevés ráhatása van a rendszer egészére. Ettől eltekintve léteznek Amerikában kisközösségek. Például egyes fiatal bandák, vagy a „kultikusok”. Mindenki veszélyesnek tartja őket, és azok is, hiszen tagjaik elsősorban egymás felé lojálisak, így a rendszer kontrollján kívül esnek. Vagy vegyük például a romákat. Őket általában lopás és csalás gyanújával is szabadon bocsátják, mert mindig van egy másik cigány, aki tanúként „bizonyítja” az illető ártatlanságát. Nyilvánvalóan nagy bajban lenne a rendszer, ha túl sokan lennének ilyen csoportok tagjai. Néhány korai XX. századi kínai gondolkodó a kínai modernizáció kapcsán felismerte a családszerű kisközösségek felbontásának fontosságát: „(Sun Yatsen szerint) a kínai népnek nagyadag patriotizmusra van szüksége, amely segít felváltani a családi lojalitást a rendszerhűséggel.... (Li Huang szerint) ha a nacionalizmust akarjuk

53. A túlszűfolttság, gyors változás és a közösségek összeomlása széles körben ismert szociális probléma. Úgy hisszük, nem eléggé ahhoz, hogy igazolják a manapság jelentkező kiterjedt problémakört.

54. Voltak olyan preindusztriális városok, ahol a maihoz hasonló tömegnyomor alakult ki, azonban a lakói látszólag nem szenvedtek olyan mértékben pszichológiai problémáktól, mint a modern ember. Amerikában ma is vannak kis népsűrűségű, vidéki települések, ahol az embereknek ugyanazok a gondjai vannak, mint egy városban, habár nem jelentkeznek olyan élesen. Ezek szerint nem a zsűfolttság a döntő faktor.

55. Amerikában a XIX. századi határnövekedéssel járó népességmozgás legalább annyira roncította a nagycsaládokat és kisközösségeket, mint manapság. Tulajdonképpen az egyszerű családok (csak a szülők és a gyerekek) kénytelenek voltak szomszédoktól mérföldekre elszakítva élni, bármilyen közösséghez tartozás nélkül, látszólag minden különösebb probléma nélkül.

56. Továbbmegyek, az amerikai bevándorló* társadalom megváltozása a korban nagyon gyors és drasztikus. Előfordult, hogy egy férfi fakunyhóban született és vadhúson nevelkedett fel, a törvényt és rendet nem ismerve; felnöve viszont munkát kapott és beilleszkedett egy határos törvénykezés által behatárolt, rendezett közösségbe. Habár mély változás ez egy egyén életében (amely a modern társadalomban gyakori), nem feltétlenül vezet pszichológiai rendellenességekhez. Gyakorlatilag a XIX. század Amerikája egy optimista, magabiztos társadalom, homlokegyenest különböző a mostanitól.⁸

57. A különbség szerintünk abban áll, hogy a modern embernek minden oka megvan rá, hogy érezze magán a változások TERHÉT, míg a XIX. századi bevándorlók e változást (szintén jó okkal) saját maguk döntéseként érezték. Vagyis egy egyszerű telepes kinevezett magának egy kis területet és saját erőből farmerkodni kezdett. Abban az időben egy megyére pár száz lakos jutott, és nagyobb autonómiával és elszigeteltséggel rendelkezett, mint a modern megye. Ennélfogva a farmer egy relatíve kis csoport tagjaként vett részt az új, rendezett társadalom megteremtésében. Egyesek megkérdőjelezték, ez a „teremtés” mennyiben jelent előrelépést; bárhogyan is, de kielégíti az adott telepes hatalmi folyamat vágyát.

58. Lehetne más közösségekkel példálózni, ahol a mai ipari társadalomhoz hasonlóan gyorsan változtak, vagy megszűntek az emberi kötelek, és ez nem okozott különösebb viselkedésbeli problémákat. Fenntartjuk azon véleményünket, hogy e modern társadalmunk pszichológiai rendellenességei pusztán a normális hatalmi folyamat hiányának tudhatók be. Nem akarjuk azt mondani, hogy ez a folyamat csak a modern korban elégtelen. Valószínűleg a legtöbb, vagy ha nem minden civilizált társadalom beavatkozik a hatalmi folyamatba kisebb nagyobb módon. Viszont a modern társadalomban ez a probléma különösképp égetővé vált. A baloldaliság, legalábbis a legutóbbi formájában (XX. század közepe-vége) részben a nélkülözés tünete, a hatalmi folyamat szempontjából.

A hatalmi folyamat bomlása a modern társadalomban

59. Az emberi ösztön három csoportját különböztetjük meg: (1) amelyek minimális erőfeszítéssel kielégíthetőek; (2) amelyek kielégíthetőek ugyan, de csak nagy erőfeszítés árán;

fejleszteni Kínában, el kell szakítani a hagyományos társadalmi köteleket, különösen a család irányában.” (Chester C. Tan, *Chinese Political Thought in the Twentieth Century*, 125-297.)

* *Frontier* - A fordító megjegyzése. (K.D.)

⁸ Igen, tudatában vagyunk a XIX. századi Amerika komoly problémáinak, de az egyszerűség kedvéért sarkítva fejezzük ki magunkat.

(3) amelyek egyáltalán nem kielégíthetőek. A hatalmi folyamat a második csoportba tartozó ösztönt elégíti ki. Minél több mozgató tartozik a harmadik kategóriába, annál nagyobb a frusztráció, düh, végső kishitűség, depresszió stb. mértéke.

60. A modern, ipari társadalomban a természetes emberi ösztönzőerők jellemzően az első és harmadik csoportba lettek begyömészölve, így a második csoport mesterségesen létrehozott ösztönnel telítődik.

61. A primitív kultúrákban a fizikai szükségletek a második kategóriába sorolandók: komoly erőbevetéssel, de elérhetőek. A modern társadalom csekély erőfeszítésért cserébe mindenkinek⁹ garantálja az alapvető létszükségletet, tehát azok megszerzése korunkban az első kategóriába tartozik. (Lehet vitatkozni róla, vajon egy állás megtartása „minimális” erőbevitelt igényel-e; általában az alsó rangú vagy középszerű munkáknál egyedül az ENGEDELMESSÉG számít, hogy állj, vagy ülj ahol kell, és csináld azt, amit parancsolnak. Ritkán van esély arra, hogy komolyan magadtól dolgozz, s minthogy vajmi kevés önállóságod van, a hatalmi folyamat kiszolgáltatlan marad.)

62. Az egyén helyzetétől függően a társadalmi szükségletek, mint a szex, szerelem, státusz a kettes csoportba leledznek.¹⁰ Eltekintve azoktól, akikben különösen erős a ranglétra megmászásnak igénye, a társadalmi ösztönt beteljesítő erőfeszítés kielégítése azonban elégtelen a megfelelő hatalmi folyamathoz.

63. Ennek tükrében bizonyos mesterséges szükségletek a második, tehát a hatalmi folyamathoz szükséges csoportba esnek. A különböző hirdetések és reklámtechnikák kifinomult eszközökkel éreztetik az emberekkel, hogy olyan dolgokat kell megvenniük, amelyekről nagyszüleik még csak nem is álmodtak. Ezen mesterséges termékek megszerzéséhez pénzgyűjtés szükséges, tehát ez is a kettes kategória. (Lásd még 80-82. bekezdés.) A modern embernek muszáj kielégíteni hatalmi folyamati igényét, főképp a hirdetések és reklámpiar által teremtett¹¹ mesterséges szükségletek elérésével, valamint pótcselekvéssel.

64. Úgy tűnik, hogy az emberek nagy többségének a hatalmi folyamat mesterséges formája nem kielégítő. Ezzel kapcsolatban az ezerkilencszázas évek második felétől a társadalomkritikusok ismételt témája az embereket sújtó céltalanság a modern társadalomban. (E céltalanság másképpen „közöny” vagy „középosztály kiüresedettsége”.) Állítjuk, hogy az ún. „identitásválság” gyakorlatilag célkeresés, gyakran egyénre szabott pótcselekvéssel ellensúlyozva. Lehetséges, hogy az egzisztencializmus nagy részben a modern élet céltalanságára adott válasz.¹² A „beteljesedés” keresése széleskörű a modern korban. Úgy

⁹ Eltekintve az „osztályalattitól”. Általánosságban a főáramlatról beszélünk.

¹⁰ Néhány szociális munkás, tanár, „elmeorvos” és hasonzorúek igyekeznek e társadalmi mozgatókat az első csoportba rakni, ezzel bizonyítva, hogy mindenkinek adott a kielégítő társas élet.

¹¹ Valóban a reklámpiar teremti a végtelen anyagi felhalmozás igényét? Természetesen nincs ilyen velünk született ösztön. Mindig is voltak kultúrák, amelyekben az emberek mindössze az alap fizikai szükségleteik eléréséről álmodoztak (Ausztrál aboriginálok, a hagyományos mexikói parasztok, néhány afrikai nép). Másrészt viszont olyan preindusztriális társadalmak is léteztek, ahol az anyagi javak felhalmozásának komoly szerepe volt. Ennélfogva nem állíthatjuk, hogy napjaink fogyasztásközpontúsága csupán a reklámpiar felől generált. Az azonban egyértelmű, hogy a fogyasztói kultúra kialakításában hallatlan szerepet vállal. A nagyvállalatok nem költenének milliárdokat hirdetésekre anélkül, hogy tisztában lennének vele, hogy a befektetés biztosan megtérül. Egy Szabadság klub tagnak néhány éve lehetősége nyílt egy sales menedzserrel beszélni, aki becsületesen bevallotta: „A mi munkánk abból áll, hogy az emberekre olyan termékeket sózunk, amikre nincs szükségük.” Ezután elmagyarázta, hogyan tud a tények ismertetésével egy kezdő értékesítő elbaltázni egy üzletet, és hogyan köti azt meg ugyanazzal az ügyféllel a tapasztalt eladó. Ez is mutatja, hogy az embereket szükségtelen javak fogyasztására manipulálják.

¹² Az utóbbi 15 évben a céltalanság-érzet úgy tűnik csökken, mert az emberek kevésbé érzik fizikailag biztonságban magukat, és ezen biztonság megteremtése célt ad számukra. A létbiztonságért folyó nehéz küzdelem viszont frusztrációval helyettesítette azt. Kihangsúlyozzuk a céltalanság problémáját, mert a

gondoljuk, az emberek többségének nem ad tökéletes kiteljesedést az a cselekvés, melynek célja a maga a beteljesedés (pótcselekvés). Más szóval nem tölti be hatalmi folyamat funkcióját. (Lásd 41. bekezdés.) Ez a szükséglet csakis a felületes célt szolgáló aktivitás által válik valóban kielégítetté, mint a fizikai létszükséglet megteremtése, szex, szerelem, magas pozíció, bosszú stb.

65. Sőt, legtöbb ember nem ÖNÁLLÓAN valósítja meg céljait, ha azok elérése pusztán pénzhajhászással, karrierépítéssel, vagy a gépezet részeként funkcionálva történik. A legtöbb dolgozó alkalmazott, és ahogyan a 61. bekezdésben kifejtettük, arra hivatott, hogy engedelmeskedjen főnöke akaratának. De még azoknak sincs kellő autonómiája, akik maguk vállalkoznak. A kis és középvállalkozók folyamatosan arról panaszkodnak, hogy a kormány megkötötte a kezüket a kiterjedt törvényi szabályozás által. Ezen szabályok közül néhány kétségtelenül szükségtelen, azonban a többi elkerülhetetlenül fontos rendkívül összetett társadalmunkban. A kisvállalkozások nagy része franchise rendszer alapján működik. Néhány éve megjelent a Wall street journal-ban arról egy cikk, hogy a legtöbb ilyen vállalat a kiválasztási folyamat során személyiségi teszttel KISZŰRI a kreatív és kezdő személyeket, hiszen ők nem eléggé kezelhetőek és engedelmesek. És ez pont az autonómiára vágyókat zárja ki a kisvállalatokból.

66. A mai ember erénye sokkal inkább abban áll, hogy a rendszer mit tesz SZÁMÁRA vagy ÉRTE, nem arról, mit tesz ő saját magáért. Amit pedig magukért tesznek az mindinkább a rendszer szerint lefektetett csatornákon keresztül zajlik. A megadatott lehetőségeket a rendszer biztosítja¹³, noha ezeket eleve szabályozások korlátozzák, a szakértők által előírt technikák pedig a siker érdekében feltétel nélkül követendők.

67. Így társadalmunkban a hatalmi folyamat megint csak érvényt veszít valódi célok, és az azokért folyó küzdelem hiányában. Sőt, ezek már eleve bomlottak a harmadik csoportba tartozó mozgatóerők által (amelyek semmiképp sem kielégítőek, bármennyi munkát fektetünk is beléjük). Ilyen mozgató a biztonságérzet igénye. Életünk mások által hozott döntésektől függ; nincs felettük ellenőrzésünk, és általában a döntések hozóit sem ismerjük. („Olyan világban élünk, ahol relatíve kevesen – ötszáz, ezer ember - hoz fontos döntéseket.” Philip B. Heymann, Harvard jogi kar, idézi Anthony Lewis, New York times, 1995. április 21.) Az életünk attól függ, mennyire rendszeresen tartanak karban egy atomerőművet; mennyire vegyszer engedélyezett az ételben vagy mekkora a szennyezés mértéke a levegőben; mennyire szakértő (vagy pont dilettáns) a háziorvosunk; hogy van-e állásunk az kormányzati tisztviselőktől vagy vállalati vezetőktől függ; és így tovább. A legtöbb egyén nincs abban a pozícióban, hogy csak egy kicsit is bebiztosítsa magát a leírtakkal szemben. Biztonságérzetük így nem teljes, az ebből adódó frusztráltság pedig erőtlenségérzethez vezet.

68. Az alacsonyabb átlagéletkor alapján bizonyítható, hogy a primitív ember fizikailag kevésbé van biztonságban, mint modernkori utóda; ebből következik, hogy a modern ember kevesebbet, de legalábbis nem többet nélkülözik, mint ami még normális egy emberi

liberálisok és a baloldaliak a szociális gondokat a biztonság garanciájával óhajtják megoldani; az pedig ismét céltalansághoz vezet. A legfőbb gond nem az, hogy a társadalom jól betölti-e gondoskodó szerepét; hanem, hogy ily módon függővé teszi az embereket a rendszertől, ahelyett, hogy saját maguk gondoskodnának magukról. Egyébként ez az egyik oka annak, hogy egyesek a fegyvertartáshoz való jogért küzdenek; fegyver birtoklásával a biztonság kérdésköre saját kezükbe kerülne.

¹³ A konzervatív erőfeszítések a kormányzati intézkedések csökkentésére az átlagember számára valamelyest előnyösek. Először is, a legtöbb szabályozás szükséges, így csak a rendszabályok csekély mennyisége lenne teljesen eltörölhető. Másodszor, a dereguláció nem az egyént, hanem inkább a vállalatokat érinti, eszerint pedig az eddig állami kézben lévő hatalom a magánvállalatok kezére kerül. Az átlagember számára ez azzal jár, hogy az állami szerepvállalást a vállalati hatalomkoncentráció váltja fel; így viszont engedélyezhetnék például rákkeltő vegyi anyagok csatornába engedését. A konzervatívok hülyének nézik az átlagembert, kihasználják a nagy kormány ellen irányuló haragját, segítve a nagyvállalatok hatalmát.

entitásnak. Viszont a pszichikai nélkülözés meg sem közelíti a fizikait. Amitől biztonságban ÉREZZÜK magunkat nem több objektív biztonságnál, az, hogy magabiztosak vagyunk abban, hogy gondoskodni tudunk magunkról. A primitív ember vadállatok, vagy az éhínség állandó fenyegetésében él, de tud harcolni, vagy utazni az élelemért. Azonban egyáltalán nem esett a rá leselkedő veszélyek ellenében, még ha sikeressége nincs is bebiztosítva. Ugyanakkor a modern ember sok olyan dologtól tarthat, amelyek ellen nem tud védekezni: nukleáris katasztrófa, rákkeltő anyagok, környezetszennyezés, háború, adónövekedés, magánszféra nagyvállalatok általi megsértése, társadalmi vagy gazdasági válságjelenség.

69. Igaz, a primitív embernek nincs teljes hatalma az őt fenyegető veszélyek (például a kórokozók) felett. A betegség kockázatát azonban higgadtan tudomásul veszi. Ez a természet rendje, senki sem vonható ezért felelősségre, maximum egy képzelt, személytelen démon. Viszont a modern társadalomban ez a fenyegetettség általában EMBERI. Nem a vakszerencse, hanem olyan emberek VARRJÁK A NYAKUNKBA, akiknek a döntését személy szerint képtelenek vagyunk befolyásolni. Ennek következtében a modern ember frusztráltságot, megaláztatást és dühöt érez.

70. A primitív ember biztonsága tehát főképp saját kezében van (egyénként vagy egy KIS csoport tagjaként), míg a modern ember sorsa olyan egyénektől vagy szervezetektől függ, amelyek túl távoliak, vagy hatalmasok számára, és így rájuk befolyással nem bír. Ekképp a modern ember biztonságösztöne* az első és harmadik kategóriákba esik. Bizonyos dolgok (étel, hajlék) minimális erőfeszítés fejében biztosítottak, míg más területeken a biztonság megteremtésére KÉPTELEN). (Az előbb leírtak nagyban leegyszerűsítik a valódi helyzetet, viszont így egy nyers, általános képet adnak a modern és primitív ember életkörülményeinek különbözőségéről.)

71. A modern életben az emberek számos ideiglenes ösztönnel vagy impulzussal rendelkeznek, amelyek szükségszerűen frusztrálóak, tehát a harmadik csoportba tartoznak. Az ember dühönghet, a modern társadalom viszont nem engedélyezi a tettelegességet. Sőt, sokszor a verbális erőszakot sem. Egyesek például rohannak, egyesek lassan, komótosan szeretnének sétálni, azonban általában nincs erre módjuk, minthogy rá vannak kényszerülve arra az utazási sebességre, ahogy a körülöttük lévő haladnak, vagy, ahogy azt a közlekedési lámpák engedélyezik. Mindenki a munkaadó által lefektetett szabályok szerint kell, hogy dolgozzon, még ha akad más ötlete is. Sok más szituációban a modern ember (implicit vagy explicit) szabályok hálózatába ütközik, amely akadály frusztrálja a cselekvésben, így s ez a hatalmi folyamatot is megghiúsítja. Viszont ezen szabályozás nélkülözhetetlen, mert szükséges az ipari társadalom működéséhez.

72. Korunk társadalmá sok tekintetben nagyon engedékeny. Olyan területeken, amelyek irrelevánsak a rendszer működésének szempontjából általában azt tehetünk, amit csak akarunk. Olyan vallásban hihetünk, amilyenben akarunk (amíg az nem buzdít veszélyes rendszerellenes viselkedésre). Azzal bújhatunk ágyba, akit megkívánunk (persze csak ha „védekezünk”). Mindent megtehetünk, ami NEM FONTOS. Viszont FONTOS dolgokban a rendszer egyre növekvő módon beszabályoz minket.

73. Viselkedésünket nem csak konkrét törvények vagy a kormány szabályozza. A kontrollt gyakran indirekt kényszeren, pszichikai nyomáson, manipuláción, egy kormánytól független szervezet révén (vagy magán az egész rendszeren keresztül) gyakorolják. Sok szervezet egyfajta propagandát¹⁴ folytat a közvélemény vagy viselkedés manipulálása céljából. A propaganda nem pusztán „reklám” vagy hirdetés, sőt, néha a művelői sem tudatosan

* *Drive for security* – A fordító megjegyzése (K.D.).

¹⁴ Ha valaki helyesli az adott helyzetben alkalmazott propaganda célját, általában „oktatásnak” titulálja azt, vagy más, eufemisztikus kifejezéssel illeti. Amde függetlenül a céltől, a propaganda az mégis csak propaganda.

propagandának szánják. Például a szórakoztató műsorok tartalma intenzív propaganda. Egy közvetett kényszerre példa: nincs törvény arra vonatkozóan, hogy minden nap kötelező munkába mennünk és ott követni a főnök utasításait. Legálisan semmi sem akadályoz meg minket abban, hogy kimenjünk a természetbe és ott vademberként éljünk, vagy, hogy egy saját vállalkozásba kezdjünk. A valóságban azonban nagyon kevés természetes hely szabad, a gazdaságból pedig csekély rész esik a kisvállalkozóknak. Így aztán a többség kénytelen munkavállalóként túlélni.

74. Állítjuk, hogy a modern ember az idős korra kitolt fizikai erőnléttel és szexuális vonzerővel való megszállottsága a hatalmi folyamat hiányának betudott beteljesületlenség tünete. A középkorúak lelki válsága* is ilyen szimptóma. Valamint a gyermekvállalás visszaesése is, amely elég gyakori a modern társadalomban, viszont majdhogyan nem elképzelhetetlen egy primitív kultúrában.

75. A primitív társadalmak élete szintlépések sorozata. Ha egy adott szint szükségleteit és céljait teljesítette az egyén, nincs különösebb akadály a következő fokozatba lépéshez. Egy fiatal vadásszá válással érvényesíti erejét, és nem sportból, hanem a szükséges élelemnek valót kell ekképp megszereznie. (A fiatal nők esete sokkal összetettebb, mert szociális befolyásuk jelentősebb; ezért nem tárgyaljuk őket külön.) E fázison az egyén sikeresen átesik, és nincsenek kétségei a letelepedés, majd családalapítás lehetőségei felől. (Nem úgy, a modern ember, aki határozottan halogatja a gyermekvállalást, mert a „beteljesedés” keresésével van elfoglalva. Úgy gondoljuk, a beteljesedés, amire szükségük van, egy megfelelő hatalmi folyamat tapasztalat – a pótcselekvés mesterséges céljai helyett reális célokkal.) Miután a primitív ember sikerrel felnevelte utódait, végigjárja a hatalmi folyamat lépcsőfokait (hiszen a fizikai szükségleteket biztosítja számukra), munkája befejeztével elfogadja öreg korát (már ha megéri) és magát a halált. Sok modern embert ezzel szemben zavar testének fonnyadása és a halál gondolata; korunk nagy erőfeszítései is mutatják, hogyan próbálja fenntartani fizikai erőnlétét, megjelenését és egészségét ameddig csak lehet. Állításunk szerint mindez a beteljesületlenség következménye, mivel fizikai erejét soha semmi praktikusra nem használta, és így komoly testmozgás hiányában a hatalmi folyamat elmaradt. Nem a primitív ember az, aki retteg teste elöregedésétől (aki mellel minden nap igénybe vette azt praktikus célokért), hanem a modern ember, aki nem használja egyébre testét, mint, hogy elsétáljon vele az ajtótól autóig. Az a teljes értelemben vett ember, akinek hatalmi folyamata kielégítődik élete során, és aki a legjobban elfogadja, hogy az élete véget ér.

76. Érveink ellenében néhányan azt mondják majd, „A társadalomnak meg kell adnia az emberek hatalmi folyamatok lehetőségét.” Ez nem fog működni azoknál, akiknek autonómia szükséges hatalmi folyamatukhoz. Számukra a lehetőség értéke elpusztul az által, hogy eleve a társadalom adja azt. A saját lehetőségeik megtalálására van szükségük. Amíg a rendszer AD lehetőséget számukra, addig maradnak láncra kötve. A függetlenség eléréséhez le kell vetni láncukat.

Hogy alkalmazkodnak egyesek

77. Nem mindenki szenved pszichikai problémáktól a modern ipari-technológiai társadalomban. Néhányan kifejezetten elégedettek a társadalommal, úgy ahogy van. A

* *Mid-life crisis* – A fordító megjegyzése (K.D.)

következőkben felvázolunk néhány indokot, miért különbözik ennyire az emberek modern társadalomra adott válasza.

78. Elsőként a hatalomszerzési ösztön erősségében van kétségtelen különbség. A gyenge hatalmi ösztönnel rendelkező individuumoknak relatíve kis szükségük van a hatalmi folyamatra, vagy legalábbis az önálló hatalmi folyamatra. Ők a tanulékony típusok, akik olyan boldogok, mint egy ültetvényes feka a régi délen.* (Ezt nem gúnyolódásnak szánjuk. A feketék becsületére legyen mondva, a legtöbb rabszolga NEM fogadta el szolgasorsát. Azokon gúnyolódunk, akik ELFOGADTÁK.)

79. Néhány embernek lehet olyan kivételes készítése, amellyel kielégíti hatalmi folyamatát. Például akinek szokatlanul nagy státuszra van igénye, egész életét a karrierépítésnek fogja szentelni, e játék megünása nélkül.

80. Az emberek marketingtechnikákra való fogékonysága változó. Van, aki olyannyira megvásárolható, hogy ha sok pénze van is, a marketing ipar által orra előtt húzott mézesmadzag megszerzésével sem képes csillapítani folyamatos sóvárgását. Ezért anyagi helyzetüket akkor is rossznak ítélik, ha sokat keresnek, vágyakozásuk pedig frusztráltsággal teli.

81. Van, aki kevésbé dől be a marketingtechnikáknak. Őket nem érdekli a pénz. Hatalmi folyamatok szükségletüket nem elégíti ki az anyagiak felhalmozása.

82. Akik közepes mértékben manipulálhatóak, képesek elég pénzt költeni anyagi javak és szolgáltatások utáni vágyukat kielégítendő, viszont ezt csupán komoly megerőltetés árán (túlórázással, másodállás vállalásával, előléptetéssel, stb.). Az ő hatalmi folyamat-szükségletüket is az anyagi javak megszerzése elégíti ki. Ebből azonban nem következik, hogy ez meg is történik. Lehet, hogy mindezt elégtelen önállósággal teszik (a munkájuk szabályokra épül), néhány ösztönük pedig frusztrált (pl. biztonság, agresszió). (A túlzott egyszerűsítés bűnébe estünk a 80-82. bekezdésekben, mert úgy teszünk, mintha az anyagi javak felhalmozása teljesen a reklámpiar műve lenne. Természetesen a dolog nem ilyen egyszerű.¹⁵)

83. Néhány ember részben kielégíti a hatalomvágyát, ha egy világszervezet vagy erős tömegmozgalom tagjának vallja magát. Ha egy egyénnek nincsenek céljai vagy hatalma, egyszerűen csatlakozik egy mozgalomhoz vagy szervezethez, adoptálja azok céljait, és elkezd rajtuk, mint sajátján, dolgozni. Ha ezen célokat eléri, még ha az adott individuum szerepe jelentéktelen is, úgy érzi (a mozgalommal vagy szervezettel való azonosulás miatt), mintha átment volna hatalmi folyamaton. Ezt használták ki a fasiszták, a nácik és a kommunisták. Jelen társadalmunk is így tesz, csak nem olyan kegyetlenül. Példa: Manuel Noriega szálka volt az USA szemében (cél: megbüntetni). Az USA elfoglalta Panamát (erőfeszítés), majd megbüntette Noriegát (a cél elérése). Ezzel az Egyesült Államok sikeresen érvényesítette

* *Plantation darkies in the Old South* – A fordító megjegyzése (K.D.)

¹⁵ Valóban a reklámpiar teremti a végtelen anyagi felhalmozás igényét? Természetesen nincs ilyen velünk született ösztön. Mindig is voltak kultúrák, amelyekben az emberek mindössze az alap fizikai szükségleteik eléréséről álmodoztak (Ausztrál aboriginálok, a hagyományos mexikói parasztok, néhány afrikai nép). Másrésztől viszont olyan preindusztriális társadalmak is léteztek, ahol az anyagi javak felhalmozásának komoly szerepe volt. Ennélfogva nem állíthatjuk, hogy napjaink fogyasztásközpontúsága a reklámpiar felől generált. Az azonban egyértelmű, hogy a fogyasztói kultúra kialakításában hallatlan szerepet vállal. A nagyvállalatok nem költenének milliókat hirdetésekre anélkül, hogy a befektetés biztosan ne térülne meg. Egy Szabadság klub tagnak néhány éve lehetősége nyílt egy sales menedzserrel beszélni, aki becsületesen bevallotta: „A mi munkánk abból áll, hogy az emberekre olyan termékeket sózunk, amikre nincs szükségük.” Ezután elmagyarázta, hogyan tud a tények ismertetésével egy kezdő értékesítő elbaltázni egy üzletet, és hogyan köti azt meg ugyanazzal az ügyféllel a tapasztalt eladó. Ez is mutatja, hogy az embereket szükségtelen javak fogyasztására manipulálják. [Ez eredetileg a 11. jegyzet, azonban Kaczynski a 82. bekezdéshez is ezt rendeli. A fordító megjegyzése. (K.D.)]

hatalmát, és számos, a nemzettel azonosuló amerikai is ugyanígy élte meg a folyamatot másodkézből. Magyarán a panamai invázió széleskörű elfogadása az embereknek hatalomérzetet adott.¹⁶ Ugyanez játszódik le a hadseregben, vállalatoknál, politikai pártoknál, humanitárius szervezeteknél, vallásos és ideológiai mozgalmaknál. Különösen a baloldali mozgalmak tagjai olyanok, akiknek kielégítetlen a hatalomvágyuk. Viszont a legtöbb embernél még egy nagyobb szervezettel való azonosulás sem elégíti ki teljesen a hatalomvágyat.

84. Ennek másik módszere a pótcselekvés üzése. Ahogy a 38-40. bekezdésekben leírtuk, a pótcselekvés egy olyan mesterséges cél elérésére irányul, amit az egyén a cél elérése közben érzett „beteljesülés” kedvéért végez, nem azért, hogy elérje magát a célt. Például nincs praktikus oka annak, ha hatalmas izmokat növesztünk, vagy beütünk egy labdát egy lyukba, sem pedig, ha egy komplett bélyegsorozat megszerzünk. Mégis, társadalmunk nagy része áldozza idejét a body building, a golf, vagy a bélyeggyűjtés szenvedélyének. Vannak, akiket jobban érdekel környezetük véleménye („kívülről irányított emberek”), ők ezért így sokkal inkább azért vonzódnak egy adott pótcselekvéshez, mert a többiek vagy a társadalom azt fontosnak tartják. Ezért veszik oly sokan komolyan az alapvetően banális elfoglaltságokat, mint a sport, bridzs, sakk, misztikus dolgok; amíg a többi, tisztánlátóbb ember mindezekben puszta pótcselekvést lát (mivel azok is), és következetesen nem tulajdonítanak neki nagy jelentőséget a saját hatalmi folyamatuk szempontjából. Nem maradt más hátra, mint kimutatni, sok esetben a mindennapi betevőre való megkeresése is pótcselekvés. De nem SZÍNTISZTA pótcselekvés, mert a fizikai szükségletek kielégítésére irányul, valamint (némelyek számára) ebbe beletartozik a szociális helyzet és luxus biztosítása, amelyet a hirdetések sugallnak nekik. Közülük sokan indokolatlanul nagy erőfeszítéssel merülnek bele a szükséges pénz, vagy státusz előteremtésébe, és ez a plusz erőbedobás teszi pénzkeresésüket pótcselekvéssé. Kiegészítve az ezt kísérő érzelmi beleéléssel, az effajta pótcselekvés egyike a legfontosabb potenciális mozgatóerőknek, amelyek szerepet játszanak a folyamatos fejlődésben és a rendszer tökéletesítésében, negatív következményekkel az egyéni szabadságra nézve. (lásd a 131. bekezdésben). Különösképp a legkreatívabb tudósok és mérnökök számára a munka nagyban pótcselekvésnek bizonyul. Mindezt olyannyira fontosnak érezzük, hogy nemsokára külön bekezdéseket szentelünk kitérőjére (87-92. bekezdések).

85. E fejezetben megmagyaráztuk, hányan elégítik ki szükségleteit hatalmi folyamattal kisebb-nagyobb módon a modern társadalomban. Úgy gondoljuk, a legtöbb ember számára a hatalmi folyamat nem teljesen kielégített. Először is, kivételes személyek azok, akiknek telhetetlen hatalomvágyó ösztöne van, akik erősen „függnek” egy pótcselekvéstől, vagy akik erősen azonosulnak egy mozgalommal vagy szervezettel, és e tevékenységekben sikeresen érvényesítik hatalmukat. Mások nem érik be pótcselekvéssel, vagy mozgalmi tagsággal (lásd a 41. és 64. bekezdéseket). Másodszor, túl nagy kontrollt alkalmaz a rendszer a látható szabályozás vagy szocializáció által, ami az autonómia csorbulását, az pedig a célok el nemérése okozta frusztrációt, vagy impulzusok szükségzerű elfojtását eredményezi.

86. De még ha az ipari társadalomban mindenki elégedett is lenne, akkor is elutasítanánk (mi, a Szabadság klub) a társadalom ezen fajtáját, mert (sok egyéb ok mellett) megalázónak tartjuk, ha ez ember a valós cél megvalósítása helyett hatalmát pótcselekvéssel vagy mozgalmi tagsággal érvényesíti.

¹⁶ Nem helyeselni, vagy ellenezni kívánjuk a panamai inváziót, csak illusztrálni a helyzetet.

* A szövegben eredetileg *other-directed*. Definíció: külső hatásokból származtatott értékek vezette egyén. A kifejezés David Riesman szociológus *A magányos tömeg* című művéből származik (Közgazdasági és jogi kiadó, 1983). A fordító megjegyzése. (K.D.)

A tudósok motivációi

87. A legfontosabb példa a pótcselekvésre a tudomány és a technológia. A tudósok egy része azt állítja, hogy, a „kíváncsiság” vagy az „emberiség érdeke” motiválja őket. Azonban könnyű észrevenni azt, hogy ezek egyike, egyik sem lehet fő mozgatójuk. A „kíváncsiság” például egyszerűen abszurdum. A legtöbb tudós olyan magasan specifikált témákban kutat, amelyek nem tárgyai a normális kíváncsiságnak. Például, egy csillagász, matematikus, vagy rovarszakértő kíváncsi az izopropil-trimetiletán tulajdonságaira? Természetesen nem. Csak egy kémikust érdekel ilyesmi, és csakis azért, mert az ő pótcselekvése a kémia. Ugyanez a kémikus érdekelt egy új bogárfaj megfelelő osztályozásában? Nem. Csakis az entomológust hozza lázba, mert az ő pótcselekvése az ízeltlábúak tanulmányozása. Ha a kémikus és a rovarszakértő komoly erőbefektetéssel kéne, hogy előteremtse a fizikai szükségleteit egy számára érdekes, ám nem tudományos módon, magasról tenne az izopropil-trimetiletánra, meg a bogarak rendszertanára. Képzelnék el, hogy pénz hiányában nem tud továbbtanulni, és a kémikus pálya helyett kénytelen biztosítási ügynökként elhelyezkedni. Ez esetben nagyon érdekelné a biztosítás-biznisz, viszont nem foglalkozna az izopropil-trimetiletánnal. Akárhogy is, nem normális az a befektetett idő,- erőmennyiség, amelyet a tudósok pusztán kíváncsiságuk kielégítésére fordítanak. Magyarozatuk motivációikra („kíváncsiság”) egyszerűen nem állja meg a helyét.

88. Az „emberiség érdekében” érv sem jobb. Néhány tudományos kutatásnak (archeológia, összehasonlító nyelvészet) semmi elképzelhető köze nincs az emberi faj jólétéhez. Sőt, kifejezetten veszélyes lehetőségeket is rejt a tudomány. Ennélfogva az e szakterületen működő tudósok csak ugyanúgy lelkesednek munkájukért, mint a vakcinák kifejlesztői vagy a légszennyezés tanulmányozói. Vegyük dr. Teller Ede esetét, aki nyilvánvaló személyes részt vállalt a nukleáris erőművek promotálásában. Talán szerepvállalása az emberiség megsegítésébe vetett olthatatlan vágyából eredeztethető? Ha igen, miért nem „humanitárius” akciókban élte ki magát? Ha annyira humanitárius, miért fejlesztette ki a hidrogénbombát? Mint ahogy sok más tudományos kutatás, itt is felmerül a kérdés: valójában a nukleáris erőművek mennyiben szolgálják az emberiség érdekeit? Az olcsó villamos energia ellensúlyozza a keletkezett veszélyes hulladékot és a baleset állandóan fennálló veszélyét? Dr. Teller csak egy oldalát látta a kérdésnek. Egyértelmű, hogy részvállalása a nukleáris fejlesztésekben nem az „emberiség érdekében” történik, hanem azon személyes beteljesülés okán, amit munkájának gyümölcse eredményez.

89. Ugyanez általában elmondható a tudósokról. Lehetséges pár ritka kivétel, ugyanakkor fő motivációjuk nem a kíváncsiság, sem pedig az emberiség szolgálata, hanem, hogy érvényesíteniük kell hatalmukat: van céljuk (egy tudományos probléma megoldása), ehhez erőfeszítés szükséges (kutatás), amivel elérik a célt (megoldás). A tudomány ekképpen pótcselekvés, hiszen a tudósok főként a munkájuk során érzett beteljesedésért dolgoznak.

90. Persze, ez nem ilyen egyszerű. Más mozgatói is lehetnek egy tudósnak: példának okáért a pénz vagy a hírnév. Egyesek tartozhatnak a telhetetlen pozíciószerző típusba (lásd a 79. bekezdést), és motiválhatja ez is őket. Kétségtelenül az átlag lakossághoz hasonlóan a tudósok közt is kisebb-nagyobb azok aránya, akik fogékonyak a marketing propagandára*, és akik ekképp elégítik ki a megszerzett javakkal és szolgáltatásokkal anyagi vágyukat. Ennélfogva a tudomány nem PUSZTÁN pótcselekvés. Túlnyomórészt viszont az.

91. Továbbá a tudomány és technológia már tömegmozgalom jellegű, a tudósok másik nagy része pedig ezzel azonosulva elégíti ki hatalomvágyát (lásd a 83. bekezdést).

* Eredetileg *advertising and marketing techniques* – visszatérő kifejezés. A fordító megjegyzése (K.D.).

92. Akárhogy is, a tudomány vakon tartja diadalmenetét, tekintet nélkül az emberi faj tényleges jólétére vagy egyéb igényére; csakis a tudósok pszichológiai szükségleteinek, valamint a kutatáshoz szükséges pénzt előteremtő kormányembereknek és vállalati vezetőknek engedelmesskedve.

A szabadság természete

93. Bebizonyítjuk, hogy az ipari-technológiai társadalom megreformálhatatlan oly módon, hogy közben elébe ne menjünk az emberi szabadságszféra folyamatos szűkülésének. Viszont mivel a „szabadság” sokféleképp értelmezhető, legelőször tegyük tisztába, számunkra mit jelent.

94. A „szabadság” alatt azt értjük, ha valakinek meg van a lehetősége érvényesíteni hatalmát nem mesterséges, hanem valódi célokkal, és nem pótcselekvés segítségével. Mindezt bármilyen beavatkozás, manipuláció, vagy kontroll nélkül, kizárva minden felülről jövő utasítást, kifejezetten egy nagy szervezetét. Szabadság az, ha mi vagyunk saját létezésünk élet-halál urai (egyéenként, vagy KIS közösség tagjaként): élelem, ruha, menedék, bármilyen környezeti fenyegetés tekintetében. Szabadnak lenni annyit jelent, mint hatalommal bírni; nem az emberek feletti, hanem a saját életkörülményeink feletti kontrollal. Senki sem szabad addig, amíg bárkinek (különösen egy nagy szervezetnek) is van hatalma felette, nem számít ez a hatalom mennyire jóindulatúan, toleránsan vagy engedékenyen gyakorlott. Fontos, hogy ne keverjük össze a szabadságot az engedékenységgel (lásd a 72. bekezdést).

95. Azt mondják szabad társadalomban élünk, mert alkotmányosan biztosított jogaink vannak. Ezek azonban nem annyira fontosak, mint aminek tűnnek. Egy adott társadalomban meglévő személyes szabadság mértéke sokkal inkább a gazdasága, a technológiai felépítése, mintsem a törvényei, és kormányzati formája által meghatározott.¹⁷ Új-Anglia indiai nemzetei

¹⁷ Amikor az amerikai kolóniák brit uralom alatt álltak kevesebb és kevésbé hatékony szabadságot garantáló intézkedés létezett, mint az amerikai alkotmány hatálya lépése után; tehát a preindusztriális Amerikában sokkal nagyobb személyes szabadság volt a függetlenségi háború előtt vagy után, mint az ipari forradalom országos térhódítását követően. Idézzük a *Violence in America: Historical and Comparative Perspectives*, című könyvből (szerk. Hugh Davis Graham és Ted Robert Gurr, a 12. fejezetet írta Roger Lane), 476-478: „A tulajdonjog színvonalának folyamatos emelkedése és a hivatalos törvénykezésbe vetett növekvő bizalom (a XIX. századi Amerikában)... egységes az egész társadalomban... A társadalom viselkedésbeli változása olyan hosszútávú és kiterjedt, hogy kapcsolatot vélünk fölfedezni a legalapvetőbb kortárs társadalmi folyamattal; ami maga az ipari urbanizáció... Massachusetts 1835-ben leírt 660.940 fős lakosságának 81 százaléka született falusi, és túlnyomórészt preindusztriális őslakó. Ezen állampolgárok tekintélyes személyi szabadsággal bírtak. A kocsis, a farmer vagy kisiparos mind a saját ütemterve szerint élt, munkájuk természete pedig fizikailag függetlenné tette őket egymástól... Az egyéni problémák, mint bűn vagy bűnözés általában nem vonatkoztathatók a szélesebb társadalomra... Viszont 1835-ben a két iker mozgalom nyomása nagyobb méreteket kezd ölteni, és így progresszív hatást gyakorol a személyi viselkedésre a XIX. és XX. századon keresztül. A gyár a viselkedés regulációját követeli, az életet pedig az óra, a naptár és a főnök iránti engedelmesség vezérli. A városban az emberek egymáshoz közeli szomszédságban éltek, ami megakadályoz minden addigi megvalósítható cselekedetet. Az irodai és gyári munkások is szervezetek tagjaiként kölcsönösen függni kezdtek társaiktól; mind az irodai, mind a gyári munkások testületek tagjaiként kölcsönösen függtek társaiktól; ahogy egy ember munkája igazodott a másikéhoz, így tehát a munkás feladata már nem csak az övé volt. A századfordulóra testet öltött az élet és munka átszervezésének eredménye: a 2.505.346 lakost számláló Massachusetts 76 százaléka immár városlakóként került osztályozásra. A legtöbb, független társadalomban alkalmasint tolerálható erőszakos, vagy rendetlen viselkedésforma többé nem elfogadható a formalizáltabb, együttműködő légkörre épülő új korszakban... A városokba költözés rövid idő alatt kitermelt egy, az őseinél rugalmasabb, szocializáltabb, 'civilizáltabb' generációt.”

főképp monarchiák voltak, az itáliai reneszánsz számos városállamát pedig diktátorok uralták. Mégis, ha ezekről a társadalmakról olvasunk, az a benyomásunk támad, hogy nagyobb személyi szabadsággal rendelkeztek az emberek, mint manapság. Ennek oka részben a hatásos, uralkodó akaratát érvényesítő mechanizmusok hiánya: nem volt jól szervezett rendőrség, semmilyen gyors és nagy hatótávú kommunikációs csatorna, sem állampolgárokat összeíró levéltár, nem beszélve a biztonsági kamerákról. Így relatíve könnyű kibújni a kontroll alól.

96. Az alkotmányos jogaink közül nézzük a sajtószabadságot! Egyáltalán nem akarjuk eltörölni; hiszen a politikai hatalom legfontosabb korlátozó eszköze, úgy, hogy bármilyen nemkívánatos aktust a részükről nyilvánossá tesz. Ugyanakkor a sajtószabadság egy átlagos állampolgár, mint egyéniség számára nem sok hasznot nyújt. A tömegmédiá pedig nagyrészt a rendszerbe integrált hatalmas szervezetek ellenőrzése alatt áll. Akinek van egy kis pénze kinyomtathat bármit, vagy terjesztheti azt az internet segítségével, viszont gondolatai úgyis beleragadnak a tömegmédiák által ontott tonnányi információ mocsarába, ekképpen pedig önálló gondolatainknak semmi gyakorlati haszna nincs. Egy individuumnak vagy kis csoportnak ekképp majdnem lehetetlen szavakkal hatni a széles értelemben vett társadalomra. Vegyük a Szabadság klubot példának! Ha nem tettünk volna semmi erőszakosat és utána nem küldtük volna be ezt az írást publikálásra, soha nem közölték volna azt le. Vagy ha mégis, valószínűleg nem sok olvasó lett volna elragadtatva tőle, mert sokkal frankóbb a szórakoztató médiaműsorokat bámulni, mint elolvasni egy kijózanító esszét. De még ha sokan el is olvassák, nagy részük hamar elfelejti tartalmát, mert elméjük telítődik a média által közölt, iszonyat információ dömpingben. Így aztán, hogy üzenetünk tartós benyomást keltve eljusson a tömegekhez, embereket kell ölnünk.

97. Az alkotmányos jogok hasznosak egy pontig, azonban nem garantálnak többet, mint amit úgy hívunk: burzsoá szabadság-felfogás. A burzsoá szabadságelmélet szerint egy „szabad” ember lényegében a társadalmi gépezet része, és csak néhány adagnyi előírt, vagy behatárolt szabadsággal bír; ezen szabadságokat pedig úgy tervezték, hogy a szociális gépezetet szolgálják, ne az individuumot. Ezáltal a burzsoá „szabad” embernek a gazdasági szabadság adatott meg, mert az előirányozza a növekedést és fejlődést; joga van azt írnia, amit akar, mert a vezetők helytelen magatartását korlátozza a nyilvános kritika; valamint joga van a korrekt bírósági eljáráshoz, mert az önkényes bebörtönzés csak ártana a rendszernek. Ez a tipikus Simon Bolivar-magatartás. Számára az alattvalók csak akkor érdemelték ki a szabadságot, ha azt a (burzsoázia által meghatározott) fejlődésben hasznosították. Más burzsoá gondolkodók egyszerűbben értelmezték a szabadságot: a közös célok pusztá eszközének. Chester C. Tan, *Chinese Political Thought in the Twentieth Century*, már idézett könyvében (202.) ekképp magyarázza egy Kuomintang vezető Hu Han-min filozófiáját: „Egy individuumnak azért vannak garantált jogai, mert egy társadalom tagjaként igényli e jogokat a közösségi élethez. Közösség alatt Hu az egész nemzetet érti.” A 259. oldalon Carsum Chang szerint (Chang Chun-mai, a Kínai Kommunista Párt feje) a szabadságot az állam és az emberek összességének hasznára kell fordítani. De milyen szabadság az, amit csak más előírása szerint használhatunk? A Szabadság klub szabadság koncepciója eltér a Bolivar, Hu, Chang vagy más burzsoá teoretikusétól. Az a gond a hasonlóképp gondolkodókkal, hogy a társadalomelméleteket saját pótcselekvéseik szintjére fejlesztik, és azokat annak megfelelően alkalmazzák. Ebből következően az elvet azért hozzák létre, hogy a gondolkodók érdekeit szolgálják, nem pedig azon szerencsétleneket, akik kénytelenek bőrükön érezni az elmélet gyakorlatba átültetett hatását.

98. Még egy dologra kitérünk e fejezetben: nem biztos, hogy egy egyén elegendő szabadsággal rendelkezik, még ha azt ÁLLÍTJA is. A szabadságot részben korlátozza a

tudattalan emberek pszichikai kontrollja, de sokkal inkább az emberek azon elképzelése a szabadság mibenlétéről, amelyeket nem valódi szükségleteik, hanem a társadalmi konvenció kormányoz. Például lehetséges, hogy a legtöbb túlszocializált baloldali az embereket (beleértve magát) inkább alul, mint túlszocializáltak tartja, ennél fogva magas pszichológiai árat fizet magas fokú szocializáltságáért.

Néhány történelmi alapelv

99. Ha belegondolunk, a történelem két komponens összege: a rendszertelen összetevő, amely észrevehetetlen mintákat követő előre meghatározatlan eseteket tartalmaz; az általános alkotóelem, amely hosszú távú történelmi trendekből áll. Jelen esetben az utóbbival foglalkozunk.

100. ELSŐ ALAPELV. Ha KIS változás érint egy hosszú távú történelmi trendet, akkor a változtatás hatása majdnem mindig átmeneti lesz – és az hamar visszatér eredeti kerékvágásába. (Példa: A politikai korrupció felszámolására létrehozott reformmozgalom ritkán eredményez többet a rövid távú megoldásnál; előbb-utóbb a reformerek tevékenysége alábbhagy, a korrupció pedig visszatér. Egy adott társadalomban a politikai korrupció szintje hajlamos folyamatos maradni, vagy csak lassan változni a társadalmi evolúcióval párhuzamosan. Normális esetben egy politikai tisztogatás csak akkor lesz folyamatos, ha széleskörű társadalmi változások kísérik; nem elég a KISMÉRTÉKŰ társadalmi változás.) Ha egy kis változtatás hosszú távú történelmi trendben folyamatosnak tűnik, csakis azért lehetséges, mert a változtatás az adott trend irányával megegyezik, így ezen irányvonal nem alternatíva, csak egy lépés elodázása.

101. Az első alapelv majdhogyan nem szófecsérlés. Ha egy trend nem állandó a kis változás tekintetében, véletlenszerű vándorlásba kezd egy adott irányvonal követése helyett; más szóval egyáltalán nem lenne semmilyen hosszú távú trend.

102. MÁSODIK ALAPELV. Ha egy eléggé nagy változtatást eszközölnék, véglegesen módosítva egy hosszú távú történelmi trendet, az a társadalom egészét alakítja át. Vagyis a társadalom egy olyan rendszer, melynek részei kapcsolatban vannak egymással, és nem lehet permanens változást eszközölni egy fontos alkotórészben anélkül, hogy ne változna a többi részlet is.

103. HARMADIK ALAPELV. Ha egy eléggé nagy változtatást azért eszközölnék, véglegesen módosítva egy hosszú távú történelmi trendet, a társadalom egészét érintő következmények előre meg nem jósolhatók. (Amíg egy másik társadalom át nem esik ugyanezen a változáson, megtapasztalva az esetleges következményeket; mert ez esetben empirikus alapon előrejelezhetőek.)

104. NEGYEDIK ALAPELV. Egy újfajta társadalmat nem lehet papíron megtervezni. Nem tudjuk előre tervezni a merőben új formáját, hogy aztán megalapítva elvárjuk tőle a megfelelő működést.

105. A harmadik és negyedik princípium az emberi társadalmak összetettségéből adódik. Az emberi viselkedés változása kihat a társadalom gazdaságára és pszichikai környezetére; a gazdaság kihat a környezetre és vice versa, e kettő együttes változása visszahat az emberi viselkedésre egy komplex, előre nem látható módon; és így tovább. Az okok és okozatok hálózata túl komplex a megértéshez és megoldáshoz.

106. ÖTÖDIK ALAPELV. Az emberek nem tudatosan vagy racionálisan választják ki társadalmukat. A társadalmak az emberi ellenőrzésen kívül eső társadalmi evolúció folyamatán mennek át.

107. Ezen ötödik alapelv az első négy egyenes következménye.

108. Illusztrálva: általában véve, az első princípium alkalmazásakor a bevezetni kísérelt reform alaptól az adott társadalmi fejlődés irányába halad (mindössze gyorsítja a változást, amely egyébként is bekövetkezne), vagy legfeljebb ideiglenes hatással bír, amellyel a társadalom visszasüllyed eredeti állapotába. Hogy a fejlődés irányában tartós változást érjünk el a társadalom minden fontos szempontjában, a reform elégtelen, és forradalomra van szükség. (Ami nem feltétlenül jelent fegyveres felkelést vagy kormányzat megdöntését.) A második princípium megvalósulásakor a forradalom sosem csak egy szempontból változás, mert a társadalom egészét változtatja meg; valamint a harmadik princípium esetében a változások a forradalom által nem várt vagy vágyott formában bukkannak föl. A negyedik alapelv érvényesül, ha a forradalmárok vagy utópisták felépítenek egy társadalmat, ami nem a terveik szerint funkcionál.

109. Az amerikai forradalom nem ellenpélda. A mi szempontunkból nem forradalomnak, hanem egy függetlenségi háborúnak minősül, amelyet sokáig tartó reformok követtek. Az alapító atyák nem is akarták megváltoztatni az amerikai társadalomfejlődés irányát. Csupán felszabadították az amerikai társadalomfejlődést a brit gátló effektusok alól. Politikai reformtevékenységük nem változtatott meg semmilyen alaptrendet, pusztán továbblökte az addig kitaposott ösvényen az amerikai politikai kultúrát. A brit társadalom például (amelynek az amerikai társadalom az oldalhajtása) régóta a képviseleti demokrácia útján járt. Az amerikaiak pedig már függetlenségi háború előtt is a magasan fejlett reprezentatív demokrácia képviselői voltak a kolóniákon. Az alkotmány által létrehozott politikai rendszer alapja a brit rendszer és a kolóniákon megvalósuló alakulatok voltak. A drasztikus váltással kétségtelen, az alapító atyák fontos lépést tettek. Viszont azon az úton, amin az angolszász világ eddig is járt. Ezt bizonyítja, hogy Nagy-Britannia és túlnyomórészt brit leszármazottakkal betelepített kolóniái lényegükben hasonlítanak az Egyesült Államokra. Nem sokban különbözne mai életünk, ha az alapító atyáknak elmegy az esze, és nem írják alá a függetlenségi nyilatkozatot. Talán szorosabb szálak kötnének minket Nagy-Britanniához, és parlamentünk meg miniszterelnökünk lenne kongresszus és elnök helyett. Teljesen mindegy. Ennélfogva az amerikai forradalom nem cáfolja, hanem egészen jól illusztrálja alaptanunkat.

110. Mégis, józan ésszel kell e princípiumokat alkalmazni. Direkt könnyű nyelvezettel fogalmaztuk meg, hogy széles körben értelmezhetők, vagy akár kifogásolhatóak legyenek. Ezért nem sérthetetlen törvényeknek, hanem ujj- vagy gondolatvezetőknek mutatjuk be őket, amelyek így részben alternatívát nyújtanak a jövő társadalmáról alkotott naiv képünkre. Ezeket az alapelveket folyamatosan elménkben kell hordoznunk, s bármi esetben is ha valaki ellentmondásba kerülne velük, alaposan újra kell értelmeznie gondolatait, s csak akkor tartani meg a végkövetkeztetést (ha komoly indoka van rá.)

Az ipari-technológiai társadalom megreformálhatatlan

111. Az előbbieken ismertetett alapelvek segítenek megérteni, mennyire reménytelenül nehéz az ipari rendszer reformja úgy, hogy közbe megelőzzük az emberi szabadságszféra szűkülését. Felfedezhető egy határozott technológiai jelenség, amely legalább az ipari forradalomig visszanyúlva erősíti a rendszert az egyéni szabadság és helyi autonómia

számlájára. Ezért bármilyen változtatás, amelynek célja a szabadság megőrzése a technológiával szemben, pont ellentétesen működne a társadalomfejlődés alaptrendjével szemben. Következésképp egy ilyen változtatás vagy ideiglenes maradna (hamar a történelem mocsarába ragadna), vagy ha elég nagy, az egész társadalom természetét megváltoztatná, az első és második alapelvnek köszönhetően. Emellett, ha előre meg nem határozható módon történik a változás (harmadik princípium), az hatalmas kockázattal jár. Olyan nagy változások nem kezdeményezhetők, amelyek elegendőek a tartós szabadság biztosításához, mert hamar kiderülne, mindez a rendszer végső bomlásához vezet. Egyszóval bármiféle reform effektíve túl gyenge. Még ha tartós különbségeket eredményező, drasztikus változások történnek is, rögtön visszavonják őket, amint bomlasztó hatásuk láthatóvá válik. Ezért szabadságpárti változásfolyamatok csakis olyan személyek által kezdeményezhetők, akik felkészültek, és készek elfogadni a radikális, veszélyes, megjósolhatatlan, a rendszer egészét érintő változtatásokat. Más szóval nem reformerek, hanem forradalmárok.

112. Az emberek buzgón védik a szabadságeszményt anélkül, hogy feláldoznák a technológia adta juttatásokat; naiv sémákban felvázolva egy újfajta társadalmat, amelyben a szabadság és a technológia összhangban van. Eltekintve a ténytől, hogy akik ilyenekről ábrándoznak, ritkán adnak gyakorlati képet arról, hogy mindenekelőtt milyen is legyen az új társadalom formája; a negyedik alaptanból következően, még ha ezen új társadalom meg is alakul, utána vagy összeomlik, vagy az elvártaktól merőben különbözik majd.

113. Tehát még nagy vonalakban is úgy tűnik, valószínűtlen bármiféle társadalmi változás a szabadság és technológia konszenzusával. A következő néhány fejezetben még speciálisabb indokokat hozunk, hogy bizonyítsuk: a szabadság és a technikai fejlődés összeegyeztethetetlen.

Az ipari társadalomban elkerülhetetlen a szabadság korlátozása

114. Ahogy a 65-67, 70-73. bekezdésekben leírtuk, a modern ember szabályok, regulációk hálózatának csapdájába esett, és sorsa tőle messze álló személyek kegyétől függ, akiknek döntéseit képtelen befolyásolni. Mindez nem a véletlen műve, sem önkényes, arrogáns bürokraták tevékenységének eredménye, hanem szükséges és elkerülhetetlen egy technológiailag fejlett társadalomban. A rendszernek szabályoznia KELL az emberi viselkedést a működéshez. Munka közben az ember foglalkozzon azzal, amit mondtak neki, máskülönben a termelés káoszba fulladna. A bürokráciáknak merev szabályok szerint KELL működni. Ha bármilyen személyes megfontolást engedünk meg a bürokrácia alacsonyabb szintjein, az bomlasztja a rendszert, valamint létrehoz egy igazságtalan hivatalnoki réteget, mivel minden egyes bürokrata máshogy gyakorolja hivatását. Igaz, néhány szabadságunkat korlátozó tényező kiküszöbölhető, azonban ÁLTALÁNOSÁGBAN VÉVE életünk szabályozása a nagy szervezetek által az ipari-technológiai rendszer működéséhez szükséges. Az átlagember részéről erőtlenségérzet az eredmény. Mindez lehetséges, habár a formális szabályozás helyébe egyre növekvő módon azon pszichológiai eszköztár kerül, amelyen keresztül ránk erőltetik a rendszer igényeit. (Propaganda,¹⁸ tanítási technikák, „mentális egészségprogram” stb.)

¹⁸ Ha valaki helyesli az adott helyzetben alkalmazott propaganda célját, általában azt „oktatásnak” titulálja, vagy más, eufemisztikus kifejezéssel illeti. Ámde függetlenül a céltól, a propaganda az mégis csak propaganda. [Ez eredetileg a 14. jegyzet, azonban Kaczynski a 114. bekezdéshez is ezt rendeli. A fordító megjegyzése. (K.D.)]

115. A rendszernek kényszerítenie KELL az embereket egyes, a természetestől jóval távol álló viselkedésmintákra. Például a rendszernek szüksége van tudósokra, matematikusokra, mérnökökre. Nem tud nélkülük működni. Ezért nyomást gyakorol a gyerekekre, hogy kiemelkedjenek ezen a téren. Nem természetes, ha egy serdülő ideje nagy részét az iskolapadban tölti. Egy normális kamasz az idejét a világgal való aktív kapcsolatban szeretné eltölteni. A primitív kultúrákban a gyerekek képzése általában harmóniában van a természetes emberi impulzusokkal. Az Amerikai indiánoknál például a fiúkat aktív kintlétre edzették – pont ez a fajta tevékenység való fiúknak. A mi társadalmunk a gyermekeit technikai tárgyak tanulására kényszeríti, amit legtöbbször kelleetlenül visel.

116. A rendszer által kiterjesztett, az emberi viselkedést módosító folyamatos nyomás miatt létezik az embereknek egy fokozatosan növekvő csoportja, akik nem fognak alkalmazkodni a társadalom elvárásainak: élsőködők, bandatagok, kultikusok, kormányellenes lázadók, radikális környezetvédő szabotőrök, különféle iskolakerülők és ellenállók.

117. A technológiailag fejlett társadalmakban az egyén sorsának hatásán kívül eső döntésektől KELL függenie. Az ehhez hasonló társadalmak nem eshetnek szét kis, független közösségekre, mert a termelés nagyszámú ember- és géptömeg együttműködésétől függ. MUSZAJ jól szervezettnek lennie, és ELENGEDHETETLEN, hogy a döntések óriási embertömegekre hassanak. Amikor egy döntés megszületik, mondjuk ha 1 millió egyén szavazott, egymilliomod részben osztoznak a döntés meghozatalán. A gyakorlatban azonban közhivatalnokok, vállalati vezetők, szakemberek döntenek. De még ha a szavazók döntenek is, a számuk túl nagy ahhoz, hogy egy individuum szavazata kiemelkedjen közülük.¹⁹ Ezáltal sem tudják az egyének a saját életükre ható döntéseket érdemben befolyásolni. Erre nincs elképzelhető orvosság egy technológiailag fejlett társadalomban. A rendszer próbálja „megoldani” e problémát úgy, hogy propagandával ráveszi az embereket, hogy AKARJÁK az értük hozott döntéseket; de még ha teljesen sikeres megoldás is lenne ez ahhoz, hogy az emberek jobban érezzék magukat, megalázó lenne.

118. A konzervatívok és még néhányan nagyobb „helyi autonómiát” kívánnak. A helyi közösségek korábban önállóak voltak, ez azonban egyre csökken, mert e helyi közösségeket egyre jobban behálózzák és függővé teszik a nagymérvű rendszerek, mint a közszolgálat, az internet,* az úthálózat, a tömegkommunikációs média és a modern egészségügyi rendszer. Az autonómiát csorbítja az alkalmazott technológia, amely sokszor földrajzilag máshol, messzi területeken fejti ki hatását. Így például rovarirtószer, vagy vegyszerek kikötő melletti használata mérföldekkel arrébb is szennyezi a környezetet, sőt, az üvegházhatás globális méretű.

119. A rendszer nem az emberi szükségletek kielégítése végett létezik. Ehelyett az emberi viselkedést alakítja a rendszer igényeihez mérten. Ennek semmi köze nincs a politikai vagy társadalmi ideológiához, amely színleli a technológiai rendszer vezetését. Tehát nem a kapitalizmus és a szocializmus hibás, hanem a technológia, mert a rendszer egészét nem eszmék, hanem a technológia szüksége vezérli.²⁰ Természetesen kielégít számos emberi

¹⁹ A rendszert védők erre gyakran hoznak kirívó eseteket, amikor egy-két szavazat döntött a vitás esetben, mindez azonban nagyon ritka.

* Eredetileg *computer network*. A fordító megjegyzése. (K.D.)

²⁰ „Manapság a technikailag fejlett területeken a földrajzi, vallási, politikai különbségek ellenére is az emberek nagyon hasonló körülmények közt élnek. Egy keresztény bankár Chicagóban, egy buddhista bankár Tokióban, vagy egy kommunista bankár Moszkvában ugyanazt a fajta hétköznapi életet éli, ami ezer évvel ezelőtti ugyanilyen munkakörben dolgozó elődjüknél elképzelhetetlen lett volna. E hasonlóság a közös technológia eredménye...” L.Sprague de Camp: *The Ancient Engineers*, Ballantine kiadás, 17. Ámbár a három bankár élete nem AZONOS, az őket ért NÉHÁNY ideológiai hatás miatt. Viszont a túlélés érdekében minden technológiai társadalomnak ugyanazt a röp pályát kell bejárnia MEGKÖZELÍTŐLEG.

igényt, de általában csak addig a pontig, amíg az a rendszernek is előnyös. A rendszer szükségletei az elsők, utána jönnek az emberi lények. Például mindenkinek biztosított az élelem, mert éhezõ emberek nem tudják mûködtetni a gépezetet; továbbá a rendszer a pszichológiai szükségletekhez is KÉNYELMETLENSÉG NÉLKÜL hozzájárul, amikor csak tud, mert depressziós vagy lázadó fogaskerekkel képtelen normálisan funkcionálni. A rendszer nemes, szolid, praktikus okokból az emberi gondolkodást az igényeihez igazítja. Túl sok a szemét? Akkor a kormány, a média, az oktatási rendszer, a környezetvédõk, és mindenki más eláraszt miket az újrahasznosítás tömegpropagandájával. Kevés a szakértõ? Kórusnyi hang inti a gyerekeket továbbtanulásra. Senki sem kérdõjelezi meg, hogy mennyire embertelenség serdülõket általuk gyûlölt tantárgyak tanulására kényszeríteni. Amikor képzett munkásokat rúgnak ki munkahelyükrõl technikai okok miatt és küldik õket „átképzésre”, senkit sem érdekel, hogy megalázó-e ez a kényszerpálya. Egyszerûen adott, hogy mindenki fejet hajtson a technikai szükségletek elõtt, még hozzá jó okból: ha az emberi szükségleteket helyeznék elõtérbe, számos gazdasági probléma merülne fel (munkanélküliség, hiány, vagy még rosszabb). A „mentális egészség” koncepciója is nagyrészt aszerint definiálható, milyen mértékben cselekszik az egyén a rendszer szükségleteinek megfelelõen, úgy, hogy közben nem mutatja stressz jeleit.

120. Arra tett bárminemû erõfeszítés, hogy a rendszer keretein belül helyet kapjon a céltudatosság és az autonómia, még viccnek is rossz. Például, egy cég, ahelyett hogy egy munkadarab egy bizonyos részét szereltetné össze a munkással, minden egyes emberrel külön-külön egy egész munkadarabot szereltet össze, ezáltal a cél és a megvalósítás érzetét keltve bennük. Egyes vállalatok kísérleteztek több önállóság adásával, de praktikus okokból mindez nagyon kis mértékû; és egyik esetben sem kaptak autonómiát végsõ célhoz – „önálló” erõfeszítésük nem irányulhat a saját maguk által szelektált célra, csak a vállalatéra, mint például a cég túlélése és növekedése. Mindegyik hamar csõdbe menne, ha megengedné a munkavállalók önálló munkavégzését. Hasonlóképp egy szocialista rendszerben mûködõ vállalkozásban a dolgozók erejét a vállalkozás célja kösse le, máskülönben képtelen a rendszer részeként annak céljait szolgálni. Még egyszer, az ipari társadalomban nem megengedhetõ az egyének, vagy kis csoportok számára biztosított túl nagy autonómia. Még a kisvállalkozónak is kevés önállóság adatott meg. A kormányzati regulációtól eltekintve korlátozva van azáltal, hogy bele kell illeszkednie a gazdaságba és kiszolgálni elvárásait. Példának okáért, ha feltalálnak egy új technológiát, versenyképessége érdekében a kisiparosnak is el kell azt sajátítania, akár tetszik neki, akár nem.

A technológia „rossz” oldala nem választhatók el a „jó” oldalától

121. A másik ok, amiért nem reformálható meg az ipari rendszer az emberek szabadságát megõrizve, az, hogy a modern technológia egy egységes rendszer, melynek részei kölcsönösen függenek egymástól. Nem ignorálhatók a „rossz” részei és preferálhatók a „jók”. Vegyük példaként a modern orvostudományt! Az egészségtudomány fejlõdése a hozzá kapcsolódó tudományoktól függ: kémia, fizika, biológia, számítástechnika és mások. A fejlett orvosi kezelés megkívánja a drága és korszerû felszerelést, amit csak egy technológiailag fejlett, gazdaságilag erõs társadalom állíthat elõ. Ezért nem lehet magában fejleszteni az egészségügyet, csak az egész technológiai rendszer és más egyebek segítségével.

122. De, még ha az egészségügy fejlõdése fenntartható lenne is a technológiai rendszer többi része nélkül, õnmagában hordozná a gonoszság csíráit. Tegyük fel példaként, hogy

feltalálják a cukorbetegség ellenszerét. A diabéteszre genetikailag hajlamos egyének is képesek lesznek a túlélésre és szaporodásra, mint mindenki más. A cukorbetegség felelős gének természetes szelekciója megszűnik, és ezen gének elterjednek a populációban. (Részben már megtörtént, mivel a cukorbetegség, habár nem gyógyítható, de kezelhető inzulinnal.) Ugyanez lejátszódik a többi genetikailag öröklődő betegségnél, a népesség genetikai degradációját eredményezve. E problémára az eugenetika vagy génebesztet az egyetlen megoldás, így a jövő emberei többé nem a természet, a szerencse, vagy Isten teremtményei (vallási vagy filozófiai felfogásodtól függően), hanem legyártott termékek lesznek.

123. Ha már MOST azt gondold, hogy a mindenható kormány túlságosan beavatkozik az életedbe, várd meg amíg elkezd korlátozni a gyermekeid genetikai tervezését! Ilyen korlátozás elkerülhetetlen az első genetikailag tervezett emberi lény előállítását után, mivel a deregulált génebesztet következményei katasztrofálisak lennének.²¹

124. Az ilyen spekulációkra adott általános válasz az „orvosi etika”. Azonban egy etikai kódex nem szolgálná a szabadságot a génebeszteti eljárások fejlődésével szemben; még jobban elrontana mindent. Egy ilyen kódex alkalmazása hatással lenne a szabályozás mértékének meghatározására (emberi lények alkotása). Valaki (valószínűleg a felső-középosztályból) eldönthetné, melyik génebeszteti eljárás etikus, és melyik nem, ezáltal nagyrészt saját értékeik határoznák meg a népesség genetikai előállítását. Ha pedig eme etikai kódex teljesen demokratikusan választott is, a többség úgyis ráerőltetné akaratát a különvéleményű kisebbségre az „etikus” génebeszteti kategória meghatározását illetően. Az egyetlen, szabadságvédelmező etikai kódex egy BÁRMILYEN genetikai tervezést tiltó előírás lenne, ami biztosítaná hogy egy technológiai társadalomban ilyesmi eljárás még egy etikai határokat meghúzó kódex alkalmazása mellett se történhessen. Semmilyen, a genetikai eljárás szerepét akár minimálisra szorító szabályozás nem fogadható el, mert a biotechnológiában rejlő iszonyatos hatalom kísértése ellenállhatatlan, főként azon többség számára, aki ennek alkalmazását nyilvánvalóan jónak látja (a fizikai és mentális betegségek megszüntetése végett, vagy mert ezzel a mai világban való boldoguláshoz szükséges képességeket adhatunk utódainknak). Ezáltal elkerülhetetlenül fokozódik majd a genetikai eljárások használata, persze az ipari-technológiai rendszer szükségleteivel teljes összhangban.²²

A technológia sokkal erősebb szociális mozgató, mint a szabadságvágy

125. Lehetetlen TARTÓS kompromisszum a technológia és szabadság között, lévén a technológia messze a legerősebb társadalmi hatalom, és folyamatosan rátelepszik a szabadságra ISMÉTLŐDŐ kompromisszumokon keresztül. Képzeljünk el két szomszédot, mindkettőnek ugyanakkora kertje van, de az egyik erősebb a másiknál. Az erősebb természetszerűleg kér majd egy darabka földet, amit a gyengébb elutasít. Erre az erős azt mondja: „Rendben, kössünk kompromisszumot! Add ide a felét annak, amekkorát kértem!”. A gyengének nincs más választása, odaadja. Idővel az erősebb megint kér egy kis földet, megint kompromisszumot kötnek, és így tovább. A sok, egymást követő kompromisszum

²¹ Gondoljunk csak bele, egy beszámíthatatlan genetikai beavatkozás terroristákat is teremthet.

²² Egy távoli példaként az egészségügyi fejlődés nem várt következményeire, képzeljük el, hogy feltalálták a rák ellenszerét! Még ha csak egy szűk elit számára elérhető is a drága kezelés, csökkentené hajlandóságukat a rákkeltő anyagok kibocsátásának redukálására.

kierőszakolásával az erős végül megszerzi a gyenge egész földbirtokát. Ugyanilyen a technológia és a szabadság konfliktusa is.

126. Hadd magyarázzuk el, miért erősebb szociális mozgató a technológia, a szabadságvágynál.

127. Egy technikai fejlesztés kezdetben nem tűnik fenyegetőnek a szabadságra nézve, viszont később annál is inkább az. Mint például a motorizáció esetében. Egy sétáló ember a saját kis iramában oda megy, ahova akar, fittyet hányva bármilyen közlekedési szabályra, a technikai eszközöktől teljesen függetlenül. Amikor a motorral hajtott járművek megjelentek, látszólag növelték az ember szabadságát. Nem veszélyeztették a gyalogosok szabadságát miután nem volt kötelező megvásárolni őket, aki viszont beszerzett egy autót, az gyorsabban és messzebbre juthatott bármelyik gyalogosnál. A benzinmotor megjelenése azonban hamarosan megváltoztatta a társadalmat, azon belül is korlátozta az emberek mozgásterét. Amikor a gépkocsik száma elért egy kritikus tömeget, szükségessé vált használatuk nagybani szabályozása. Autóban ülve (főként sűrűn lakott területeken) nem mehetünk saját tempónkban bárhová, mert mozgásterünket a forgalom és a közlekedési törvény korlátozza. Az autó megléte számos kötelezettséggel jár: jogosítvány, forgalmi, biztosítás, folyamatos karbantartás, lízing stb., ezenfelül, használatuk többé már nem fakultatív. A személygépjárművek elterjedésével a városaink elrendezése megváltozott, mert az emberek többsége többé nem járótvon belül telepedett le a munkahelyéhez, boltokhoz, vagy rekreációs központokhoz közel; ezentúl autójuktól KELL függeniük. Máskülönb, a még az autónál is kevesebb mozgásteret biztosító tömegközlekedésre szorítkozhatnak. Még a gyalogosforgalom is korlátozódik! A városon belül állandóan meg kell állni a jelzőlámpák miatt, amelyek főként a gépjárműforgalmat hivatottak szolgálni. A városon kívül a nagy forgalom miatt veszélyes és nem kívánatos nagy utak (autópályák) mellett járkálni. (Ne felejtünk el, hogy a motorizáció példájával csak illusztrálni szeretnénk a helyzetet: ha megjelenik egy új, opcionálisan használható technológia, amelyet az egyén választása szerint elfogadhat vagy elutasíthat, nem szükségszerűen MARAD opcionális. Sok esetben a technológia úgy változtat a társadalmon, hogy végül az emberek úgy érzik, RÁJUK KÉNYSZERÍTETTÉK azt.)

128. Mialatt a technológiai fejlődés EGÉSZE folyamatosan behatárolja szabadságszféránkat, minden technikai újítás SAJÁT MAGÁT kívánatosnak tettei. Elektromosság, csatornázás, gyors és nagytávú kommunikáció... Ki száll vitába ezekkel, vagy bármelyik technikai újítással, amelyek megteremtették a modern társadalmat? Abszurd lenne elutasítani telefont például, hiszen több előnye van, mint hátránya. Ahogy már az 59-76. bekezdésekben magyaráztuk, ezen technikai eszközök hozták létre azt a világot, amelyben egy átlagember sorsa többé nem a saját, a szomszéd, vagy barát kezében van, hanem azon politikusok, vállalati vezetők, kisszámú, anonim technikusok és bürokraták kezében, akiket az egyénnek nincs ereje befolyásolni.²³ E folyamat folytatódik a jövőben. Vegyük példaként a génebeszetet! Kevesen tiltakoznak majd az örökletes betegségeket megszüntető genetikai beavatkozások bevezetése ellen, mivel nem fájdalmas és elébe megy az egyén szenvedésének. Ezáltal nagyszámú genetikai fejlesztés indul majd meg, hogy az

²³ Mivel sokaknak paradoxként hathat, hogy sok jó tulajdonság egyértelműen rosszat eredményez, álljon itt egy analógia! Képzeld el amint Mr. A sakkozik Mr. B-vel, miközben Mr. C (sakkmester) Mr. A válla felett szemléli a mérkőzést. Mr. A természetesen győzni akar, ezért úgy lép, ahogyan Mr. C súgja neki. Képzeld el, hogy Mr. C az ÖSSZES jó lépést elárulja pártfogoltjának. Minden egyes alkalommal szívességet tesz Mr. A-nak a legjobb lépés megmutatásával, viszont így elrontja a játékot, mivel egyáltalán nincs értelme tovább játszania, ha egyszer valaki megmutatja az ÖSSZES lehetséges lépést. A modern ember helyzete analóg Mr. A-éval. A rendszer számos ponton könnyít az emberek életén, így viszont megfosztja őket saját sorsuk irányításától.

emberi lényeket a szerencse (vagy vallástól függően Isten) teremtményeiből előre megtervezett termékeké degradálják.

129. Még egy ok, amiért a technológia olyan hatalmas szociális erő, hogy egy adott társadalomban a technológiai fejlődés egyirányú, és visszafordíthatatlan. Amint egy technikai fejlesztés megjelenik, az emberek függővé válnak tőle és képtelenek nélküle élni, hacsak nem egy újonnan kifejlesztett, még korszerűbb dologgal helyettesítik azt). Nem csak, az emberek, mint individuumok függnék tőle, hanem a rendszer, mint egész is. (Képzeljük el például, mi lenne a rendszerrel, ha hirtelen eltűnnének a számítógépek?) Így aztán a rendszer csak egy irányba, a gyorsuló technológizáció ösvényén képes haladni. A technológia ismétlődően, egy lépéssel hátrább kényszeríti a szabadságot, ő maga viszont sosem lép vissza – csak ha kimondjuk a technológiai rendszer trónfosztását.

130. A technológia rohamosan fejlődik és több különböző fronton fenyegeti a szabadságot (túlszűfolttság, szabályok és szabályozások, a nagy szervezetektől való egyre növekvő függés, propaganda és pszichológiai technikák, génebézészet, behatolás a privát szférába biztonsági eszközökkel és számítógépekkel stb.). Hogy akár EGY fenti, a szabadságunkat fenyegető tényezőt is visszatartsunk, hosszú és nehéz társadalmi küzdelemre van szükség. A szabadság védelmezőit elárasztja az új és gyorsan fejlődő támadások sorozata, ettől sokan apatikusak lesznek és belefáradnak az ellenállásba. Ha egyenként harcolunk a fenyegetések ellen, az hatástalan. Csak úgy van remény sikerre, ha a technológiai rendszer egészével vesszük fel a harcot; ez viszont forradalom, nem reform.

131. A szakemberek (ezt a megnevezést széles értelemben használjuk azokra, akik speciális feladatukat szakképzés elsajátításával látják el) hajlamosak olyannyira belefolygni munkájukba (pótcselekvésükbe), hogy ha konfliktusba kerül technikai munkájuk a szabadsággal, majdnem mindig az előbbi mellett döntenek. Mindez nyilvánvaló a tudósok esetében, viszont máshol is megjelenik: humanitárius- és oktatócsoportok, természetvédő szervezetek nem ártanak propagandát²⁴ vagy egyéb meggyőzési technikákat bevetni dicső céljuk elérése érdekében. A vállalatok és kormányügynökök nem sokat hezitálnak, hogy hatáskörükbe tartozó személyekről szükséges, magánjellegű információt gyűjtsenek, ha az számukra hasznosnak bizonyul. A rendészeti hatóságokat gyakran érinti kellemetlenül a gyanúsított, vagy teljesen ártatlan személy alkotmányos joga, és ezért minden legális (néha illegális) eszközt bevetnek ezen jogok csökkentéséhez vagy kijátszásához. A legtöbb ilyen tanár, köztisztviselő, ügyvéd hisz a szabadság eszméjében, a privát szférában és az alkotmányos jogokban, de ha ez ütközik a munkájukkal, általában utóbbit érzik fontosabbnak.

132. Köztudott, hogy az emberek általában jobban dolgoznak jutalom ellenében, mint a büntetést vagy negatív fejleményt elkerülendő. A tudósokat és technikusokat is főként a munkájukért kapott jutalom motiválja. De azok, akik ellenzik a szabadság technika általi fenyegetettségét eleve úgy dolgoznak, hogy elkerüljék a nemkívánatos következményeket, következésképpen kevesebben dolgoznak jól és hatékonyan ebben a demotiváló feladatkörben. Ha reformerek valaha győzelmet aratnának egy területen, amely úgy tűnik, gátolja valamelyest a szabadság (technikai fejlődés általi) erózióját, a legtöbbjük úgyis hátrádólva kellemesebb célok felé fordítaná figyelmét. A tudósok azonban szorgosan dolgoznak tovább laboratóriumaikban, és az új utakon fejlődő technológia a felállított gátak ellenére egyre nagyobb és nagyobb kontrollt érvényesít az embereken, függővé téve őket a rendszertől.

²⁴ Ha valaki helyesli az adott helyzetben alkalmazott propaganda célját, általában „oktatásnak” titulálja azt, vagy más, eufemisztikus kifejezéssel illeti. Ámde függetlenül a céltól, a propaganda az mégis csak propaganda. [Ez eredetileg a 14. jegyzet, azonban Kaczynski a 131. bekezdéshez is ezt rendeli. A fordító megjegyzése. (K.D.)]

133. Semmilyen társadalmi intézkedés (lett légyen az törvény, intézmény, szokásjog, vagy etikai kódex) nem tud permanens védelmet biztosítani a technológia ellenében. A történelem tanúbizonyossága szerint minden társadalmi intézkedés ideiglenes; mindegyik változik, vagy végleg összeomlik. Viszont egy adott civilizáción belül a technikai fejlődés folyamatos. Képzeljük el például, hogy létrejön egy társadalmi konszenzus, amely megtiltana, hogy a génebézési eljárásokat embereken alkalmazzák, vagy, hogy úgy alkalmazzák, hogy az sértse a szabadságot és az emberi méltóságot. Akkor a technológia türelmesen kivár. Előbb-utóbb a társadalmi egyetértés úgylis megszűnik. Minden biztonnal hamarabb, tekintve a társadalmi változások sebességét. Ekkor a génebézés beveszi szabadságszféránk utolsó állását is, az invázió pedig visszafordíthatatlan (kivéve, ha a technológiai civilizáció maga össze nem ömlik). Csupán illúzió az, hogy társadalmi konszenzussal bármilyen permanens változást elérhetünk; elég csak megszemlélnünk, jelenleg mi zajlik a környezetvédelmi törvénykezéssel kapcsolatban. Néhány éve még úgy tűnt, a környezeti pusztítás legalább NÉMELY legádázabb formájára létezik biztos, legális korlátozás. Elég egy politikai szélirányváltozás, és ezek a korlátozások máris tovatűnnek.

135. A 125. bekezdésben beszéltünk egy analógiáról, amelyben az erős szomszéd kompromisszumok sorozatával kisajátítja a nélküli szomszéd földterületét. Most képzünk el, hogy az erős szomszéd lebetegszik, és nem tudja magát megvédeni. A gyenge így ki tudja erőszakolni tőle az elvett földet, vagy akár meg is öli. Bolond, ha csupán visszaszerzi a földet és élni hagyja szomszédját, mert amint az kigyógyul betegségéből, újra elkezd kisajátítani a földjét. Az egyetlen értelmes alternatíva, ha megöli az erőset, amíg van rá lehetősége. Ugyanígy beteg az ipari rendszer, tehát el kell pusztítanunk. Ha kompromisszumot kötünk vele és hagyjuk felépülni, végérvényesen megfoszt minket szabadságunktól.

Az egyszerűbb szociális problémák bizonyítottan kormányozhatatlanok

136. Ha ezek után még azt képzeli valaki, hogy lehetséges a rendszer reformja a szabadság védelmében, engedje meg, hogy emlékeztessen, mennyire ügyetlenül és legfőképp szükségtelenül bánik társadalmunk az ennél sokkal egyszerűbb és őszintébb szociális problémákkal. Többek között a rendszer képtelen megoldani a környezet pusztulását, a politikai korrupciót, drokkereskedelmet és a családon belüli erőszakot.

137. Vegyük példaként a környezetszennyezést! A konfliktusban résztvevő érvek egyszerűek: gazdasági hasznosság versus természeti nyersanyagvédelem unokáinknak.²⁵ E tárgyban viszont a hatalmon lévők csak homályos szócséplésbe bocsátkoznak, és nem beszélnek tiszta eseményláncolatról, mi pedig csak szennyezzük továbbra is azt a földet, amelyen majd unokáink kénytelenek élni. A különböző érdekesoportok közt dülő környezetszennyezési vita megoldására tett kísérletek egy része egyik alkalommal, másik része más alkalommal kerül előtérbe. E küzdelem a közvélemény pillanatnyi ingadozásától függ. Nem racionális folyamat, és nem is valószínű, hogy időben megoldja sikeresen a problémát. A főbb szociális problémák, ha teljesen „megoldódnak” is, ritkán, vagy sosem racionális, átfogó tervvel. Csak megvalósítják magukat egy folyamaton keresztül, melyben

²⁵ Itt csak a mainstreamen belüli értékek konfliktusára gondolunk. Az egyszerűség kedvéért kihagyjuk az „outsider” (kívülálló”) értékeket, mint például az ideát, miszerint az érintetlen természet fontosabb az emberi gazdasági jólétnél.

különböző versengő csoportok üzik saját (általában rövid távú) önérdéküket²⁶, (legtöbbször szerencséből) elérve egy többé-kevésbé stabil modus vivendit. Gyakorlatilag az alapelvek, amelyeket a 100-106. bekezdésben megfogalmaztunk láthatólag kétségbe vonják, hogy egy ésszerű, hosszú távú tervezés VALAHA is sikeres lehet.

138. Ezért bizonyosan az emberiségnek legjobb esetben is csak nagyban korlátolt kapacitása van még a relatíve nyílt társadalmi problémák megoldására is. Hogyan oldja majd meg a szabadság és technológia sokkal kényesebb és nehezebb kibékítését? A technológia világos, anyagi előnyöket ad, míg a szabadság egy absztrakt fogalom, ami mindenkinek mást jelent. Hiányát pedig elhomályosítja a propaganda és szentbeszéd.

139. És véssük fejünkbe e fontos különbséget: elképzelhető egy napon (például) a környezetszennyezés problémájának racionális és átfogó megoldása, de csakis azért, mert a rendszer hosszú távú érdekei között szerepel. A szabadság és a kisközösségek autonómiájának megőrzése viszont NEM érdeke. Épp ellenkezőleg: az emberi viselkedést a lehető legnagyobb ellenőrzés alá kell vetni.²⁷ Vagyis, amíg praktikus szempontok végül rákényszerítik a rendszert a környezetszennyezés racionális, megfontolt rendezésére, ugyanilyen más praktikus okok arra kényszerítik, hogy minden eddigénél jobban szabályozza az emberi viselkedést (lehetőleg közvetve, álrühában éljen vissza a szabadsággal). Ez a gondolat nem nálunk szerepel először. Kiváló társadalomtudósok (mint James Q. Wilson) kihangsúlyozzák az emberek hatékonyabb „szocializációját”.

A revolúció egyszerűbb a reformnál

140. Reméljük sikerült meggyőzni az olvasót, hogy a rendszer megreformálhatatlan a szabadság és technológia konszenzusán. Az egyetlen kiút az ipari-technológiai rendszer egészével való leszámolás. Ez forradalmat von maga után; nem feltétlen fegyveres felkelést, de mindenképpen radikális és alapvető változást a társadalom természetében.

141. Az emberek hajlamosak azt feltételezni, hogy a forradalmat nehezebb kivitelezni a reformnál, mert nagyobb változással jár. Valójában, bizonyos körülmények közt pont a forradalmat könnyebb kihozni, mint reformálni. Ennek oka, hogy a forradalmi mozgalom az elkötelezettség intenzitására hat, míg egy reformmozgalom nem inspiráló. Egy reformmozgalom pusztán egy adott problémára kínál megoldást. Egy forradalmi mozgalom egyetlen csapással végez az összes gonddal, megteremtve egy egész új világot; biztosít egyfajta eszményképet, amiért az embereknek érdemes nagy kockázatot és áldozatot vállalni. Éppen ezért lenne könnyebb eltávolítani az egész technológiai rendszert, mint hatásosan, folyamatos megszorítással korlátozni a fejlődését vagy alkalmazását bármely technológiai szegmensnek, mint a génebézészet például. Nem sokan szentelnék életüket a génebézészeti eljárás korlátozásának szent céljának, viszont kellő állapotban hatalmas embertömegek lennének képesek szabadidejüket egy forradalomnak áldozni az ipari-technológiai rendszer ellenében. Ahogy leírtuk a 132. bekezdésben, a reformerek csupán a technológia bizonyos fokú korlátozásán dolgoznának, hogy a kellemetlen következményeket elkerüljék. A forradalmárok viszont jutalmuk megszerzésén iparkodnak – forradalmi látomásuk

²⁶ Az önérdék nem feltétlenül MATERIÁLIS. Például megtestesülhet a pszichológiai szükségletek beteljesedésében, az egyén saját eszméjét vagy vallását hirdetve.

²⁷ Egy módosítás: néhány területen előírt, adott fokú szabadság megengedése csakugyan érdeke. Például a szabad verseny (megfelelő korlátozásokkal és tilalommal) bizonyítottan elősegíti a gazdasági fejlődést. De csak a tervszerű, körülhatárolt, korlátolt szabadság az érdeke. Az embereket mindig pórázon kell fogni, még ha néha e póráz hosszú is (lásd a 94., 97. bekezdéseket).

beteljesítéséért - következképpen keményebben és állhatatosabban dolgoznak, mint a reformerek.

142. A reformot mindig korlátozza az az aggály, hogy lesznek-e fájdalmas következményei a túlonúl messzemenő változásoknak? Viszont ha úrrá lesz a társadalmon a forradalmi láz, az emberek hajlandók lesznek határtalan nehézségeken keresztül menni a forradalmuk kedvéért. Ez tisztán látszik a francia és orosz forradalmaknál. Lehetséges, hogy adott esetben a lakosság kis része harcol ténylegesen a forradalomban, de ezen kisebbség elég nagy és aktív ahhoz, hogy a társadalom domináns erejévé váljon. A 180-205. bekezdésekben többet mondunk majd a forradalomról.

Az emberi viselkedés ellenőrzése

143. A civilizáció kezdete óta, a rendezett társadalmaknak folyamatos nyomást kell gyakorolni az emberi lényeken, hogy a társadalmi organizmus funkcionáljon. A nyomás mértéke társadalmanként nagyban változik. Néhány elnyomási technika fizikai (éheztetés, kemény munka, környezetszennyezés), van amelyik pszichikai (zaj, túlszűfolttság, az emberi viselkedés kényszerítése a társadalom által kívánt öntőformába). A múltban az emberi természet megközelítőleg konstans, de legalábbis adott határokon belül változott. Vagyis e társadalmak csak ezen adott határokig voltak képesek tolni az emberi viselkedést. Ha az emberek tűrőképessége eléri e határt, a dolgok rossz irányt vesznek: lázadás, bűnözés, korrupció, munkakerülés, depresszió (és egyéb mentális betegségek), növekvő halálozási vagy csökkenő születési ráta stb.. Olyannyira rossz irányt, hogy ha a társadalom összeomlik, vagy működése túl alacsony hatásfokúvá válik (gyorsan vagy fokozatosan, leigázással, népességfogyatkozással vagy evolúcióval), helyébe egy új, hatékonyabb társadalmi forma lép.²⁸

144. Tehát az emberi természet egzakt határt szabott a társadalmak fejlődésének. Elnyomjuk az embereket, de csak egy pontig, s nem tovább. Mára ez megváltozott, mert a modern technológia sokat fejlődött az emberi lények módosításában.

145. Képzeljünk el egy társadalmat, amely olyan állapotokat kényszerít a lakosokra, melyektől szörnyen rosszkedvűek lesznek, aztán drogokat ad nekik levertségük ellensúlyozására. Science fiction? Egy része már meg is valósult társadalmunkban. A klinikai depressziósok aránya köztudottan emelkedett az előző évtizedek alatt. Úgy hisszük, ennek oka a hatalmi folyamat bomlása, melyet elmagyaráztunk az 59-76. bekezdésekben. De ha rosszul vélekedünk is, a depressziósok növekvő aránya egyértelműen NÉHÁNY olyan körülmény eredménye, amelyek jelen társadalmunkban léteznek. A modern társadalom ahelyett, hogy megszüntetné e körülményeket, antidepresszánsokat ad a betegeknek. Valójában az antidepresszánsok módosítják egy ember belső állapotát, lehetővé téve, hogy elviselje a társadalom azon körülményeit, melyeket máskülönben képtelen lenne. (Igen, tudjuk, hogy a depresszió gyakran tisztán genetikai alapja van. Most azon esetekre gondolunk, amelyekben a környezeti tényező játszik szerepet.)

²⁸ Nem akarjuk sugallni, hogy a társadalom túlélési potenciálja, vagy hatékonysága fordítottan arányos a represszió fokával, amellyel a népességet terheli. Egyáltalán nem így van. Jó okunk van azt hinni, a primitív kultúrák kisebb nyomást gyakoroltak a népességre, mint az európai társadalmak teszik, viszont az európai társadalom bizonyítottan sokkal hatékonyabb a primitíveknél, hiszen mindig győztesen került ki a hozzá hasonló civilizációkkal való összecsapásokból, a technológia előnyei miatt.

146. Az emberi elmére ható gyógyszer csupán egyetlen példa arra a számtalan új módszerre, amellyel a modern társadalom ellenőrzi az emberi viselkedést. Nézzünk néhány másik módszert!

147. Először is a megfigyelés technikái. Rejtett videokamerákat most is használnak a legtöbb üzletben és egyéb helyeken, a számítógépek pedig irgalmatlan mennyiségű információt gyűjtenek és dolgoznak fel individuumokról. Az ily módon elérhető adatok nagyban növelik a fizikai kényszer hatékonyságát (mint a rendvédelem esetében).²⁹ Aztán itt van a propaganda módszere, melynek a tömegkommunikációs média biztosít hatékony járművet. A hatásos technikák fejlesztésének célja a választások megnyerése, a termékek eladása, a közvélemény befolyásolása. A szórakoztatóipar a rendszer fontos pszichológiai eszközeként szolgál, lehetőség szerint akkor is, ha nagy mennyiségű szexet és erőszakot sugároz. A szórakozás biztosítja a modern ember számára az elemi menekülést. Mialatt belemerül a televízióba, filmekbe stb., elfelejti a stresszt, az aggodalmat, a frusztrációt, az elégedetlenséget. A primitív emberek, ha nincs tennivalójuk, megelégednek azzal, ha édes semmittevésben órák hosszat ücsöröghetnek, mert békében élnek saját magukkal és a világgal. Ezzel szemben a modern embert folyamatosan le kell foglalni és szórakoztatni, különben „unatkoznak”, vagyis nyugtalanok, kényelmetlenek, ingerlékenyek lesznek.

148. Más technikák az előzőeknél is mélyrehatóbbak. Ha nem tudja a leckét, a nevelés többé nem egyszerűen egy gyermek megfenyítése. Az oktatás a gyermek fejlődését ellenőrző tudományos technikává vált. A Sylvan tanulóközpontok (Sylvan Learning Center) például nagy sikereket értek el a gyerek tanulásra bírásában, egyéb hagyományos iskolák pedig több-kevesebb sikerrel alkalmaztak pszichológiai technikákat. A szülői tanácsadás célja, hogy a gyermekekkel elfogadtassák a rendszer alapvető értékeit, hogy azok a rendszer által kívánt módon viselkedjenek. A „mentális egészségprogramok”, „intervenciós” technikák, a pszichoterápia és így tovább látszólag az emberek javára terveztettek, a gyakorlatban azonban általában olyan módszerként szolgálnak, amelynek köszönhetően az emberek úgy gondolkodnak és viselkednek, ahogyan a rendszer igényli. (Itt nincs ellentmondás; egy individuum, aki hozzáállása vagy viselkedése miatt összetűzésbe kerül a rendszerrel, olyan hatalommal küzd, amely túlon túl erőteljes ahhoz, hogy az egyén győzzön vagy egerutat nyerjen, vagyis valószínűleg stresszes, frusztrált, kishitű lesz. Sokkal könnyebb dolga van, ha a rendszer kívánalmi szerint gondolkodik, vagy viselkedik. Abban az esetben, ha a rendszer engedelmessé mosta az agyát, akkor az ember előnyére cselekszik.) A gyermekek bántalmazása (az előrehaladott és nyilvánvaló formáiban) nem helyeselt egyik, vagy ha nem az összes kultúrában sem. Egy gyermek megkínzása jelentéktelen, vagy egyáltalán bármilyen egyéb okból olyan dolog, amit majdnem mindenki ellenez. Viszont sok pszichológus szélesebb értelemben tárgyalja a bántalmazás koncepcióját. Az elfenekelés tényleg egyfajta bántalmazás, ha egy ésszerű és következetes rendszer tanaként alkalmazzuk? A kérdés eleve megválaszolt attól függően, a fenekelés kitermelte-e azt a fajta viselkedésformát, ami az adott személyt sikeresen beilleszti a társadalom létező rendszerébe. A gyakorlatban a

²⁹ Ha azt gondolod, a hatékonyabb karhatalom egyértelműen jó, mert elnyomja a bünözést, emlékezz rá: a rendszer által meghatározott büntény nem szükségszerűen az ALTALAD meghatározott büntény. Manapság a marihuána fogyasztás „bűn”, mint ahogyan az Egyesült Államok bizonyos részein a regisztrálatlan lőfegyver birtoklása is. Holnap, MINDEN lőfegyver birtoklását (regisztrált, vagy nem) bűnné tehetik, ugyanez megtörténhet a nem helyeselt gyermekbántalmazó módszerekkel, mint a testi fenytés. [Eredetileg *spanking*. A fordító megjegyzése. (K.D.)] Egyéb országokban az eltérő politikai gondolkodás büncselekmény, és nincs biztosíték arra nézve, hogy nem sosem lesz így az Egyesült Államokban, mivel sem az alkotmány, sem a politikai rendszer nem tart örökké. Ha egy társadalomnak szüksége van egy hatalmas, erős karhatalom alapítására, valami biztos hibázik az adott társadalomban; mert az keményen elnyomhatja a lakosságot, ha oly sokan elutasítják a szabályok követését, vagy ha csak a kényszer miatt követik azokat. A múltbéli társadalmak nagy része jelentéktelen, vagy informális karhatalmat tartott.

„bántalmazás” szó értelmezésekor hajlamosak beleérteni bármilyen gyermeknevelési módszert, amelyik kényelmetlen a rendszer számára. Ezért, amikor már túlmennek a nyilvánvalóan értelmetlen kegyetlenség megelőzésén, a „gyermekbántalmazó” prevenció programok az emberi viselkedés ellenőrzésére irányulnak, a rendszer nevében.

149. Az arra irányuló kutatások feltételezhetően továbbra is növelni fogják az emberi viselkedést kontrolláló pszichológiai technikák hatékonyságát. Viszont úgy gondoljuk, valószínűleg a pszichológiai technikák önmagukban elégtelenek ahhoz, hogy az embereket a technológia által kreált társadalomhoz hangolják. Minden bizonnyal ehhez a biológiai módszerek is kellenek. Ezzel kapcsolatban már említettük a gyógyszerek használatát. A neurológia új, emberi elméket alakító módszerekkel állhat elő. Az emberi lényeken alkalmazott génebézési eljárás már felbukkant a „génterápia” formájában, és nincs okunk azt feltételezni, hogy az ehhez hasonló eljárásokat végül nem az emberi test mentális képességeket működtető részeinek a módosítására használják majd.

150. Ahogy a 134. bekezdésben említettük, az ipari társadalom feltehetőleg egy nagyon feszült időszakába érkezik, melyet részben emberi viselkedészavarok, részben gazdasági és környezeti anomáliák okoznak. A rendszer gazdasági és környezeti problémáinak pedig tekintélyes hányada az emberi viselkedés eredménye. Elidegenedés, alacsony önbizalom, depresszió, ellenségeskedés, rebellió; tanulni nem akaró gyerekek, bandák, illegális droghasználat, nemi erőszak, gyermekbántalmazás, egyéb bűntények, nem biztonságos szex, fiatal gyermekvállalás, népességnövekedés, politikai korrupció, fajgyűlölet, etnikai rivalizálás, keserű ideológiai viták (mint az abortusz körüli viták*), politikai szélsőségek, terrorizmus, szabotázsakciók, kormányellenes csoportok, gyűlöletbandák**. A felsoroltak mindegyike veszélyezteti a rendszer túlélését. Éppen ezért az RÁ VAN KÉNYSZERÍTVE, hogy minden praktikus módszert bevetve ellenőrizze viselkedésünket.

151. A napjainkban ismert társadalmi bomlás egyáltalán nem merő véletlen eredménye. Mindez a rendszer által megszabott életfeltételek eredménye kell legyen. (Azt bizonygattuk, hogy ezen feltételek közül a legfontosabb a hatalmi folyamat erodálódása.) Ha a rendszer egyszer teljes sikerrel alkalmaz majd elégséges kontrollt az emberi viselkedés felett (saját túlélését biztosítva), az egy új vízváltó lesz az emberiség történetében. Amíg az emberi béketűrési formális határai a társadalmak fejlődésének is határt szabnak (mint ahogyan a 143-144. bekezdésben megmagyaráztuk), addig az ipari-technológiai rendszer képes lesz kinyomni e határokat az emberek pszichológiai, és biológiai módszerekkel történő módosításával. A jövőben nem a társadalmi rendszereket szabják majd az emberi igényekhez. Az emberi lényeket alakítják majd a rendszer szükségleteihez.³⁰

152. Általánosságban elmondható, hogy az emberi viselkedés irányítása valószínűleg nem totalitárius tendenciaként, vagy akár az emberi szabadságot tudatos vággyal korlátozó intézkedésként fog debütálni.³¹ Minden új lépést, amely az emberi elme ellenőrzésért hoznak, úgy tálalnak majd, mint a társadalmat fenyegető problémákra adott ésszerű választ (mint manapság az alkoholizmus gyógyítása, a bűnözés visszaszorítása, és a gyermekek reáltantárgyak tanulására ösztönzése). A legtöbb esetben lesz humánus igazolhatósága. Például egy pszichiáter az adott depressziós páciens érdekében ír fel antidepresszánt

* Eredetileg így: *pro-choice* vs. *pro-life*. Ezzel Kaczynski az abortusz kapcsán a két szembenálló táborra utal (választáspártiak és életpártiak). A fordító megjegyzése. (K.D.)

** *Hate groups*. A fordító megjegyzése. (K.D.)

³⁰ Bizonyosan, a múlt társadalmi is hatottak az emberek viselkedésére, viszont összehasonlítva azokat a mai, jól fejlett technológiai módszerekkel, primitívebbek és kevésbé hatásosak voltak.

³¹ Mindazonáltal pszichológusok nyilvánosan kimutatták véleményüket az emberi szabadság lenézéséről. Például Claude Shannon matematikus az *Omni* magazinban nyilatkozta (1987, augusztus): „Olyan jövőt képzelek el, amelyben az emberek robotok lesznek, mint a kuttyák ma az emberek számára; és én a gépeknek drukkolok!”

betegségére. Inhumánus lenne megvonni tőle a gyógyszert, ha már egyszer szüksége van rá. Ha a szülők a Sylvan tanulóközpontba küldik gyermeküket, hogy lelkes tanulásra kondicionálják őket, azt jólétük iránti törődésből teszik. Lehet, hogy a szülők nem örülnek, ha a gyerek egy speciális tréningre jár a munkába lépés előtt, azt meg pláne nem akarják, hogy gyermekükből agyomosott kocka váljék. De hát, mit tehetnének? A társadalmat nem tudják megváltani, ha pedig a gyerek nem szerzi meg a szükséges tudást, munkanélküli lesz. Így hát végül csak elküldik Sylvanba.

153. Tehát az emberi viselkedés ellenőrzése nem előre kiszámított hatósági döntésként, hanem társadalmi evolúciós folyamatként fog jelentkezni (mindazonáltal GYORS evolúcióként). E folyamatnak lehetetlen lesz ellenállni, mert minden újítás, magától értetődően, előnyösként mutatkozik; vagy legalábbis a fejlődésben lakozó gonosz mutatkozik kevésbé jelentősként annál, mint amit eme fejlődés eredményezhetne (lásd a 127. bekezdést). A propagandát például sok nemes célra használják, mint a gyermekbántalmazás vagy fajgyűlölet visszaszorítására.³² A szexuális felvilágosítás kétségkívül hasznos, miközben a hatása (már amennyire sikeres) következtében a szexuális beállítottság formálása a család kezéből az államot reprezentáló iskolarendszerhez kerül.

154. Képzeld el, hogy felfedezik a bűnözésre való hajlamért felelős biológiai kódot, és tegyük fel, ezt egyfajta génterápiával eltávolíthatjuk.³³ Nyilvánvalóan a legtöbb szülő kezelheti majd a hajlammal rendelkező gyermekét. Másképpen inhumánus lenne, mivel a gyermek felnőve szármalmas életet élő bűnözővé válhatna. Viszont sok, vagy ha nem a legtöbb primitív társadalomban a mienkhez képest sokkal kisebb bűnözési ráta jellemző, még úgy is, hogy sem korszerű gyermeknevelési módszereik, sem durva büntetés végrehajtásuk nincs. Ezért nincs okunk feltételezni, hogy a modern emberben nagyobb belső ragadozó ösztön lakozik, mint primitív elődeiben*; társadalmunk magas bűnözési mutatójának okozója a modern állapotok nyomása a beilleszkedni nem tudó, vagy nem akaró emberekre. Így aztán a potenciális bűnöző hajlamok kiszűrésére tervezett kezelés legalábbis részben az emberek újratervezése, amellyel a rendszer igényeihez szabják őket.

155. A rendszernek kényelmetlen gondolatokat vagy viselkedésformákat a társadalmunk hajlamos „betegsként” értelmezni, ami kézenfekvő, hiszen ha egy individuum nem illik bele a rendszer egészébe, az az egyénnek fájdalmat, a rendszernek problémát okoz. Éppen ezért az egyént a rendszerbe illesztő manipuláció „a betegség gyógymódjának” tünteti fel magát, vagyis jónak.

156. A 127. bekezdésben rámutattunk, ha a technológia egy formája KEZDETBE opcionális is, nem szükségszerűen MARAD szabadon választható, mert az új technológia hajlamos megváltoztatni úgy a társadalmat, hogy az egyénnek nehéz, vagy lehetetlen a

³² Ha valaki helyesli az adott helyzetben alkalmazott propaganda célját, általában azt „oktatásnak” titulálja, vagy más, eufemisztikus kifejezéssel illeti. Ámde függetlenül a céltól, a propaganda az mégis csak propaganda. [Ez eredetileg a 14. jegyzet, azonban Kaczynski a 153. bekezdéshez is ezt rendeli. A fordító megjegyzése. (K.D.)]

³³ Ez nem science fiction! A 154. bekezdés megírása után belebotlottunk egy Scientific American-ban megjelent cikkbe, amelyben tudósok olyan technikák fejlesztéséről számolnak be, amelyekkel azonosíthatják a jövőben bűnözővé váló egyéneket, és biológiai, valamint pszichológiai kezeléssorozat kombinációjával kezelni is tudják őket. Egyes kutatók a kezelés kötelező alkalmazásáról beszélnek, ami már elérhető lesz a közeljövőben. (W. Wayt Gibbs: *Seeking the Criminal Element*, Scientific American, March 1995.) Sokan gondolhatják, ez teljesen rendben van, mert azokon alkalmazzák, akik erőszakos bűnözővé válhatnak. Ám természetesen itt nem áll meg a dolog. Következő lépésként a jövőbeni ittas vezetőket szűrik majd ki (mivel ők is veszélyeztetik az emberi életet), azután a szülőket, akik elfenekelik a gyerekeiket, utána jönnek a nyersanyag kitermelést szabotáló környezetvédők, legvégül pedig mindenki, akinek viselkedése nem kívánatos a rendszernek.

* Ehhez lásd Erich Fromm: *A rombolás anatómiája* című, kiváló pszichológiai monográfiáját (Háttér Kiadó, 2001.), melyben a szerző többek közt bebizonyítja, hogy a gyűjtögető életmódot folytató népeknél az öncélú agresszió egyáltalán nem jellemző. A fordító megjegyzése. (K.D.)

technika használata nélkül létezni. Ugyanígy alkalmazzák az emberi viselkedés technológiáját is. Manapság a legtöbb gyermekre rákényszerítenek egy tanulásra kondicionáló, lelkesítő programot, mert ha nem fogadja el önként, felnőttként (relatív) tudatlan, ebből következően pedig munkanélküli lesz. Vagy képzeljük el, hogy feltalálnak egy biológiai eljárást, ami nem várt mellékhatások nélkül csökkenti hatásosan a pszichológiai stresszt, amelytől oly sok ember szenved. Ha nagy számban vetik magukat alá a kezelésnek, a stressz átlagszintje csökken a társadalomban, ezáltal a rendszernek lehetősége nyílik növelni a stresszkepző nyomást. Emiatt még többen vetik alá magukat a kezelésnek; és így tovább mindaddig, amíg a nyomás olyannyira súlyossá válik, hogy néhányan képesek lesznek stressz csökkentő kezelés nélkül is kibírni azt. Gyakorlatilag valami hasonló történt társadalmunk egyik legfontosabb stresszcsökkentő (vagy legalábbis a menekülést segítő) eszközével, névleg a tömegszórakoztatással (lásd a 147. bekezdést). A tömegszórakoztatás használata „opcionális”: egyik törvény sem kötelez minket tévézésre, rádióhallgatásra, vagy újságolvasásra. Mivel a tömegmédia egyfajta feszültség-levezető menekülési eszköz, sokan függővé válnak tőle. Mindenki panaszkodik az alantas tévéműsorokról, de majdnem mindenki nézi is. Néhányan száműzték életükből a dobozt, de ritka az olyan madár, aki BÁRMILYEN tömegszórakoztatási forma nélkül tud ma élni. (Miközben nem is olyan régen a legtöbben jól megvoltak azzal a szórakozással, amit a helyi kisközösség hozott létre magának.) Szórakoztatóipar nélkül a rendszer valószínűleg nem tudna akkora stresszeltető nyomásnak kitenni minket, mint amit megtesz.

157. Feltételezzük, hogy a rendszer ha túlél, a technológia végül bizonyosan megkívánja majd az emberi viselkedés feletti totális kontroll kezdeményezését. Minden ésszerű kétségen túl bizonyított, hogy az emberi gondolkodásnak és magatartásnak nagyrészt biológiai alapja van. Kutatók demonstrálták, hogy az olyan érzelmek, mint az éhség, a düh, a félelem le és felkapcsolhatóak, ha az agy adott részeit elektródákkal stimulálják. Emlékeket hozhatnak felszínre ugyanígy, vagy törölhetik ki őket örökre az agy bizonyos részét roncsolva. A gyógyszerek manipulálhatják kedvünket, és okozhatnak hallucinációt. Lehet, hogy létezik az immateriális emberi lélek, viszont biztosan gyengébb az emberi magatartás biológiai mechanizmusainál. Ha nem így lenne, nem tudnák csak úgy a tudósok manipulálni elektródákkal meg gyógyszerekkel az emberi érzelmeket.

158. Feltételezhetően nem lenne túl praktikus, ha a hatóságok agyukba ültetett elektródákkal irányítanák az embereket. Biológiailag lehetséges beavatkozni az emberi gondolatokba és érzelmekbe, ez a tény pedig főként technikai problémává teszi az emberi viselkedés ellenőrzését; neuronok, hormonok, komplex molekulák problémájává; olyasfajta kérdéskör ez, amely sebezhető a tudomány támadásaival szemben. Adott a társadalmunk kimagasló, technikai problémamegoldó készsége, ezért nagy eséllyel indulnak majd fejlesztések az emberi viselkedés ellenőrzéséért.

159. Vajon e kontroll bevezetését képes lesz-e megelőzni a közvélemény ellenállása? Minden bizonnyal igen, ha hirtelen vezetik be. De mivel e technológiai kontroll kis fejlesztések hosszútávú sorozataként mutatkozik majd meg, nem lesz semmilyen racionális és hatásos ellenállás az emberek részéről (lásd a 127, 132, 153. bekezdéseket).

160. Akik nagyot legyintenek minderre, mondván mindez science fictionként hangzik, azoknak azt tudjuk mondani, a tegnap sci-fije a ma ténye. Az ipari forradalom radikálisan megváltoztatta az ember környezetét és életvitelét; a technológia növekvő alkalmazása az emberi testre és elmére pedig várhatóan drasztikusan megváltoztatja majd magát az embert is, ahogy korábban a környezetét és életvitelét.

Az emberi faj útelágazódáshoz érkezett

161. Kicsit előreszaladtunk a történetünkben. Egy dolog laboratóriumban kifejleszteni az emberi viselkedést manipuláló, pszichológiai és biológiai technikák sorozatát, és egy másik dolog azokat integrálni egy működő, társadalmi rendszerbe. Az utóbbi probléma a kettő közül nehezebb. Példának okáért, amíg az oktatápszichológiai technikák kétségtelenül jól működnek a „gyakorlóiskolában”, ahol kifejlesztették őket, ugyanezen technikákat nem feltétlenül könnyű hatásosan alkalmazni az oktatási rendszerben. Mindannyian tudjuk, milyenek az iskoláink. A tanárok azzal vannak elfoglalva, hogy elzárják a késeket és fegyvereket a nebulóktól, hogy ezzel komputert-zseniket faragjanak belőlük. Vagyis, a rendszer minden technikai újítása ellenére sem sikeres az emberi lények viselkedésének ellenőrzésében. Akik viselkedését viszont teljesen ellenőrzés alatt tartja, az a típus, akit „burzsoának” nevezhetünk. Ugyanakkor egyre növekvő számban akadnak ilyen-olyan módon rendszerellenes lázadók: jóléti piócák, kölyök bandák, kultikusok, sátánisták, náciok, radikális környezetvédők, félkatonai szervezetek stb.

162. A rendszer jelenleg elkeseredett küzdelemben próbálja legyőzni a túlélését fenyegető problémákat, melyek közül az emberi viselkedés a legfontosabb. Ha sikerrel tudja, minél gyorsabban, megfelelően kontrollálni az emberi viselkedést, győzedelmeskedni fog. Máskülönben összeomlik. Úgy gondoljuk, nagy valószínűség szerint e kérdés a következő néhány évtizedben (40-100 év) el is dől.

163. Mi van, ha a rendszer átvészeli e néhány évtized krízisét? Ez alatt az idő alatt meg kell oldania, vagy minimum ellenőrzése alatt kell tartania azon alapvető problémákat, amelyekkel szembekerül: különösen az emberi lények „szocializációját”; vagyis, az embereket olyan simulékonnyá tenni, hogy viselkedésükkel többé ne fenyegezzék a rendszert. Ha ez megtörténik, többé semmilyen akadály nem áll a technológiai fejlődés előtt, amely feltehetőleg eddigi logikája szerint halad tovább a földi lét teljes ellenőrzése felé, beleértve az emberi lényeket és a többi fontos élőlényt. A rendszer egységes, monolitikus organizmussá válik, vagy szétdarabolttá, amelyben több szervezet létezik majd egymás mellett együttműködő, vagy egymással vetekedő kapcsolatban; mint ahogy korunkban a kormányok, vállalatok és nagy szervezetek is egyszerre versengnek és kooperálnak. Az emberi szabadság nagyrészt eltűnik, mert az individuumok és kisközösségek impotens vis-a-vis nagyszervezetekbe olvadnak majd, szupertekológiával és az emberi lényeket manipuláló pszichológiai és biológiai eszközökkel felvértezve, beleértve a megfigyelés eszközeit és a fizikai kényszert. Az emberek csak kicsiny csoportja rendelkezik majd bárminemű valódi hatalommal, és még nekik is csak nagyon korlátozott szabadságuk lesz, hiszen az ő viselkedésüket is meg kell regulálni; csak úgy, mint napjaink politikusait és vállalati vezetőit, akik csak addig tudnak visszaélni hatalmi pozícióikkal, amíg viselkedésük a megszabott határokon belül mozog.

164. Ne gondoljuk, hogy a következő évtizedek válsága végén, amikor már nem szükségszerű a túlélés szempontjából a kontroll, a rendszer megálljt parancsol az embereket és természetet ellenőrző, további technikai fejlesztéseknek. Épp ellenkezőleg, ha vége a nehéz időknak, még jobban és gyorsabban kiterjeszti az emberek és természet feletti kontrollt, hiszen többé nem áll útjába semmilyen, maihoz hasonló akadály. Az ellenőrzés kiterjesztését főként nem a túlélés motiválja. Ahogy a 87-90. bekezdésekben magyaráztuk, a tudósok és technikusok többet foglalkoznak pótcselekvésnek számító munkájukkal; mert hatalmi folyamatukat elégítik ki technikai problémák megoldásával. Tevékenységüket nem apadó lelkesedéssel folytatják majd, a számukra legérdekesebb és legkihívóbb problémák között az

emberi test és elme megértéséért és befolyásolásáért. E fejlesztés természetesen az „emberiség érdekében” történik.

165. Most képzeljük el az ellenkezőjét: az eljövendő évtizedek nyomása túl soknak bizonyul a rendszer számára. Ha összeomlik, a káosz korszaka köszönt ránk, olyan „vészorszak”, amelyről történelmünk változatos módon tanúskodik. Lehetetlen megjósolni, mi tör majd a felszínre e végzetes időszakban, mindenesetre ezzel az emberiség új esélyt kap. A legnagyobb veszélyt az ipari rendszer esetleges önrekonstrukciója jelenti az összeomlást követő első években. Biztos lesznek (főként hataloméhesek), akik nagy hévvel indítanak újra a gyárakat.

166. Következésképpen két feladat vár azokra, akik megunták az emberi faj rabszolgasorba taszítását. Először is, a rendszeren belüli társadalmi feszültséget kell fokozni, hogy ha összeomlik, vagy eléggé meggyengül, nőjön a valószínűsége egy ellene irányuló forradalom lehetőségének. Másodsor, fontos az ipari rendszerrel és ideológiával szembehelyezkedő ideológia kifejlesztése és propagálása. Egy ilyenfajta eszme egy ipari társadalom-ellenes forradalom alapjává válhat abban az esetben, ha a rendszer eléggé legyengült. Egy ilyen eszme segít biztosítani, hogy az ipari társadalom összeomlása utáni maradványokat is összeűzzük, nehogy a rendszer újjáépítse magát. A gyáraknak, technikai könyveknek stb. pusztulniuk kell.

Emberi szenvedés

167. Az ipari rendszer nem pusztán egy forradalom eredményeként bomlik majd fel. Forradalmi támadás egészen addig nem sebezheti, míg saját belső problémái ki nem terebélyesednek, ami súlyos nehézségekhez vezet. Tehát a rendszer összeomlása egyszerre spontán, és részben spontán, forradalmakkal segített folyamat. Ha hirtelen következik be, sokan halnak majd meg, mivel a világ annyira túlnépesedett, hogy fejlett technológia nélkül többé nem tud annyi éhes száját ellátni. Még ha a rendszer összeomlása olyan fokozatos is, hogy a születésszám csökkenésén, és nem halálozási számok növekedésén keresztül fogy a népesség, a deindusztrializáció valószínűleg sok szenvedéssel járó, fájdalmas, és rendkívül zűrzavaros folyamat lesz. Naiv a feltételezés, miszerint a technológiát finoman, szervezeten meg lehet szüntetni, különösen úgy, hogy a technofilek minden hídfoállításért ádáz küzdelmet folytatnak majd. Akkor gonoszság a rendszer leállításán fáradozni? Lehet, hogy igen, lehet, hogy nem. Először is, a forradalmárok nem lennének képesek leverni a rendszert, amíg annak nincs elég belső gondja, amelyek miatt jó eséllyel magától összeomlana; minél nagyobbra dagad a rendszer, annál katasztrófálisabb következményekkel jár lekapcsolása; tehát ha a forradalmárok siettetik az összeomlást, a kataklizma nagyságát csökkentik.

168. Másodsorban, valakinek ki kell egyenlíteni a harcot és a halált a szabadság és méltóság elvesztésével. Sokuk számára sokkal fontosabb ez utóbbi kettő, mint a hosszú élet és a fizikai fájdalom elkerülése. Ezen kívül egyszer mindenképpen meg kell halnunk; és akkor már jobb, ha túlélésért, vagy más okért harcolva végezzük be, mint ha sokáig élénk üres, céltalan életünket.

169. Harmadsor, egyáltalán nem biztos, hogy a rendszer fennmaradása nem jár kevesebb szenvedéssel, mint összeomlása. A rendszer világszerte mérhetetlen szenvedést okozott, és okoz most is. Az ősi kultúrákban évszázadokon át az emberek kielégítő kapcsolatban éltek egymással és környezetükkel; mindez eltűnt az ipari társadalom színre lépésével, amely találkozás gazdasági, környezeti, szociális és pszichológiai problémák sorát eredményezte. A

technológiai társadalom beavatkozásának egyik hatása, hogy a világ legnagyobb részén a népesség hagyományos kontrollja kiegyensúlyozatlanná vált. Ennek eredménye a népességrobbanás és következményei. Aztán itt van a pszichológiai szenvedés, ami elterjedt a szerencsésnek vélt nyugati országokban (lásd a 44-45. bekezdést). Senki sem tudja, mi történik az ózonréteg elvékonyodása, és az üvegházhatás okozta környezeti problémák nyomán, melyek következményei nem láthatóak. És ahogy a nukleáris fegyverkezés mutatja, az új technológia diktátorok és felelőtlen harmadik világbeli nemzetek kezébe kerül. Belegondoltak, mit tenne Irak vagy Észak-Korea a génebeszettel?

170. „Óh!” így kiált a technofil „A tudomány megold mindent! Felszámoljuk az éhséget, megszüntetjük a pszichikai betegségeket, mindenkit egészségessé és boldoggá teszünk!” Na, persze. Ezt szajkózzák 200 éve. A szegénység felszámolását és boldogságot vártak az ipari forradalomtól is. A valódi eredmény igen máshogy fest. A technofilek reménytelenül naivak (vagy öncsalók) a társadalmi problémák megértésében. Képtelenek felfogni (vagy tudatosan nem érdekli őket) a tény, hogy a nagyléptékű változások, a látszólag előnyösek is, a társadalmi gyakorlatba átültetve olyan hosszú távú változásokhoz vezetnek, amelyeket nem lehet megjósolni (103. bekezdés). Az eredmény a társadalom bomlása. Tehát elég valószínű, hogy a technofilek kísérlete a szegénység, betegségek felszámolására, tanulékony és boldog emberek tervezésére (stb.) még az előzőnél is nagyobb gondokkal küszködő társadalmat teremt. Például a tudósok dicsekszenek vele, hogy feltaláltak egy új, genetikailag tervezett zöltséget, amivel véget vehetnek az éhezésnek. Ez viszont óriási népességnövekedéshez vezet, a túl nagy népsűrűség pedig köztudottan növeli a stresszt és agressziót. Ez csupán egy MEGJÓSOLHATÓ, felmerülő probléma. Hangsúlyozzuk, ahogy a múlt tapasztalata mutatja, a technikai fejlődés új gondokat szül, amelyek teljességgel MEGJÓSOLHATATLANOK (103. bekezdés). Tulajdonképpen az ipari forradalom óta a technológia sokkal gyorsabban kreál új problémákat, mint szüntetné meg a régieket. Ennélfogva a próbák és tévedések hosszú és nehéz időszak vár a technofilekre, hogy kijavítsanak minden hibát a Szép új világukban (már ha sikerül mindet). E toldozgatás óriási megpróbáltatásokkal jár. Tehát nem teljesen egyértelmű, hogy az ipari társadalom fennmaradása kevesebb szenvedéssel jár, mint összeomlása. A technológia olyan csapdába illesztette bele az emberiséget, amelyből nem valószínű a könnyű szabadulás.

A jövő

171. Akkor most képzeljük el, hogy az ipari társadalom túléli az elkövetkezendő évtizedeket, hibáit végül kijavítják, és megfelelően működik. Milyen rendszer lesz ez? Számba vesszünk több lehetséges alternatívát.

172. Elsőként engedjék meg nekünk e víziót: számítástechnikusok sikerrel kifejlesztnek az embereknél jobban teljesítő intelligens gépet. Ebben az esetben valószínűleg minden munkát milliányi, jól szervezett géprendszerek végeznének emberi erőfeszítés nélkül. Mindkét eset lehetséges. A gépeknek engedélyeznék az önálló döntéshozatalt emberi felügyelet hiányában, vagy másképpen az emberi kontroll a gépek felett megszűnne.

173. Ha a gépek önállóan hoznak döntést, még csak nem is sejtethetjük azok eredményét, mert lehetetlen kitalálni, hogyan viselkedik egy intelligens gép. Szeretnénk kihangsúlyozni, hogy ez esetben az emberiség sorsa a gépek könyörületességén múlna. Vitatható, hogy az emberi faj sohasem lesz olyan bolond, hogy minden hatalmat a gépek kezébe adjon. Viszont nem állítjuk sem azt, hogy az emberiség önként adja át majd nekik a hatalmat, sem pedig,

hogy a gépek akaratosan magukhoz ragadják azt. Amit hangsúlyozunk, hogy az emberi faj könnyen belekényszerülhet egy gépektől függő helyzetbe, amiben nincs más praktikus megoldás csak a gépek döntéseinek elfogadása. Ahogy a társadalom problémái egyre inkább összetettebbé válnak, a gépek pedig sokkal intelligensebbé, az emberek még több döntéshozatali jogot adnak át nekik, egyszerűen mert a gép hozta döntés jobb eredményt mutat, mint az emberi. Végül elérünk egy olyan állapotot, amikor a rendszert működtető döntések olyannyira komplexé válnak, hogy az emberek képtelenek lesznek azokat intelligensen meghozni. Ekkor a gépek lesznek a hatékony irányítók. Az emberek nem tudják majd őket csak úgy lekapcsolni, mert függőségük miatt az felérne az öngyilkossággal.

174. Másrészt lehetséges, hogy az emberek megtartják ellenőrzésüket a gépek felett. Ez esetben az átlagember uralhatja privát kis gépeit (mint az autója vagy számítógépe), viszont a hatalmas géprendszereket továbbra is egy szűk elit uralja majd – mint ma, csak két különbséggel. Az előrehaladott technikák által ezen elit fokozottabb ellenőrzés alatt tudja tartani a tömegeket; és mivel az emberi munkára többé nem lesz szükség, a tömeg feleslegessé, megterhelővé válik a rendszer számára. Ha az adott elit könyörtelen, egyszerűen a hatalmas embertömeg kiiktatása mellett dönt. Ha humánus, a propaganda eszközeihez és más pszichológiai, biológiai technikákhoz folyamodhat a születési ráta csökkentéséhez, amíg az emberiség nagy része ki nem hal, meghagyva a földet a maroknyi elitnek. Vagy ha az uralkodó osztály lágyszívű liberálisokból áll, jó pástorként egyengethetik az emberi faj többi részét. Gondjuk lesz rá, hogy mindenki fizikai szükséglete meglegyen, hogy minden gyermek pszichológiailag higiénikus állapotok közt nőjön fel, hogy mindenkinek legyen egy hasznos hobbi, amivel leköti magát, és, hogy bárki, aki elégedetlen életével, megkapja a szükséges „kezelést” a „problémája” meggyógyítására. Persze, az élet olyan céltalan lesz, hogy az embereket pszichológiailag kondicionálni kell majd a hatalmi folyamat-igényük hiányára, vagy rávenni őket, hogy hatalmi ösztönüket egy ártalmatlan hobbi „éljék ki”. E kitenyészett emberek talán boldogok, de bizonyosan nem szabadok lesznek egy ilyen társadalomban. Engedelmes állatokká lesznek silányítva.

175. Most tételezzük fel, hogy a programozók mégsem tudják kifejleszteni a mesterséges intelligenciát, így az emberi munka továbbra is nélkülözhetetlen marad. Ennek ellenére a gépek egyre több egyszerű feladatot tudnak ellátni, így nő a felesleges, kis tudású emberi munkaerő száma. (Látjuk, ez már megtörtént. Sokan nehéznek, vagy lehetetlennek érzik a munkavállalást, mert intellektuális és pszichológiai okokból nem tudják teljesíteni a szükséges fokú tréninget, amivel hasznossá tehetnék magukat a jelen rendszerben.) A megmaradt munkavállalókra pedig egyre növekvő elvárások nehezednek: még több képzés, tudás, valamint még az eddiginél is lojálisabbnak és engedelmesebbnek kell lenniük, hiszen egyre inkább egy gigantikus organizmuson belüli sejthez lesznek hasonlóak. Feladatkörük folyamatosan specializálódik, ezért munkájuk egy bizonyos értelemben elveszti a kapcsolatot a külvilággal a valóság vékony szeletébe sűrítve. A rendszernek mindent be kell vetni (mindegy, hogy biológiai vagy pszichikai módszerekkel), hogy az embereket engedelmessé tegye, hogy képességeiket az igényeihez igazítsa, és, hogy hatalmi ösztönüket egy speciális feladattá „szublimálja”. Azonban az az állítás, miszerint engedelmes emberek kellene egy effajta társadalomba, fenntartásokra szorul. A társadalom megtalálja a módját a hasznos versengésnek, feltéve ha a verseny a rendszer szükségleteit kiszolgáló csatornákon keresztül folyik. Olyan jövőt képzelünk el, amelyben végtelen rivalizálás folyik a pozícióért, presztízsért és hatalomért. Azonban nem több, mint maroknyi ember ülhet majd a piramis csúcsára, ahol a valódi hatalom koncentrálódik (lásd a 163. bekezdést). Visszataszító egy társadalom az olyan, ahol az ember úgy elégítheti ki hatalmi ösztönét, hogy iszonyat embertömegeket ellökve maga elöl megfosztja ŐKET a hatalmi folyamat lehetőségétől.

176. Valaki olyan forgatókönyvet is elképzelt, ahol az általunk tárgyalt egyes nézőpontok egyesülve adnak egy lehetséges kimenetelt. Például lehet, hogy a gépek praktikusán átveszik tőlünk a valódi munkavégzés nagy részét, az embereket meg relatíve marginális feladatokkal foglalják le. Elképzeltető például, hogy a szolgáltatóipar megugró fejlődése biztosít majd megélhetést az emberi lényeknek. Vagyis pucoljuk majd egymás cipőjét, furikázzuk a másikat taxiban, ajándékokat készítünk és várjuk a rendelést az asztalnál. Vízióink teljesen megvetendő végzete az emberi fajnak, és kétségbe vonjuk, hányan tudnának kiteljesedni egy ilyen értelmetlen, lefoglaló munkakörben. Veszélyes feszültség-levezetésben keresik majd a kiutat (drogok, bűnözés, „kultuszok”, gyűlölet csoportok), míg nem adaptálják biológiailag és pszichológiailag őket erre az életvitelre.

177. Felesleges mondanunk, hogy a fenti forgatókönyvek nem merítik ki az összes lehetséges kimenetelt. Csak a számunkra legvalószínűbbnek tűnőket hivatottak bemutatni. Viszont elképzeltünk olyan, kevésbé kézenfekvő forgatókönyvet is, amely a fentiekénél is keserűbbek. Több, mint valószínű, hogy ha az ipari-technológiai rendszer túléli az eljövendő 40-100 évet, kifejleszti majd az általános genetikai karaktert: az individuumok (legalább is a „burzsoá” archetípus, aki a rendszerbe integrálva és azt működtetve birtokolja az összes hatalmat) minden eddiginél függőbbek lesznek a nagyszervezetektől; sokkal „szocializáltabbak” lesznek, mint valaha, jelentősen kiterjedt fizikai és pszichikai tulajdonságaik pedig (lehetőség szerint minél nagyobb mértékben) csak a rájuk szabott tervezés termékei lesznek, nem a szerencse eredményei (vagy Isten akaratáé, stb.); valamint bármit, ami az anyatermészetből megmaradt tudományos tanulmányozásnak vetik alá, tudósok felügyelete és kezelése alatt (vagyis többé nem lesz érintetlen). Hosszú távra előre vetítve (mondjuk máától kezdve néhány évszázad), valószínűleg sem az emberi faj, sem más fontos élőlények nem a mai formájukban léteznek majd, hiszen ha elkezdődik a genetikai módosításuk, nincs okuk egyszer csak befejezni azt, így a modifikáció addig megy majd folyamatosan, amíg az ember és rokonai teljesen meg nem változnak.

178. Bármilyen fog is történni, az biztos, hogy a technológia olyan új fizikai és szociális környezetet teremt az ember köré, amely drasztikusan különbözik a természetes szelekció által emberre adaptált fizikai és pszichológiai környezet spektrumától. Ha az ember mesterséges újratervezéssel nem igazodik ehhez az új környezethez, akkor hosszú és fájdalmas természetes szelekcióval lesz kénytelen adaptálódni. Az előbbi sokkal valószínűbb, mint az utóbbi.

179. Jobb lenne kidobni az egész büzlő rendszert úgy, ahogy van és viselni a következményeit.

Stratégia

180. A technofilek rábírnak minket egy vakmerő ugrásra az ismeretlenbe. Sokan átlátják, mit tesz velünk a technológiai fejlődés, viszont passzívan várnak, mert elkerülhetetlennek gondolják. Mi (Szabadság klub) nem gondoljuk annak. Szerintünk megállítható, a következőkben a megállítására adunk instrukciókat.

181. Ahogy a 166. bekezdésben leírtuk, két fő jelen feladat vár ránk: erősíteni a társadalmi nyomást és az ipari társadalmon belüli feszültséget, valamint megalkotni és népszerűsíteni egy technológia-ellenző eszmét. Ha a rendszer elég feszültté és instabillá válik, lehetséges egy technológiaellenes forradalom kitörése. Hasonlóan a francia és orosz forradalmakhoz. Mindkét említett társadalom egyre növekvő feszültség és gyengeség jeleit mutatta a

tiszteletreméltó forradalmukat megelőző évtizedekben. Ezalatt a régítől különböző jövőképet ajánló ideológiák alakultak. Oroszországban a forradalmárok aktívan munkálkodtak a régi rend aláadásán. Aztán amikor a cári rendszerben elég plusz feszültség keletkezett (a háborús vereség miatt, Franciaországban pedig a pénzügyi válság okán), elsöpörte azt a forradalom. A mi tervünk is hasonló vonalon mozog.

182. A francia és orosz forradalmak bizonyítottan kudarcot vallottak. A legtöbb forradalomnak két célja van. Az egyik a régi társadalmi forma felszámolása, a másik a forradalom által megálmodott új társadalmi forma megvalósítása. A francia és orosz forradalmak (szerencsére!) nem tudták megteremteni a megálmodott újfajta társadalmat, viszont nagy hatékonysággal törölték el a régit. Nincsenek illúzióink egy új, ideális társadalmi forma megteremtésének lehetőségéről. A mi egyetlen célunk a fennálló társadalmi rend elpusztítása.

183. Viszont egy eszmének a negatív ideál mellett pozitívval is kell rendelkeznie, hogy lelkes támogatást nyerjen; éppen úgy kell VALAMIÉRT léteznie, mint valami ELLEN. A mi pozitív ideálunk a Természet. Az ÉRINTETLEN természet: az élő földet működtető, emberi vezetéstől, beavatkozástól és kontrolltól független rendszer. A vad természetbe soroljuk az emberi természet is, amely lehetővé teszi az emberi individuumok működését; az emberi természet azon aspektusát, amely nem rendezett társadalom által szabályozott, hanem a véletlenszerűség, szabad akarat, vagy Isten teremtményeként létezik (vallási és filozófiai nézetektől függően).

184. A természet több szempontból a technológia ellenideálja. A természet (ami a rendszer hatalmán kívül esik) a technológia ellentéte (amely a rendszer hatalmát korlátlan módon terjeszti). A legtöbben egyetértenek velünk abban, hogy a természet gyönyörű; persze végtelen népszerű bája van. A radikális környezetvédőknek MÁR VAN egy eszméje, amely felemeli a természetet a technológia ellenében.³⁴ Nem a természet kedvéért állítunk fel holmi utópikus rémképet vagy újfajta társadalomelméletet. A természet gondoskodik önmagáról: spontán teremtményként létezett jóval bármilyen emberi társadalom előtt, és évszázadokon keresztül éltek vele különböző emberi társadalmak úgy, hogy nem pusztították ilyen látványosan. Az ipari forradalom hatására kezdett bele az ember a természet valódi rombolásába. A természet tehermentesítéséhez nem szükséges újfajta társadalmat teremteni, elég megszabadulni az ipari társadalomtól. Bár ez nem old meg minden gondot garantáltan. Az ipari társadalom iszonyatos sebeket ejtett a természeten, és hosszú idő szükséges a sebek begyógyulásához. Ezen kívül még a preindusztriális társadalmak is képesek jelentősen rombolni a környezetet. Mindazonáltal az ipari rendszer felszámolásával nagy célt teljesítünk.

³⁴ A természet további előnye, hogy a technológia elleneszményeként kivívja sokak vallásos jellegű tiszteletét, tehát a természetet akár vallásos alapon is eszményíthetjük. Igaz, sok társadalomban a vallás a fennálló rendet támogatta és igazolta, viszont az is igaz, hogy gyakran lázadásnak adott táptalajt. Ennél fogva hasznos lenne a technológia-ellenes lázadást vallásos elemmel gazdagítani, annál is inkább, mivel a nyugati társadalmaknak manapság nincs szilárd vallási fundamentuma. A vallást manapság olcsó és átlátszó módon szűk látókörű, következtelen önzésre használják (konzervatívok), cinikus, pénzcsináló kizsákmányolásra (hittérítők), nyers irracionlizmusra degradálják (fundamentalista protestáns szekták, „kultikusok”), vagy néhány egyszerűen csak stagnál (Katolikus, mainstream protestáns egyházak). Egy erős, elterjedt, dinamikus valláshoz legközelebb álló dolog nyugaton az elmúlt években a kvázi-vallásos baloldaliság, viszont a baloldali mozgalmaknak manapság szétdaraboltak, és nincs tiszta, egységes, inspiráló céljuk. Tehát vallási vákuum keletkezett társadalmunkban, amelyet talán betölthet egy természetbarát és technológiaellenző vallás. Viszont hiba lenne kiötni egy mesterséges vallást e szerep betöltésére. Egy ilyen, kitalált vallás halálra van ítélve. Vegyük például a „Gaia-elméletet”. A követői TÉNYLEG hisznek benne, vagy csak megjártsszák? Mert ha színjáték, úgyis megbukik az egész. Minden bizonnyal jobban tesszük, ha még nem viszünk vallásos színezetet a természet és technológia harcába, amíg maga az egyén TÉNYLEGESEN nem hisz benne, és amíg nem ébreszt mély, erős, hiteles választ a többi emberben is.

Nagy nyomástól szabadítjuk meg a természetet, hogy az elkezdjen regenerálódni. Megszünteti a szervezett társadalom kapacitását a természet növekvő ellenőrzésére (beleértve az emberi természetet is). Bármilyen társadalom jön létre az ipari rendszer felszámolás után, bizonyosan közelebb kerül majd a természethez, hiszen fejlett technológia hiányában másképp NEM IS TUD élni az ember. Élelemszerzéshez parasztok, pásztorok, halászok, vadászok stb. kellenek. Általában véve elmondható, hogy a lokális autonómia is nőni fog, mert fejlett technológia és gyors kommunikáció nélkül a kormányok és nagyszervezetek kis kapacitással tudják majd csak ellenőrizni e helyi közösségeket.

185. Ami azt illeti, az ipai társadalom megsemmisítésének lesznek negatív következményei – nem lakatható jól a kecskét úgy, hogy a káposzta is maradjon. Valamit valamiért.

186. A legtöbb ember utálja a pszichológiai feszültséget. Emiatt kerülnek a komoly gondolkodást szociális kérdésekben, vagy a hasonló témákat egyszerű, fekete-fehér relációban prezentálják: EZ nagyon jó, AZ nagyon rossz. A forradalmi ideológia ezért kétszintű kell legyen.

187. A szofisztikáltabb szinten az eszmének intelligens, gondolkodó és racionális emberekhez kell szólnia. A cél olyan emberekből álló mag megteremtése, akik ésszerű, átgondolt alapon ellenzik az ipari rendszert, felismerik a benne rejlő problémákat és kettősséget, valamint a rendszer eltávolításának az árát. Rendkívül fontos az effajta emberek megnyerése, mivel jó képességük lévén képesek hatni másokra. A lehető legracionálisabb szinten kell megszólítani őket. A tényeket szándékosan nem másíthatjuk meg, az indulatos nyelvezet pedig kerülendő. Ez nem azt jelenti, hogy nem szólhatunk érzelmekhez, ha mégis, nyomatékosan tartózkodnunk kell az igazság elferdítésétől, és mindentől, ami lerombolná az eszme intellektuális tiszteletét.

188. A második szinten egyszerűsített formában kell propagálni az ideológiát, hogy a nem gondolkodó többség is világos kifejezésekkel észlelje a technológia és természet konfliktusát. De még ezen a szinten sem szabad olcsó, szókimondó, irracionális nyelven kifejezni magunkat, mert az elijeszti a gondolkodó, racionális típusokat. Az alantas, demagóg propaganda néha rövid távú, látványos hasznot hoz, viszont sokkal előnyösebb a kis számú, intelligens emberek hosszú távú lojalitásának megtartása, mint a nem gondolkodó, ingatag csöcselék indulatának felélesztése, mert ők rögtön megváltoztatják hozzáállásukat, amint valaki jobb propaganda csellel hozakodik elő. Ugyanakkor a demagóg propaganda is szükséges ha a rendszer közelít az összeomláshoz, és a konkurens eszmék döntő küzdelemben rivalizálnak egymással az új világnézetbeli dominanciáért.

189. A végső küzdelem előtt a forradalmárok nem remélhetik az emberek többségét maguk mellett. A történelmet aktív, céltudatos kisebbségek írják, nem a többség, akinek vajmi kevés fogalma van arról, mit is akar valójában. A forradalom előestéjéig³⁵ a forradalmároknak inkább egy mélyen elkötelezett emberekből álló kemény mag kiépítése lesz a feladatuk, mint a sekélyes többség megnyerése. Ami a többséget illeti, elég, ha folyamatosan emlékeztetjük őket az új eszme létezésére; noha természetesen az lenne a legjobb, ha olyan széleskörű többségi támogatást nyernénk, amely még nem gyengítené a komolyan elhivatott keménymagot.

190. Bárminemű szociális konfliktus segít destabilizálni a rendszert, de a konfliktust kiobbantóknak ügyelni kell annak irányára. A frontszakasznak az embertömegek és az ipari társadalmat uraló elit között kell húzódnia (politikusok, tudósok, magas rangú vállalati vezetők, köztisztviselők stb.), NEM a forradalmárok és az emberek közt. Például, az rossz forradalmi stratégia lenne, ha az amerikaiakat fogyasztási szokásaik miatt ítélnénk el. Helyette

³⁵ Feltéve, ha megtörténik e végső lökés. Elképzelhetően az ipari társadalom fokozatosan, vagy darabonként kerül felszámolásra (lásd a 4, 167. bekezdéseket és a 32. lábjegyzetet).

az átlag amerikaiakat a marketingipar áldozataként kell feltüntetni, amely rászédte, hogy megvegye a sok szemetet, amire nem is lesz szüksége, ráadásul ez nagyon csekély kompenzáció elvesztett szabadságáért. Közelítsünk a tények felől! Hozzáállás kérdése, hogy az embereket manipuláló rábeszélőgépet* hibáztatod, vagy magát a befolyásolásra fogékony tömeget. Stratégiánk szempontjából általában kerülni kell a tömegek hibáztatását.

191. Kétszer is meg kell gondolni a (technológiát kezelő) hatalmi elit és köznép közti konfliktus kioldását (amely felett érvényesíti e hatalmat). Először is, másfajta konfliktusok hajlamosak elterelni a figyelmet a fontosabbakról (hatalmi elit vs. átlagember, technológia vs természet); másodsor, a másfajta konfliktusok magát a technológizációt is ösztönzik, mivel mindkét fél ellenfele legyőzéséhez használja a technológiát. Tisztán látszik ez a nemzetek közötti és nemzetben belüli rivalizálásban. Például, sok színes bőrű amerikai vezető ég a vágytól, hogy hatalommal ruházza fel az afro-amerikaiakat, visszahelyezve őket a technológiai hatalmi elitbe. Azt akarják, legyen több fekete kormányhivatalnok, tudós, vállalati vezető, és így tovább. Ezúton segítenek felszívni az afro-amerikai szubkultúrát a technológiai rendszerbe. Általánosságban szólva, olyan konfliktusokat kell csak szítani, amelyek beleillenek a „hatalmi elit vs. átlagember, technológia vs természet” keretbe.

192. Viszont az e keretek közé nem illeszthető etnikai konfliktusokat nem a kisebbségi jogok militáns pártfogásával kell helyteleníteni (lásd a 21, 29. bekezdéseket). Helyette a forradalmároknak ki kell emelniük, hogy ha a kisebbségek több-kevesebb problémától szenvednek is, azok periférikus jelentőségűek. Valódi ellenségünk az ipari-technológiai rendszer, valódi célunk az ellene folytatott harc, az etnikai megkülönböztetés így a mi szempontunkból nem fontos.

193. A forradalom, amire gondolunk nem feltétlenül kormányellenes fegyveres felkelés. Tartalmazhat is, és nem is fizikai erőszakot, de semmiképp sem POLITIKAI forradalom lesz. Nem a politikán, hanem a technológián és a gazdaságon van a hangsúly.³⁶

194. Mindenesetre a forradalmároknak EL KELL KERÜLNIÜK a politikai hatalom felvételét, legyen az legális vagy illegális, amíg az ipari rendszer eléri azt a kritikus pontot, amikor bukása egyértelművé válik a legtöbb ember szemében. Tegyük fel például, hogy egy „környezetvédő” párt képviseleti többséget nyer az Egyesült Államok kongresszusában. Azért, hogy ne árulják el saját eszmeiségüket, szigorú szabályozásokkal visszajára kell fordítani a gazdasági növekedést. Az átlagember számára ez katasztrofális következményekkel járna: tömeges munkanélküliség, áruforgalom csökkenés stb. Még ha e iszonyú hátrányokat valamilyen emberfeletti teljesítményű menedzsmenttel el is kerülik, az embereknek le kellene mondaniuk a megszokott luxus életmódról. Az egyre növekvő elégedetlenség nyomán a „környezetvédő” pártot leszavaznák, a forradalmárok pedig ezzel súlyos vereséget szenvednének. Ezen ellenpélda miatt is, a forradalmároknak le kell mondani a politizálásról, amíg a rendszer nem kerül olyan mélypontra, hogy az ebből adódó nehézségek gyökere az ipari rendszer kudarcára mutasson a forradalmi politika helyett. A technológia-ellenes forradalmat kívülállóknak kell kivívják, és alulról, nem pedig felülről kezdeményezve.

195. A forradalom nemzetközi és globális kell legyen. Nem lehet nemzetről nemzetre kivitelezni. Hacsak kitudódna, hogy például az Egyesült Államok visszavesz a technológiai

* E szabadfordítás célzott utalás E. Aronson és A.E. Pratkanis témába vágó alapművének a címére (*A rábeszélőgép - Élni és visszaélni a meggyőzés mindennapos mesterségével*, Ab Ovo, 2012.), melyet a fordító elhivatottságból fontosnak érez itt megemlíteni. (K.D.)

³⁶ Még (talán) az is elképzelhető, hogy a forradalom csak egy tömeges szemléletváltás lesz a technológia irányába, ami egy relatíve fokozatos, fájdalommentes kiválást eredményez az ipari rendszerből. Ezzel nagy szerencsénk lenne. Sokkalta valószínűbb azonban, hogy a nem technológiai társadalomra váltás súlyos konfliktusoktól és katasztrófáktól lesz terhes.

fejlesztésből és gazdasági növekedésből, az emberek hisztérikus sikítózásba kezdenének, hogy ha mi lemaradunk, Japán leahagy minket a technikában. Szent robot! A föld letér a pályájáról, ha a japánok több autót adnak el, mint mi! (A technológia nagy támogatója a nacionalizmus.) Sokkal ésszerűbb példával élve, ha a világ relatíve demokratikus nemzetei lemaradnának a technológiában, mialatt a csúf diktatúrák, mint Kína, Vietnám és Észak-Korea tovább fejlődne, végül diktátorok uralnák a földgolyót. Ezért kell egyszerre támadnunk az ipari rendszert minden országban, a lehető legkiterjedtebb módon. Való igaz, nem biztos, hogy a rendszer megközelítőleg egy időben, világszerte megsemmisíthető, és még az is elképzelhető, hogy az eltávolítására tett kísérlet a diktátorok rendszerének az uralmához vezet. Ezt meg kell kockáztatnunk. És érdemes is, mivel a különbség egy „demokratikus” ipari rendszer és egy diktatúra között, össze sem hasonlítható az ipari és nem-ipari társadalom közti szakadékkal.³⁷ Sőt, még az is igaz, hogy előnyösebb egy diktátor által irányított ipari rendszer, mert ezek hatástalansága általában bizonyított, ezért feltételezhetően könnyebben össze is omlanak. Nézzük csak meg Kubát!

196. A forradalmároknak olyan intézményeket kell favorizálni, amelyek a világgazdaságot egy egyesült egészévé kövacsolják. Az olyan, szabadkereskedelmi egyezmények, mint a NAFTA vagy GATT kétségkívül környezetkárosítóak rövidtávon, hosszú távon viszont előnyösek, mivel növelik a nemzetek egymásrautaltságát. Egyszerűbb világszinten lerombolni az ipari rendszert úgy, ha a világgazdaság olyannyira egységes, hogy egyetlen domináns nemzetében bekövetkező üzemzavar kivétel az összes iparosított országra.

197. Néhányan leegyszerűsítve azt mondják, a modern embernek túl nagy hatalma, és túl nagy kontrollja van a természet felett; az emberi faj passzívabb hozzáállása mellett érvelnek. Legjobb esetben is homályosan fejezik ki magukat, ugyanis helytelenül különböztetik meg a NAGYSZERVEZETEK és az EGYÉNEK vagy KISKÖZÖSSÉGEK hatalmát. Hiba a hatalomnélküliséget és passzivitást preferálni, ugyanis az embernek SZÜKSÉGE VAN hatalomra. A modern ember, mint kollektív entitás – vagyis, az ipari rendszer – mérhetetlen hatalommal bír a természet felett, és mi (Szabadság klub) ezt ördöginek tartjuk. A modern INDIVIDUUMOK és KIS CSOPORTJAİK sokkal kevesebb hatalommal bírnak, mint a primitív ember valaha. Ugyanis a „modern ember” iszonyat hatalmát nem egyének vagy kisközösségek, hanem nagyszervezetek gyakorolják. Csak nagyon szűk határok közt tudja az átlag modern EGYÉN kezelni a technológia erejét, és még úgy is csak a rendszer felügyelete és ellenőrzése alatt. (Mindenhez engedélyre van szükség, az engedély pedig szabályokkal és szabályzásokkal jár.) Az individuumnak csak az a fajta technikai hatalom áll birtokában, amit a rendszer biztosít számára. A természet feletti SZEMÉLYES hatalma csekély.

198. A primitív INDIVIDUUMOKNAK és KISKÖZÖSSÉGEKNEK éppenséggel tekintélyes hatalma volt a természet felett; vagy talán jobb lenne azt mondanunk, hatalma a természetben BELÜL. Ha ételre volt szüksége, ismerte az ehető gyökereket, vagy kifigyelte a zsákmány útvonalát és elejtette azt házi készítésű fegyverrel. Tudta, hogy védje meg magát a hidegtől, esőtől, a veszélyes állatoktól stb. Ámde a primitív ember relatíve kis sebet ejtett a természetben, mert a primitív kultúrák KOLLEKTÍV ereje elhanyagolható az ipari társadalom KOLLEKTÍV hatalmához képest.

199. Ahelyett, hogy a hatalomnélküliségért és passzivitásért ágálunk, az IPARI RENDSZER hatalmának letörése mellett kell érvelnünk, hiszen az nagyban NÖVELI majd az EGYÉNEK és KISKÖZÖSSÉGEK hatalmát és szabadságát.

200. Míg az ipari rendszer végleg össze nem omlik, a forradalmárok EGYETLEN célja a rendszer elpusztítása kell legyen. Egyéb célok elterelik a figyelmet és az energiát a fő céltól.

³⁷ Az átlagember életének meghatározása szempontjából egy társadalom gazdasági és technológiai felépítése sokkal lényegesebb a politikai berendezkedésénél (lásd a 95, 119. bekezdéseket és a 16, 18. jegyzeteket).

Ez azért is fontos, mert ha a forradalmárok megengednek maguknak bármilyen ettől eltérő egyéb célt, kísértésbe esnek, hogy használják a technológiát a másik cél elérése érdekében. Ha engednek a kísértésnek beleesnek a techno-csapdába, mert a modern technológia olyannyira egységesült és jól szervezett rendszer, hogy ha valaki egy KEVÉS technológia nélkül akar élni, kénytelen az EGÉSZ technológiától megválni, vagyis többé nem csak bizonyos mennyiségű technológiát kell nélkülöznie.

201. Tétélezzük fel például, hogy a forradalmárok a „társadalmi igazságosságot” tűzik ki alternatív céljukként. Az emberi természet az ami, a társadalmi igazságosság nem jön csak úgy magától; ki kell kényszeríteni. Hogy kikényszerítsék, a forradalmároknak megtartani kéne a központosítást és a kontrollt. Ehhez szükségük lenne gyors hosszú távú szállítmányozásra és kommunikációra, vagyis minden távkommunikációt és közlekedést elősegítő technológiára. A szegények ruháztatásához és etetéséhez mezőgazdaság és manufakturális technológia kell. És így tovább. A szociális igazságosság biztosítására tett kísérlet tehát rákényszerítené őket a technológiai rendszer legtöbb részének használatára. Nem azért, mert ellenezzük a társadalmi egyenlőséget, de nem szabad letérnünk a technológia összeűzása felé vezető rögzített útról.

202. A forradalmárok rendszerellenes támadása reménytelen lenne NÉHÁNY modern technikai vívmány használata nélkül. Ha mást nem, a tömegmédiát használniuk kell üzenetük terjesztéséhez. De CSAK egy célból használhatják a modern technológiát: a technológiai rendszer elleni támadásra.

203. Képzeljünk el egy alkoholistát, előtte egy hordó borral. Ezt mondja magának: „A bor nem ártalmas, ha mértékkel iszod. Nem hiába mondják, hogy kis mértékben orvosság! Nem lesz semmi bajom, ha iszom egy cseppet...” Nos, gondolom tudják mi jön ezután. Sose felejtjük el, az emberiség és a technológia olyan, mint az alkoholista és az üveg bor!

204. A forradalmároknak annyi gyerekük kell szülessen, amennyi csak lehet. Tudományosan bizonyított, hogy a társadalmi magatartás jelentős mértékben öröklődik. Senki sem állítja, hogy a szociális viselkedés egy ember genetikai felépítésének az egyenes következménye, de láthatóan a személyi jellemvonások részben örökölték, és ezen személyes jellemzők (társadalmunk kontextusán belül) nagy valószínűséggel hajlamosak az egyént ilyen, vagy olyan fajta társadalmi viselkedésre ösztönözni. Sok ellenvetés jön ezen megállapításra, viszont gyenge lábakon állnak és ideológiai indíttatásúnak tűnnek. Mindenesetre senki sem vitatja, hogy a gyermekek hajlamosak azon általános társas jellemzőket magukon viselni, amelyeket szüleik. A mi nézőpontunkból egyáltalán nem számít, genetikai vagy szerzett úton vette-e át ezeket a gyerekek. Mindkét esetben ÁTVETTE.

205. A gond az, hogy a legtöbb embert, aki kész az ipari rendszer-ellenes lázadásra, a népesedés problémája is foglalkoztatja, ezért kevés gyermek vállalására hajlandóak, vagy egyre sem. Ezzel átjátszhatják a világot affajta embereknek, akik támogatják, vagy legalábbis elfogadják az ipari rendszert. Hogy bebiztosítsák a forradalmárok erős, következő generációját, a mostani nemzedéknek bőséggel reprodukálnia kell magát. Ezzel csak kicsit rontanak a népesedési helyzeten. A legfontosabb probléma pedig az ipari rendszerről való „gondoskodás”, mert amint az ipari rendszer eltűnik, a világ népessége szükségszerűen csökkenésnek indul (lásd a 167. bekezdést); amíg viszont túlél, folytatja az élelmiszertermelési technikák újabb fejlesztését, amivel talán lehetővé teszi a világ népességének majdnem korlátlan növelését.

206. A forradalmi stratégia tekintetében egyetlen abszolút dolgot bizonygattunk, névleg, hogy egy kiemelkedő célunk a modern technológia eltörlése kell legyen, és nem engedhetünk meg magunknak konkurens célokat ezen kívül. A többihez a forradalmároknak empirikus

úton kell közelíteni. Ha az ebből következő tapasztalat azt mutatja, hogy a fenti bekezdések javaslatai nem vezetnek jó eredményhez, el kell vetni e javaslatokat.

Kétfajta technológia

207. Valószínűleg felvetődhet egy érv javasolt forradalmunk bukása mellett, hiszen (állítják) a történelem során a technológia mindig csak fejlődött, sosem hanyatlott, vagyis technológiai regresszió nem lehetséges. Viszont ez hamis állítás.

208. Két fajta technológiát különböztetünk meg: az egyiket kisipari, a másikat szervezet-függő technológiának nevezzük. A kisipari technikát kisközösségek használják külső segítség nélkül. A szervezet-függő technika nagy volumenű társadalmi szervezetektől függ. Tisztában vagyunk vele, hogy kisipari technológiában nincs jelentős regresszió. A szervezet-függő technológia VISZONT hanyatlásnak indul, ha leáll a szociális rendszer, amelytől függ. Példa: amikor a Római Birodalom szétesett, a rómaiak kisipari technológiája megmaradt, mert minden ügyesebb falusi kézműves tudott például vízi malmot építeni, minden tehetséges kovács képes volt római módszerrel edzeni a vasat, stb. A római szervezet-függő technológia viszont HANYATLÁSNAK INDULT. Vízvezetékeik elromlottak, és sosem újjátartották fel. Útreakonstruktív módszereik elvesztek. A római típusú városi közegészségügyi rendszer feledésbe merült, ezért egészen a közelmúltig az antik Rómához hasonló köztisztasági hálózat létezett az európai városokban.

209. Azért nem tűnik folyamatosan fejlődőnek a technológia, mert megközelítőleg 1-2 századdal az ipari forradalom előtt a létező technológia mind kisipari volt. Ekkor a legtöbb technika fejlődésnek indult, mivel az ipari forradalom szervezet-függő technológia. Vegyük példaként a hűtőszekrényt! Gyári alkatrészek vagy posztindusztriális műszaki üzletek hiányában jóformán képtelenség lenne maroknyi, helyi kézműves csapatnak összeraknia egy frizsidert. De még ha valami csoda folytán össze tudnak is állítani egyet, megbízható áramforrás nélkül használhatatlan lenne. Akkor fel kéne duzzasztani egy forrást és generátort építeni hozzá. A generátorhoz tonnányi huzal szükséges. Hogyan tudnának vezetékeket készíteni modern gépsorok nélkül? És honnan szereznék megfelelő gázt a hűtőbe? Sokkal egyszerűbb lenne jégvermet ásni, vagy szárítással és füstöléssel tartósítani az élelmiszert, mint ahogy a hűtőszekrény feltalálása előtt tették.

210. Ebből következően egyértelmű, ha az ipari rendszer egyszer teljesen megszűnik, a hűtőgépgyártás technológiája is hamar vele veszne. Mindez igaz más szervezet-függő technológiákra. És ha egyszer e technológia mondjuk egy egész generáció számára válik elérhetlenné, századokba telne annak újjáépítése, mint ahogy megjelenésekor is. Néhány műszaki könyv élné túl az összeomlást. Egy ipari társadalom, külső segítség nélkül, a semmiből építkezve csak állomásonként tud felépülni: eszközök kellene az eszközök készítéséhez, és így tovább.... Egy társadalmi szervezetben a gazdasági fejlődés hosszú folyamata szükséges. És még a technológia-ellenző ideológia hiányában sincs okunk azt hinni, hogy bárki is hajlandó lesz újjáépíteni az ipari társadalmat. A „fejlődésért” lelkesedés jelensége a modern társadalmi forma velejárója, és úgy tűnik nem is létezett a XVII. századot megelőzően.

211. A késő középkorban négy fő, egyenlően „fejlett” civilizáció létezett: Európa, az Iszlám világ, India, és a Távolság kelet (Kína, Japán, Korea). Ezek közül három többé-kevésbé stabil maradt, csak Európa vált dinamikusan fejlődővé. Senki sem tudja, miért pont Európa; a történéseknek megvannak a maguk elméletei, de mind csak spekuláció. Akárhogy is, biztos,

hogy a gyors fejlődés a technológiai társadalom irányába speciális körülmények közt bukkan fel. Tehát nincs okunk feltételezni, hogy egy hosszan tartó technológiai hanyatlás nem kivitelezhető.

212. Vajon a társadalom VÉGÜL újra kifejlődik egy ipari-technológiai formában? Lehetséges, de felesleges aggódnunk miatta, ugyanis nem jósolhatunk, vagy befolyásolhatunk 500-1000 évvel előre a jövőben. E problémákkal az akkor élő embereknek kell foglalkozniuk.

A baloldaliság veszélye

213. A baloldaliak és a hozzájuk hasonló pszichológiai típusok lázadási szükséglete és mozgalmi szerepvállalása miatt gyakran nem vonzódnak azokhoz a lázadó vagy aktivista mozgalmakhoz, amelyek célja és tagsága kezdettől fogva nem balos. A baloldali típusúak beáramlása könnyen változtatható egy nem baloldali mozgalmat balossá, ekképp eltorzítva és helyettesítve a mozgalom eredeti céljait baloldali célokkal.

214. Ennek elkerülése végett egy természetet magasztaló, technológia-ellenes mozgalomnak eltökélten anti-baloldali álláspontot kell foglalnia, és elkerülni velük bármilyen kollaborációt. Hosszútávon, a baloldaliság összeegyeztethetetlen az anyatermészettel, az emberi szabadsággal, és a modern technológia elpusztításával. A baloldaliság kollektívizmussal; keresi az alkalmat az egész glóbusz (a természet és az emberi faj) egygyé kovácsolására. Ez viszont maga után vonja a természet és az emberi élet szervezett társadalom általi kezelését, és igényli a fejlett technológiát. Nem létezhet egyesült világ transzport és kommunikáció nélkül, nem szerethetted meg az embereket egymással szofisztikált pszichológiai technikák nélkül, és nem állhat fenn „tervezett a társadalom” szükséges technológiai alapzat hiányában. Mindennek tetejében a baloldaliságot a hatalmi igény hajtja, még hozzá egy tömegmozgalommal vagy szervezettel való azonosuláson keresztül. Valószínűtlen, hogy a baloldaliak valaha feladják a technológiát, hiszen a technika túl értékes a kollektív hatalmi forráshoz.

215. Az anarchista³⁸ is hatalomra vágyik, de individuális vagy kisközösségi alapon; az egyéntől vagy kisközösségektől várja, hogy legyenek képesek irányítani saját életük körülményeit. Azért ellenzi a technológiát, mert az a kisközösségeket nagyszervezetektől teszi függővé.

216. Néhány baloldali látszólag ellenzi a technológiát, de csak addig a pontig, amíg kívülálló, és amíg a technológiai rendszert nem baloldaliak vezetik. Ha egy baloldali egyszer hatalmi pozícióba jut, vagyis a technológiai rendszer egy eszközévé válik, lelkesen promotálja működését. Ezzel megismétlik azt a sablont, amit a baloldaliság története mutat a múltban újra és újra. Amíg a bolsevikok nem voltak hatalmon Oroszországban, keményen ellenezték a cenzúrát és a titkosrendőrséget, az etnikai kisebbségek önrendelkezését hirdették, és így tovább; viszont amint maguk ültek a bársonyszékekbe, még szigorúbb cenzúrát és még kegyetlenebb titkosrendőrséget hoztak létre, mint ami a cári korszakban létezett, és legalább annyira elnyomták az etnikai kisebbségeket, mint a cárok. Pár évtizede az Egyesült Államokban a baloldaliak kisebbségben voltak az egyetemeken, a baloldali érzelmű professzorok pedig erőteljesen támogatták az akadémikus szabadságot; manapság viszont, a

³⁸ Ez az állítás a mi sajátos anarchizmus-meghatározásunkra vonatkozik. Társadalmi magatartásformák széles spektruma lehet „anarchista”, és lehet, hogy magát anarchistának valló egyén nem tudja elfogadni a 215. bekezdésben leírt állításunkat. Jut eszembe, megjegyzendő, hogy van olyan nem erőszakos anarchista mozgalom, amelynek tagjai nagy valószínűséggel nem fogadnák el a Szabadság klubot anarchistának, és bizonyosan nem helyeselnék a Szabadság klub erőszakos módszereit.

baloldali dominanciájú egyetemeken, készen állnak elvenni mindenki más akadémikus szabadságát. (Ez a „politikai korrektség.”) Ugyanez fog következni a balos technológiával: ha egyszer megszerzik felette az ellenőrzést, elnyomásra fogják használni.

217. A korábbi forradalmakban, a leginkább hataloméhes baloldaliak (megismétlődve) először nem baloldali forradalmárokkal szövetkeztek, aztán szabados hajlamú baloldaliakkal, majd átejtették őket a hatalmuk növelése érdekében. Ezt csinálta Robespierre a francia forradalomban, a bolsevikok az orosz forradalomban, a kommunisták 1938-ban Spanyolországban, és Castro, követői élén Kubában. A baloldal történelmének okán, nagy balgaság volna manapság a nem baloldali forradalmároknak kollaborálni a baloldaliakkal.

218. Több gondolkodó mutatott rá, hogy a baloldaliság egyfajta vallás. Szigorú értelemben nem az, mert a baloldali doktrína nem tekint alapul semmilyen természetfeletti létformát. Viszont egy baloldali számára a baloldaliság nagyobb pszichológiai szerepet játszik, mint a vallás néhány embernél. A baloldalnak hinnie KELL a baloldaliságban; ez élteti pszichológiai gazdaságát. Hitét nem befolyásolhatja könnyen a logika és a tények. Mélyen meg van róla győződve, hogy a baloldaliság morálisan Helyes (nagybetűvel), és nemhogy joga, de kötelessége mindenkire kiterjeszteni a baloldali moralitást. (Ugyanakkor sokan, akikre mi a „balos” jelzőt használjuk, nem gondolják magukat baloldalnak, és nem is írják le hitrendszerüket baloldaliként. Azért használjuk a „baloldali” terminust, mert nincs jobb kifejezésünk az ide vonatkozó hitvallás egész spektrumának kijelöléséhez, mint feminista-, melegjogi-, politikailag korrekt mozgalmak stb.; és mert ezen mozgalmaknak erős kötődése van a régi baloddallal. Lásd a 227-230. bekezdéseket.)

219. A baloldaliság totalitárius erő. Bárhol is kerüljön hatalomra, hajlamos bevenni minden privát szférát és belekényszeríteni minden önálló gondolatot egy balos öntőformába. Ez részben a kvázi-vallásos karakterének köszönhető: minden, ami ezzel ellentétes Bűnnek számít. Sokkal fontosabb, hogy a baloldali hatalmi ösztöne miatt számít totalitárius erőnek. A baloldali egy tömegmozgalommal való azonosuláson keresztül keresi hatalmi igényének a kielégítését, és ezen mozgalom céljainak keresésével és elérésével akarja hatalmát érvényesíteni (lásd 83. bekezdés). És nem számít, milyen messzire jutott a mozgalom célja elérésében, a baloldali sosem elégedett, hiszen tevékenysége pótcselekvés (lásd 41. bekezdés). Tehát a baloldali valódi motivációja nem a baloldal látszólagos célja; a valóságban a hatalomérzet motiválja, amiért küzd, s miután pedig elér egy társadalmi célt.³⁹ A baloldali következetesen elégedetlen elért céljait illetően; hatalmi folyamati szükséglete folyamatosan új célok kitűzéséhez vezet. A baloldali statisztikai egyenlőséget akar a kisebbségek eredményeiben. Ha ez megtörtént, statisztikai egyenlőség véghezviteléhez ragaszkodik. És addig, amíg bárki egyetlen negatív gondolatot is hordoz elméje távoli zugában a kisebbségekről, a baloldalnak újra kell nevelnie őt. Nem áll meg az etnikai kisebbségeknél; senki sem vélekedhet rosszállóan a homoszexuálisokról, fogyatékkal élőkről, kövérekről, öregekről, csúnyákról és így tovább és tovább. Nem elég az embereket tájékoztatni a dohányzás ártalmairól; a figyelmeztetést minden egyes doboz cigarettára ki kell helyezni. Majd a dohánytermékek hirdetését szigorítani, ha nem betiltani kell. Az aktivisták nem nyugszanak, amíg a dohányt törvényen kívül nem helyezik, aztán mennek tovább az alkoholra, a gyorséttermi kajára, stb. Az aktivisták jó okkal átfogóan harcoltak a gyermekbántalmazás ellen. Most viszont minden fajta testi fenyegetést be akarnak szüntetni. Ha ez megtörtént, be akarnak majd tiltani valami mást, amit egészségtelennek találnak, aztán még egy dolgot, és még egyet. Nem elégednek meg addig, amíg nem szereznek teljes ellenőrzést mindennemű gyermeknevelési technika felett. Aztán továbblépnek egy másik okra.

³⁹ Sok baloldali a rosszindulat is motivál, amely részben valószínűleg a frusztrált hatalmi szükséglet eredménye.

220. Mondjuk, hogy megkérünk egy baloldalt, készítsen listát MINDEN olyan dologról, ami rossz a társadalomban, és tegyük fel, MINDEN általa követelt szociális változtatást bevezettünk. Biztosra vehetjük, hogy pár éven belül a baloldaliak többsége talál valami új kivetni valót, valami új, társadalmi „gonoszsgot”, amin javítani kell: mert (még egyszer) a baloldalt kevésbé motiválja a társadalom betegsége iránti aggodalom, sokkal inkább a hatalmi ösztönének kielégítésére érzett késztetése, amit a társadalomra kivetett megoldásaival elégít ki.

221. A gondolataikra erőltetett szigorítások, valamint a magas fokú szocializálódásukból következő viselkedésük miatt, sok túlszocializált baloldali nem tud úgy küzdeni a hatalomért, ahogy a többi ember. Számukra a hatalmi ösztönnek csak egy morálisan elfogadható kivitelezése van, és ez a küzdelemben lakozik, melynek során kiterjesztik moralitásukat mindenki másra.

222. A baloldaliak (különösen a túlszocializáltak) Igazhívők, Eric Hoffer *Az igazhívő** című könyve értelmében. De nem minden Igazhívő ugyanolyan pszichológiai típus, mint a baloldali. Feltételezhetően egy igazhívő náci például, pszichológiailag nagyban különbözik tőle. Az egy cél érdekében bevetett feltétlen odaadásuk miatt az Igazhívők hasznosak, és talán szükséges alkotórészei bármilyen forradalmi mozgalomnak. Ez felvet egy olyan problémát, amelyet muszáj beismernünk, és amit nem tudjuk, hogy kell kezelni. Nem vagyunk biztosak benne, hogy vethetnénk be az Igazhívők energiáit a technológia elleni forradalomban. Jelenleg annyit tudunk mondani, hogy nem biztonságos Igazhívőket toborozni a forradalomhoz, amíg az elkötelezettségük kizárólagosan a technológia elpusztítására nem korlátozódik. Ha más eszmény iránt is elkötelezte magát, szándékában állhat használni a technológiát, mint eszközt az ideálja eléréséhez (lásd 220-221. bekezdéseket).

223. Néhány olvasó erre azt mondja majd, „Ez a dolog a baloldaliságról egy kalap szar. Ismerem Janit és Jankát, akik balosok és egyáltalán nincsenek totalitárius hajlamaik.” Való igaz, sok baloldali (valószínűleg a nagy többség), tisztelettudó ember, aki őszintén hisz más értékeinek tolerálásában (egy pontig), és nem akarja önkényes eszközökkel elérni társadalmi célkitűzéseit. Baloldaliakról szóló megjegyzéseink nem alkalmazhatóak minden balos individuumban, viszont azokon keresztül leírható a baloldali mozgalmak általános jellemzője. És egy mozgalom általános karaktere nem szükségszerűen determinálható az abban részt vállaló, különböző típusú emberek többsége által.

224. A baloldali mozgalmakban pozíciókhoz jutott személyek általában a leghataloméhesebb típusú baloldaliak, mivel a hataloméhes emberek igyekeznek legkeményebben bekerülni a hatalmi státuszba. Ha a hataloméhes típus egyszer megszerzi a mozgalom irányításának hatalmát, számos szelídebb fajta balos ellenzi majd a vezető tevékenységét belülről, habár nem tudnak ellene mit tenni. SZÜKSÉGŰK van a mozgalomba vetett hitükre, és mivel nem adják fel e hitet, vezetőikkel tartanak. Persze, NÉHÁNYUKNAK van mersze szembe szállni a felmerülő totalitárius tendenciákkal, viszont veszteni fognak azért, mert a hataloméhes-machiavelliánus fajta jobban szervező, kegyetlenebb és gondoskodik az erős hatalmi bázisának kiépítéséről.

225. E jelenség tisztán megmutatkozik Oroszországban, és más országokban, ahol a baloldal kerekedett felül. Hasonlóan a kommunizmus összeomlása előtt, a baloldali meggyőződésű nyugat kevésbé kritizálta a Szovjetuniót. Ha szurkálódva beismerték is, hogy a Szovjetunió sok rossz dolgot tett, utána mentséget próbáltak találni a kommunisták számára, és a nyugat hibáiról kezdtek beszélni. Mindig is ellenezték a nyugat kommunista-agresszió ellenes, katonai ellenállását. A baloldaliak erősen tiltakoztak világszerte az USA vietnami

* Eric Hoffer: *The True Believer: Thoughts on the Nature of Mass Movements*. HarperCollins, 2011. A fordító megjegyzése. (K.D.)

intervenciója ellen, amikor meg a Szovjetunió támadta meg Afganisztánt, nem tettek semmit. Nem mintha helyeselték volna a szovjetek akcióját; csupán balos hitvallásuk miatt egyszerűen nem bírtak volna ellenkezni a kommunistákkal. Manapság azon egyetemeken, ahol a „politikai korrektség” dominál, valószínűleg sok balos ellenzi magánemberként az akadémikus szabadság elnyomását, viszont nem tesznek ellene semmit.

226. Tehát a tény, hogy sok baloldali egyén személy szerint jóindulatú és elég toleráns típus nem jelenti azt, hogy a baloldaliság, mint egész, nem mentes totalitárius hajlamoktól.

227. Értekezésünknek a baloldaliságról van egy nagyon gyenge pontja. Még mindig nem világos, mit értünk „baloldali” szó alatt. Nem tűnik úgy, hogy túl sokat tudunk ez ügyben tenni. A mai baloldali aktivista mozgalmak egész spektruma széttagolt. Mégis, nem minden aktivista mozgalom balos, némely baloldali mozgalom pedig (mint a radikális környezetvédők) látszólag felvette mind a baloldali, mind azon, egyáltalán nem-baloldali típus személyiségjegyeit, akiknek jobb sors adatott a baloldallal való kollaborációnál. A baloldali sokszínűsége fokozatosan a nem-baloldali sokszínűségévé változik, és mi magunk is nagy nyomás alatt állunk annak eldöntésében, vajon melyik individuum balos, és melyik nem. Már amennyit egyáltalán definiáltunk belőle, a mi baloldaliság-konceptiónk az e cikkben kifejtett magyarázat határozza meg, és ezután is csak azt tudjuk javasolni az olvasónak, ítélje meg ő maga, ki balos, és ki nem.

228. Habár, segítségükre lehet néhány kritérium a baloldaliság diagnosztizálásához. Ezen kritériumok nem alkalmazhatóak éles és száraz módszerrel. Néhány egyénben megtalálhatóak ezen ismérvek anélkül, hogy baloldali lenne, és fordítva: néhány baloldalinál nem jelentkeznek e magatartásformák. Még egyszer hangsúlyozzuk, mindenkinek magának kell ezt megítélnie!

229. A baloldali széleskörűen kollektívizmus orientált. Kihangsúlyozza az egyén kötelességét a köz szolgálatában, és a társadalom kötelességét az individuumról való gondoskodásban. Negatívan vélekedik az individualizmusról. Gyakran moralizáló hangnemben beszél. Hajlamos a „felvilágosító” jellegű pszichológiai oktatási módszerekért síkra szállni (mint a lőfegyverek korlátozása, szexuális felvilágosítás), helyesli a szociális tervezettségét, a pozitív akciókat, és a multikulturalizmust. Hajlamos azonosulni az áldozatokkal. Ellenzi a versengést, az erőszakot, ugyanakkor gyakran kifogásokat talál az erőszakot alkalmazó baloldaliakra. Olyan megkapó, tipikusan baloldali terminusokat használ, mint a „rasszizmus, szexizmus, homofóbia, kapitalizmus, imperializmus, neokolonializmus, népiirtás, társadalmi változás, igazságosság és felelősségvállalás.” Talán a legjobb diagnózis a baloldali jellemvonásokra a következő mozgalmakkal való szimpátia: feministák, melegjogi, etnikai, sérült embereket támogató, állatjogi aktivisták, és a politikailag korrektek. Bárki, aki erősen szimpatizál az ÖSSZES felsorolt mozgalommal, majdnem bizonyosan baloldali.⁴⁰

230. A legveszélyesebb, leghataloméhesebb baloldaliakat gyakran jellemzi az arrogancia, vagy az eszme dogmatikus megközelítése. Ugyanakkor a baloldaliak legeslegveszélyesebbike azon bizonyos túlszocializált típus, aki kerüli az agresszivitás irritáló kimutatását, és a baloldaliság hirdetését; viszont csendesen és békésen terjeszti a kollektívista értékeket, „felvilágosult” pszichológiai technikákat a gyermekek szocializálásához, az individuumok függését a rendszertől, stb. E kriptobaloldaliak (ahogy nevezhetjük őket) nagy valószínűséggel burzsoá típusok, már ami a gyakorlati tevékenységüket jellemzi, viszont különbözőek a pszichológiai és ideológiai indíttatásukban. Az átlag burzsoá kontroll alá

⁴⁰ Nagyon fontos, hogy megértsük: a jelen társadalmi keretek között értjük, hogy valaki szimpatizál ezekkel a mozgalmakkal. Attól, hogy valaki a nők, homoszexuálisok stb. egyenlő jogaiban hisz, nem szükségszerűen baloldali. Jelen társadalmunkban létező feminista, melegjogi stb. mozgalmak rendelkeznek a baloldalt meghatározó adott ideológiai tónussal, de ha valaki például azt hiszi, a nőket egyenlő jogok illetik, nem feltétlenül jelenti, hogy az illető rokonszenvet érez a feminista mozgalom ma létező formája iránt.

próbálja vonni az embereket az életük védelme érdekében, vagy csak, mert egyszerűen konvencionálisak. A bújtatott baloldali a rendszer ellenőrzése alá akarja vonni az embert, mert Igazhívője a kollektivista eszmének. A kriptobalos megkülönböztethető az átlag túlszocializált baloldaltól azon tényből kifolyólag, hogy lázadási hajlama gyengébb, és biztonságosabban szocializált. Abban különbözik az átlag, jólszocializált burzsoától, hogy önmagában nagy hiányt érez, ami miatt szükséges magát egy ügynek szentelnie, és kollektivitásba olvadni. És talán a (megfelelően szublimált) hatalmi ösztöne is erősebb, mint az átlag burzsoának.

Végszó

231. Cikkünkben elnagyolt állításokat és megjegyzéseket sorakoztattunk fel, amelyekhez mindenféle módosítás és kikötés szükséges; néhány megállapításunk pedig lehet, hogy egyszerűen nem igaz. Az elégséges információ hiánya és a rövidségre utaltság miatt lehetetlen precízen megfogalmazni állításainkat, megtenni minden szükséges korrektúrát. És természetesen egy effajta értekezésnél a szerző erősen bíz az intuitív ítélőképességben, ami néha balul is elsülhet. Ezért nem vitatjuk, hogy cikkünk több mint az igazság nyers megközelítése.

232. Ugyanígy ésszerűen biztosak vagyunk benne, hogy az általunk lefestett kép általános kimenetele durván helyes. Csupán egyetlen lehetséges gyenge pontját szükséges megemlítenünk. A baloldaliság modern formájának portréját korunk sajátos jelenségeként, és a hatalmi folyamat bomlásának tüneteként rajzoltuk meg. Lehetséges, hogy tévedünk ebben. Bizonyosan régóta köztünk jár az a túlszocializált fajta, amelyik megpróbálja úgy kielégíteni hatalmi vágyát, hogy moralitását mindenkire ráerőlteti. Ugyanakkor úgy GONDOLJUK, az olyan érzelmek, mint a kisebbségi komplexus, alacsony önbecsülés, erőtlenségérzet, áldozatokkal való azonosulás (miközben az illető nem áldozat) döntő szerepet játszanak a modern baloldaliság jellemvonásában. Az a fajta hozzáállás, amikor valaki azonosul egy áldozattal bizonyos fokig megfigyelhető a XIX. századi baloldali mozgalmakban és a kora kereszténységben, viszont amennyire mi tudjuk, az alacsony önbecsülés stb. szimptomák távolról sem bizonyítottan jelentkeznek náluk, vagy bármilyen más mozgalomban úgy, mint a modern baloldalnál. Ámde nem vagyunk olyan helyzetben, hogy bizton állítsuk, nem léteztek ilyesfajta mozgalmak a modern baloldal előtt. E jelentőségteljes kérdésre a történészeknek kell választ adni.

A fordító utószava a Kiáltványhoz: Ki is valójában *Unabomber*?

„A hatvanas években végzett egy fiatalember a michigani egyetemen. Ragyogó tehetségű matematikus volt, mindenki nagy jövőt jósolt neki. Először Berkeleyben dolgozott segédprofesszorként, de aztán Montanában már eltünteti a versenytársakat.”

„Na, és ki volt ez?”

„Ted Kaczynski.”

„Nem ismerem.”

„Timmy, ki az a Ted Kaczynski?”

„A levélbombás!”

Good Will Hunting (1997)

Az *Ipari társadalom és jövője* (közismert nevén *Unabomber kiáltvány*) esszé önmagában nem elég szerzője motivációinak megértéséhez, és fordítva: az abban lefektetett irányelvek okait Ted Kaczynski életútjában kell keresnünk. Ezért e rövid kis utószóban igyekszem felvázolni Unabomber nem mindennapi életét, hogy a kiáltvánnyal kiegészítve árnyaltan körvonalazódjon személyisége és gondolatvilága.

Berkeleyben

Theodore John Kaczynski 1942. május 22-én született másodgenerációs amerikai lengyel családban az Illinois állambeli Evergreen Parkban. Páratlan numerikus készsége már fiatalon megmutatkozott: az általános iskola ötödik osztályát kiváló tanulmányi eredménnyel zárva onnan egyenest a hetedikbe léphetett, mivel az IQ-ja 160-170 körül mozgott. Hasonló évátugrásra került sor középiskolás korában is, ezért mindössze 16 évesen megkezdhette tanulmányait a Harvardon. Kimagasló intelligencia hányadosával igazi csodagyerekként tartották számon, ugyanakkor emberileg excentrikus, zárkózott típusként jellemezték. Egy középiskolai osztálytársa szerint Ted képtelen volt a társas létre, sosem viccelődött, sosem beszélgetett senkivel (legfeljebb a házi feladatról érdeklődött), még csak meg sem próbált emberi kapcsolatokat kialakítani, és életének kizárólagos értelmének a matematika számított. Egyedül az öccsét, Davidet engedte magához közel, rajta kívül nem volt egyetlen barátja sem, és egyfajta nőfóbia is kialakult nála, ami valószínűleg egy csecsemőkori traumával hozható összefüggésbe. David egy interjúban beszámol bátyja különös, „shutdown” állapotáról, amikor Ted agya, látszólag minden különösebb ok nélkül hirtelen „kikapcsolt”, ő pedig ilyenkor némán maga elé meredve, nem reagál a külvilág ingereire.

1962-ben végzett a Harvardon, ahonnan a Michigani Egyetemre került, doktori fokozatot szerezve matematikából (PhD). Kutató témakörbe

Kunyhójával

kezdett, szakterülete a komplex függvénytan geometriai függvényelmélete volt, amelyet (egy volt professzora elmondása szerint) országos szinten mindössze tucatnyi ember értett és használt. Határfüggvényekről szóló (Boundary Functions) doktori értekezését az év legjobb matematikai dolgozatának kiáltották ki 1967-ben.

Karrierje felfelé ívelt: tudományos szaklapokba publikált, és még ebben az évben a Berkeley egyetemen kezdett dolgozni adjunktusként. Azonban ekkorra végképp kiábrándult a technológiai társadalomból és elhatározta, hogy kilép abból. A Berkeley állást is azért fogadta el, hogy pénzt keressen egy telek megvásárlásához, így két év múlva (a kar határozott kérése ellenére) minden magyarázat nélkül hirtelen fel is mondott. Önként kilépett tehát a neki megadatott életből, a kuratóriumi tagságot is maga mögött hagyva alkalmi munkásként kezdett dolgozni (például egy műanyag-hab gyárban is). Teljesen elzárkózva a „civilizációtól” önerőből felépített magának egy kis faviskót a Montana állambeli Lincolnban (közel szülei házához), és az erdőben, teljesen magára hagyatkozva élte „vadember” életét villamos áram és csapvíz nélkül. Kitanulta, hogyan kell növényeket termesztani, melyek a természetben fellelhető ehető gyümölcsök, zöldségek, és elsajátította az állatok elejtéséhez szükséges technikákat (nyomkövetés, egyszerű számszeríjkészítés stb.). Tudásszomját csillapítván tovább képezte magát szociológiából és politikai filozófiából, órákat töltve a lincolni könyvtár olvasótermében. Eleinte öccse is követte példáját és együtt laktak önkéntes száműzetésükben, de ő egy idő után feladta a kényelmetlen életmódot. Ted minimalista életvitelét eleinte a műanyag-hab gyárban keresett fizetéséből finanszírozta, azonban onnan tragikus módon éppen saját öccse, mint főnöke volt kénytelen elbocsájtani, egy ott dolgozó hölgy állandó inzultálása miatt. Ezután édesanyja és bátyja támogatta csekély pénzüsszegekkel, amely kapcsán édesanyja egy interjúban döbbenten jegyzi meg, mekkorát csalódott gyermekében, hogy a tőle kapott anyagi segítséget emberek elleni bűncselekményekre használta fel. Ebben az időszakban szeretteivel rendkívül megromlott a kapcsolata, erdei remete-életébe senkit sem engedett beférközni.

Egy bomba rekonstrukciója

állni: a motorkerékpárok zajára például az útra merőlegesen, fejmagasságban kifeszített húrokkal válaszolt. Az öt felettébb zavaró repülőgépek moraja ellen nincs hatásos védekezés, és átfogó eredményt sem képes elérni kisstílusú szabotázsakciókkal, ebből kifolyólag kezdetleges levélbombák gyártásába kezdett, hogy ekképp ejtsen sebet az öt zaklató technológiai rendszeren, és bosszulja meg a számára oly kedves anyatermeszetet ért támadást. Esszéjében ezt azzal magyarázza, hogy e drasztikus lépésekkel próbálta felhívni magára a tunya átlagember figyelmét. Egy interjúban megemlíti azt a konkrét esetet is, amikor elszakadt benne a cérna: a kedvenc kirándulóhelyére aszfalt utat építettek, megrontva így a gyönyörű tájképet. *„El tudják képzelni, milyen ideges lettem? Ott, és akkor elhatároztam, ahelyett, hogy tovább képezném magam a túléléshez szükséges ismeretekkel, behajtom a rendszeren az okozott károm. Visszavágó következik.”* *

* Interview with Ted Kaczynski,

<http://web.archive.org/web/20090318135703/http://www.insurgentdesire.org.uk/tekd.htm>

Az első robbantást 1978. májusában hajtott végre a Northwestern Egyetemen, az utolsót 1995-ben, Sacramento-ban. Kezdetben primitív, gyufaszállal és puskaporral működő robbanószerkezeteket készített, melyek egyszerűségüknél fogva nem fejtethették ki a várt hatást, így például a debüt merényletnél is „csupán” a csomagot kinyitó rendőr keze szenvedett könnyebb sérülést. Azonban technikája nagyban korszerűsödött, a későbbiekben akadt olyan eszköz, amelynek hatásmechanizmusa az FBI számára napjainkig is ismeretlen. Az első levélbombát egy parkolóban helyezte el, a csomagon a célpont (Buckley Cris) nevét feltüntetve, de postai úton, sőt mi több, repülőgépre csempészve is próbálkozott az ipari rendszer fogaskerekeinek ilyen pusztításával. Ugyanis a célszemélyeket nem véletlenszerűen választotta ki: mindannyian a rendszer általa támadott pontjait

Fantomkép

erősítették, ennél fogva akad köztük egyetemi professzor (Diogenes Angelakos, David Gerlenter stb.), mérnök tanuló (John Hauser), számítástechnikai üzletvezető (Hugh Scrutton), genetikus (Charles Epstein), és marketing manager (Thomas J. Mosser). Kaczynski a 16 merényletből összesen 23 embert sebesített meg, három halálesettel végződött, kettőnek viszont sikerült elejét vennie a hatóságoknak (hatástalanítva a bombát). A sebesültek számát nagyban növeli az a 12 utas, aki a repülőgépen hibásan működésbe lépett szerkezetből felszabaduló gázoktól kapott nitrát-füstmérgezést, (szakértők szerint egy esetleges detonáció a gép lezuhanásával járt volna).

Remete élete alatt aktívan dokumentálta minden merényletét, de nem is akármilyen módon: komplex kódrendszerből álló számsorozattal vezetett naplót, melyet az FBI-nak tíz évébe (!) tellett feltörni. Akárhogy is, a naplóban leírja merényleteit, többek között azt, hogy mennyire sajnálta egy-egy robbanás meghíusulását (például a repülőgépen elhelyezett csomag kudarcát), vagy milyen indítékból választotta ki adott célpontját.

17 hosszú évnek kellett eltelnie, amíg az FBI a nyomára akadt a terrorista remetének. Az illetékes szervek "UNABOMB" fedőnéven emlegették (mozaikszó: „university and airline bomber”, magyarul egyetem - és repülőgép robbantó), amelyet a sajtó Unabomber-ként interpretált, és így is terjedt el a köztudatban a levélbomba-sorozat mögött álló fantom neve. Több okból kifolyólag sikerült csak ily későn kézre keríteni. Kaczynski először is gyakran hagyott félrevezető nyomokat, hamis üzeneteket és mások ujjlenyomatát a robbanószerkezetek dobozain, ráadásul gyakran az „FC” (*Freedom Club* - kezdetben azt hitték, "fucking computers") rövidítést is rájuk írta, ami miatt (teljesen logikus gondolatmenetet követve) egy egész szervezetet, bizonyos Szabadság klubot sejtettek a merényletek mögött, és így több potenciális gyanúsított is szóba került. Kiáltványában is többes számban, Szabadság klubként írja le gondolatait.

Ted Kaczynski elfogásakor

Kaczynski korábbi áldozatainak, és sajtóorgánumoknak is küldött leveleket, amelyben leírja később ismertetett álláspontját, elveit, és magyarázattal szolgál tetteire. Nagy nyilvánosság előtt azonban így sem fejthette ki nézeteit, holott a Kiáltványból egyértelműen kitetszik, hogy egy világszintű forradalmárcsoportban látja az ipari-technológiai rendszer leváltását. Hogy nagyobb embertömeghez juttassa el mondanivalóját, másfél évtizednyi sikeres merényletsorozattal a

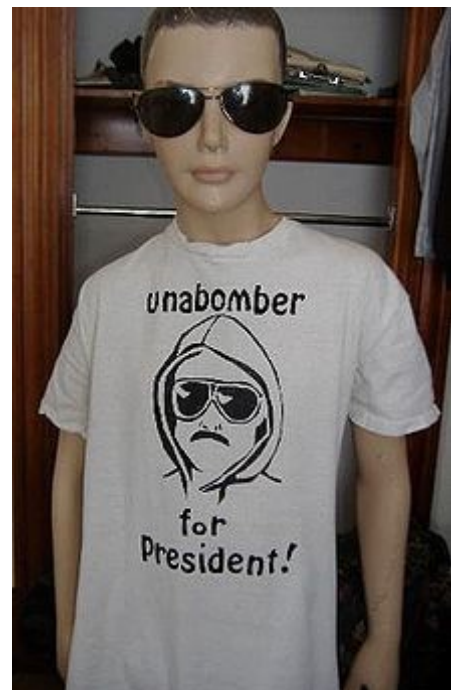
Az eset nagyon nagy hatással lehetett rá, mivel egy levelében is ugyanígy említi meg e döntő pillanatot. *Letter to M.K.*, in *Technological Slavery*, 373. oldal.

háta mögött, további gyilkosságokkal fenyegetőzve követelte a hatóságoktól az *Industrial Society and its Future* (röviden *Unabomber Manifesto*) esszé leközlését bármely neves médiumban. Magabiztossága látszik követelésein is: nem elégedvén meg a kiáltványa *Penthouse* főfimagazinba való publikálásának felkínálásával újabb, nagyobb volumenű merényletet helyezett kilátásba abban az esetben, ha cikkét nem nevesebb orgán(um)okban közlik le. Heves viták bontakoztak ki a rendszerellenes, egyértelműen forradalmi felkelésre buzdító irat leadását illetően, amelynek elterjedése magában hordoz egy esetleges destruktív megmozdulást, mégis az FBI emellett döntött, hátha valaki írásmódja alapján felismeri a szerzőt, ekképp vetve véget tomboló ámokfutásának. Így is lett: 1995. január 19-én a *New York Times* és a *The Washington Post* is leadta a cikket (a *Penthouse* viszont nem).

Kaczynski gondolatmenetének logikáját öccse ismerte fel, aki nagy nehezen megbizonyosodván bátyja kilétéről („*Sohasem láttam Ted-et erőszakosnak, még a légynek sem ártana.*”*) két tűz közé került: vagy lecsukatja egy szeretett családtagját, vagy még több ember esik neki áldozatul. Hosszas lelki vívódás után végül az előbbi mellett döntött, és anonimitást kérve értesítette is az FBI-t (habár később kiderült kiléte, és emiatt a mai napig nem állnak beszélőviszonyban bátyjával). Kaczynskit 1996. április 6-án tartóztatták le erdőbeli tanyáján egy nagyszabású rendőri akció keretében. A kabinjában végzett házkutatás során egy rendőr szemtanú elmondta, kollégája szemében könnyek jelentek meg amikor bombakészítésre használható alapanyagokat, és magának a kiáltványnak a kéziratát megtalálták: „*Ez az! Megtáltuk Unabombert. Vége van.*”** Öccse az 1 millió dolláros vérdíjat bátyja áldozatainak, és hozzátartozóinak adományozta.

A bíróság által fogadott pszichológus paranoid skizofréniát állapított meg nála, ügyvédje pedig erre alapozta védelmet, mondván, védenca nem beszámítható. (Dr. David Skrbina, a *Technological Slavery* szerkesztője azonban a könyv előszavában ezt határozottan elutasítja Kaczynski racionális és beszámítható észjárására hivatkozva. Való igaz, én sem észleltem semmi rendkívülit Kaczynski leveleit olvasva.) Ted a hatvanas évek elején részt vett Henry A. Murray ellentmondásos megítélésű professzor pszichológiai kísérleteiben, melynek során hallgatókat extrém stresszhelyzeteknek tettek ki, sokuknak maradandó traumatikus pszichikai károsodást okozva. A védelem beszámíthatatlanságát egészen idáig vezette vissza,- azonban a bíróság nem találta helytállónak az érvelést. Kaczynski eleinte elutasította a büntetés enyhítését, de később megváltoztatta álláspontját, és vádalkut kötve beismerte bűnösségét, ezért elkerülte a halálbüntetést. Jelenleg tényleges életfogytiglani börtönbüntetését tölti a feltételes szabadság lehetősége nélkül az ADX Florence nevű szövetségi börtönben (Colorado). Kunyhóját, személyes holmijait elárverezték, néhány darab (többek között a fából épített viskó is) megtekinthető az öt évszázad híradásait bemutató Newseum-ban (Washington D.C.).

Kaczynski a börtönben is aktív levelezési és írói tevékenységet folytat. Többet készítettek vele interjút (lásd a hivatkozások jegyzékét), tanulmányokat, történeteket írt, melyek közül jelenleg teljes egészében

Unabomber for president póló

* The Unabomber - Ted Kaczynski – Documentary; <http://www.youtube.com/watch?v=o96XsGoWwSM>

** Inside the Unabomber's cabin, <http://www.youtube.com/watch?v=QKg3CN0dDnQ>

magyarul csak a Bolondok hajója (*Ship of fools*) olvasható, további fordítások várhatóan a www.unabomber.hu oldalon lesznek publikálva. Az *Ipari társadalom és jövője* körülbelül negyedrészt megtalálható a <http://technofobia.blog.hu/> oldalon (e félbehagyott fordítás értelemszerűen különbözik az enyémtől, szerzője egyenlőre nem reagált üzenetemre).

Levelezési címe:

Theodore John Kazcynski
No. 04475-046
US Penitentiary—Max
P.O. Box 8500
Florence, CO 8126-8500
USA

A Manifesto egy nyomtatott kiadása

Munkássága érdekes módon az anarchista, anarcho-primitivista, neo-luddita stb. mozgalmakban fejtett ki hatást – pont azok körében, amelyek magukat „baloldaliként” határozzák meg, és melyeket kollektíve oly hevesen ostromoz Kiáltványában. Ennek oka nyilvánvalóan Kazcynski radikális, rendszerellenes szembenállása és a rendszert alapjaiban lebontani irányuló törekvése, amelyekben közös pont található az említett irányzatokkal (azon gondolkodók esetében, akik képesek felülemelkedni holmi „jobb-baloldali” skatulyákon); vagy jobban mondva a fenti eszmeáramlatokban található meg az egész társadalmi rendszer forradalmi úton való drasztikus felszámolásának motívuma. Az anarcho-mozgalmak a különböző szubkultúrák közül a punkhoz állnak legközelebb, így az ellenkultúrán belül a punk-hardcore előadóknál lelhetőek fel utalások az Unabomber jelenségre. Egy olasz hardcorepunk zenekar tevékenykedik (tevékenykedett?) *Unabomber* név alatt, a cseh *Mrtvá Budoucnost* extreme-hardcore banda pedig egy rövid dalt írt róla. Megemlítendő még a beszédes nevű „*Unabomber for President!*” mozgalom, amelybe anarchisták, hardcorepunk aktivisták, primitivisták, ökoszocialisták tömörültek (valamint a *CrimethInc.* kollektíva). Kazcynski egyéb írásai legtöbb esetben a világhálón is anarchista jellegű portálokon lelhetőek fel (lásd a bibliográfiát). Az *Unabomber Manifesto-t* nyomtatott formában kiadta többek között a *Black Powder Press* anarchista kiadó, a *Little Black Cart*, valamint a *Green Anarchy* és *Anarchy* amerikai magazinok is leközölték, több Kazcynskiról szóló tanulmánnyal egyetemben (John Zerzan: *Whose Unabomber; He Means It, Do You?*). Összegyűjtött írásait a *Feral House* jelentette meg 2010-ben *Technological Slavery* név alatt, a szerző szerint ez az egyetlen „hivatalos” közkézen forgó publikációja, az interneten terjedő, neve alatt leközölt írásai hitelességét erősen kétségbe vonja.

Kiáltványát a 2011-ben merényletet végrehajtó norvégiai, szélsőjobboldali tömeggyilkos, Anders Behring Breivik plagizálta. Ő is kiadott egy kiáltványt, amelybe egy az egybe bemásolt részeket Kazcynski írásából, néhány, a szövegben szereplő csoportot (pl. baloldali) az ő általa megvetendő ideológiát képviselőkre helyettesítve (pl. neomarxisták).

Az *Ipari társadalom és jövője* valamint szerzője életútja kiegészíti egymást. Kaczynski nem csak beszélt következtetéseiről, elveiről, életében mutatott példát az ipari társadalomból való kilépésről, és gyakorlatba is átültette (sokszor gonosz) ideáit. Az erősen baloldali hagyományokat ápoló Berkeley egyetem valószínűleg egy életre megutáltatta vele a politikai korrektséget, és minden bizonnyal volt is alkalma alapos mélységgel megismerni az általa lefestett baloldali embertípust. Amikor a technológiától való függésről ír (abban az esetben, amikor valaki törekszik is a technikától való elszakadásra), nyilvánvalóan a kirándulóhelyére épített aszfaltút és a motorbiciklik zaja iránt érzett keserősége beszél belőle. Előbbit szó szerint szóba is hozza a 48. bekezdésben. Ő tényleg lemondott a kényelmes életéről, és tényleg megtanulta, hogyan kell boltok nélkül magunknak megkeresni a betevőt, ellátni fizikai szükségleteinket. És legvégül, a maga módján bele is kezdett a forradalmi agitációba (úgy, hogy közben likvidálja a rendszer emblematikus, működtető figuráit), amit aztán félbeszakított letartóztatása. Kiáltványában naiv idealista módon elítélte a pragmatizmust, hitt a tényszerű, anti-demagóg propaganda alkalmazhatóságán (188. bekezdés - holott ez széles tömegekre egyáltalán nem hatásos), egy világméretű szemléletmód váltásban és forradalomban. Szándéka a gyilkosságok ellenére is nyilvánvalóan nemes, a Kiáltványban leírt rendszerkritika pedig kétségkívül helytálló, hiszen a technológia ezernyi előnye ellenére temérdek hátrányt is hordoz magában, amelyek már réges-régen túlsúlyba kerültek pozitívumaival szemben. Gondoljunk csak a műanyaggyártás nyomán felhalmozódott nehezen bomló hulladéokra, amely száz év múlva születő unokáinknak is ugyanolyan problémát jelent majd, mint nekünk. A génmanipulált élelmiszerek egészségkárosító hatása, egy teljesen újszerű technológiáról lévén szó ma még nem ismert, nagy valószínűséggel szintén utódainknak kell majd az emiatt tőlünk örökölt defektusaikkal megbirkózniuk. A felgyorsult kommunikációs technikák, és főként az internet elterjedésével pedig a digitális korban szocializálódott egyén (akiket ma divatos kifejezéssel az Y-generáció gyűjtőnévvel illetnek) azt hiszi, interneteléréssel minden tudást megszerezhet, hiszen a google-barátja segítségével pillanatok alatt lexikoni tudáshalmaznak kerül tulajdonába, - holott az információ pusztá birtoklása nem vonja magával automatikusan az adatok gyakorlatban való alkalmazásának képességét (erre vonatkozólag lásd: *Segesváry Victor: Információ és tudás in A nyugati civilizáció ezredvégi válsága. Kairosz Kiadó,- 2001*). Az újabb találmányok emberéleteket is veszélyeztetnek, erre legtöbbet hangoztatott (és Kaczynski által a 88. bekezdésben is említett) példa az atombomba, a legaktuálisabb viszont a 3 dimenziós nyomtatóval előállított műanyag fegyver, amihez a nyomtató magánszemélynek is megvásárolható, és máris kész a repülőterek fémdektora által nem észlelhető géppuska. Kaczynski természetes gyökerekhez visszatérő ideájának, főként a mai, technológia által egyre inkább uralt világban, ahol a környezetszennyezés minden eddiginél pusztítóbb, ahol a digitalizáció nyomán egyre nő az elidegenedés, nagyon is megvan a relevanciája.

A modern, nyugati ember hallatlan arroganciával nézi le a nála „primitívebb” kultúrákat, civilizációkat, a felvilágosodás racionalista, egocentrikus felfogását mint univerzális jót rájuk erőltetve, mondván, a technika hamarosan az összes társadalmi problémára (éhezés, túlnépesedés, betegségek) megoldást talál majd, és ezt feltétlen el kell fogadni, „haladni kell a korrall”. Kaczynskit lerombolja a technika mítoszát, - vele együtt pedig megpróbálta lerombolni magát a technológiát is.

Kudri Dávid, 2014. február

Hivatkozások (utolsó letöltés 2014.02.06.)

Ancestry of Ted Kaczynski Compiled by William Addams Reitwiesner:

<http://www.wargs.com/other/kaczynski.html>

Behring Breivik kopierte Una-bomberen:

<http://www.document.no/2011/07/behring-breivik-kopierte-una-bomberen/>

Black Powder Press:

http://blackpowderpress.com/index.php?route=product/product&product_id=178

Bombing in Sacramento:

<http://www.nytimes.com/1995/04/26/us/bombing-sacramento-letter-excerpts-letter-terrorist-group-fc-which-says-it-sent.html>

Boundary Functions by Kaczynski John Theodore, Ph.D.:

<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=755308911&sid=1&Fmt=1&clientId=1564&RQT=309&VName=PQD&cfc=1>

FBI Gives Reward to Unabomber's Brother:

<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/national/longterm/unabomber/trialstory.htm>

Federal Bureau of Prisons: Theodore John Kaczynski:

<http://www.bop.gov/iloc2/InmateFinderServlet?Transaction=IDSearch&needingMoreList=false&IDType=IRN&IDNumber=04475-046>

Harvard and the making of the Unabomber:

<http://www.theatlantic.com/past/docs/issues/2000/06/chase.htm>

Harvard apologizes for publishing 50-year reunion update from Unabomber Ted Kaczynski that bragged about his 'eight life sentences':

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-2149401/Harvard-apologizes-publishing-alumni-update-Unabomber-Ted-Kaczynski.html>

"I Don't Want To Live Long. I Would Rather Get The Death Penalty Than Spend The Rest Of My Life In Prison":

<http://stephenjdubner.com/journalism/101899.html>

Inside the Unabomber's cabin:

<http://www.youtube.com/watch?v=QKg3CN0dDnQ>

Interview with Unabomber for President Political Action Committee NYC:

<http://www.notbored.org/manley.html>

Interview with Ted Kaczynski:

<http://web.archive.org/web/20090318135703/http://www.insurgentdesire.org.uk/tekd.htm>

Kaczynski Can't Drop Lawyers Or Block a Mental Illness Defense:

<http://www.nytimes.com/1998/01/08/us/kaczynski-can-t-drop-lawyers-or-block-a-mental-illness-defense.html>

Little Black Cart:

<http://littleblackcart.com/Industrial-Society-and-its-Future.html>

Mail Bomb Attack Leaves Yale Computer Scientist in Critical Condition:

http://articles.latimes.com/1993-06-25/news/mn-7044_1_mail-bomb

Manifesto Poses Ethical Dilemma for Two Newspapers:

<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/national/longterm/unabomber/manifesto.ethics.htm>

Ship of Fools by Ted Kaczynski:

<http://www.sacredfools.org/crimescene/casefiles/s2/shipoffoolsstory.htm>

Technikás technofóbok blog:

<http://technofobia.blog.hu/>

Technological Slavery, The Collected Writings of Theodore J. Kaczynski a.k.a. „The Unabomber” szerk. Dr. David Skrbina, Feral House, 2010.

Ted Kaczynski: Evil man, or tortured soul?:

<http://edition.cnn.com/fyi/school.tools/profiles/kaczynski/index.story.html>

Ted Kaczynski: Letter to a Turkish anarchist:

<http://theanarchistlibrary.org/library/ted-kaczynski-letter-to-a-turkish-anarchist>

Ted Kaczynski - The Unabomber special on 20/20 pt. 1-4:

<http://www.youtube.com/watch?v=wGfbAEi5Byk>

The Unabomber Ted Kaczynski – Full Documentary:

http://www.youtube.com/watch?v=k_iSupjw1WQ

The unabomber's family photo album:

<http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/chi-080302ted-photogallery,0,5690554.photogallery>

The Unabomber's targets: An interactive map:

<http://web.archive.org/web/20080613131220/http://www.cnn.com/SPECIALS/1997/unabomb/victims/>

Unabomber in charge:

<http://community.seattletimes.nwsourc.com/archive/?date=19960404&slug=2322396>

Unabomber Manuscript is Published:

<http://www.washingtonpost.com/wp-srv/national/longterm/unabomber/manifesto.decsn.htm>

Unabomber Objects to Newseum's Exhibit:

<http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/08/12/AR2008081202660.html>

UnaBomber secret code cracked after 10 years:

http://www.youtube.com/watch?v=8EHgfn_brPU&list=PL81C6C2A963F40671

Unabomber sends new warnings:

http://articles.latimes.com/1995-06-30/news/mn-18891_1_los-angeles-international-airport

Képek forrása (utolsó letöltés 2014.02.06.)

A Manifesto egy nyomtatott kiadása:

www.amazon.ca

Berkeley-ben, Konyhójával: The unabomber's family photo album:

<http://www.chicagotribune.com/news/nationworld/chi-080302ted-photogallery,0,5690554.photogallery>

Egy bomba rekonstrukciója:

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Unibomber_bomb.JPG

Fantomkép:

<http://www.cornellcollege.edu/cornell-report/issues/2009-summer/article2/sidebar-unabomber.shtml>

Ted Kaczynski elfogásakor:

<http://www.thesmokinggun.com/mugshots/celebrity/killers/ted-kaczynski>

Unabomber for president póló:

http://en.wikipedia.org/wiki/Unabomber_for_President